

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ผู้วิจัย นางพัศตร์พิมล ถิมเจริญ ปริญญา คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา โปธิน้อย (2) รองศาสตราจารย์พูนศิริ วัจนะภูมิ
(3) รองศาสตราจารย์สุจิตรา หังสพฤกษ์ ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 (2) ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 และ (3) เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของดุกี

การวิจัยปรากฏผลดังนี้ (1) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 50.00 และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 50.00 บิดาและมารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.25 และ 78.75 มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 36.50 และ 38.50 ตามลำดับ ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่ มีสมาชิก 4-6 คน ร้อยละ 68.50 บิดาและมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษามากที่สุด ร้อยละ 58.50 (2) บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง ด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.91$) และ (3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัว ในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาพบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

คำสำคัญ บทบาทของครอบครัว การอบรมขัดเกลาทางสังคม สถาบันการอาชีวศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

Thesis title: Roles of Family in Socializing Students in Northeastern Vocational Institutes Region 7

Researcher: Mrs. Phakphimol Limcharoen ; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development) ; **Thesis advisors:** (1) Dr. Wannapa Poney, Associate Professor; (2) Mrs. Poonsiri Wajanapoom, Associate Professor; (3) Mrs. Sujitra Hungsapruk, Associate Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study basic information of students studying in the Northeastern Vocational Institutes Region 7, (2) to study the roles of family in socializing students studying in the Northeastern Vocational Institutes Region 7, and (3) to compare the roles of family in socializing the Northeastern Vocational Institutes Region 7 students according to the basic information of the students .

The research samples were 400 students studying at the Northeastern Vocational Institutes Region 7 in academic year 2005, who were randomly selected by the multi-stages and simple random sampling techniques. Instruments used for data collection were questionnaires constructed by the researcher. Statistics used for data analysis were frequency, percentages, mean, standard deviation, t-test, F-test and the Tukey's HSD test.

The research findings were as follows: (1) The samples were certificate level students (50.00 %) and diploma level students (50.00%) ; most of the students' fathers and mothers had primary education (70.25 % and 78.75 % respectively) and were farmers (36.50 % and 38.50 % respectively); most of the students' families had 4-6 members (68.50%), most of their parents had the roles in socializing them (58.50%), (2) The roles of family in socializing the Northeastern Vocational Institutes Region 7 students in four aspects, namely, instillation of disciplines, instillation of aspirations, skill training, and social roles awareness were at the high level ($\bar{X} = 3.91$), and (3) The comparison of the roles of family in socializing the Northeastern Vocational Institutes Region 7 according to the basic information of students revealed that the roles of family in socializing students were significantly different at the 0.05 level of statistical significance according to the following factors: the education level of students, the education level of their parents, and the persons who socialized them .

Keywords: Roles of family, Socialization, The Northeastern Vocational Institutes Region 7

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา โปธิน้อย รองศาสตราจารย์ พูนศิริ วัจนะภูมิ และรองศาสตราจารย์สุจิตรา หังสพฤกษ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ แนวคิด และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ติดตามการทำวิทยานิพนธ์ตลอดระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง อาจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล และอาจารย์ ดร.จันทร์ ดิยะวงศ์ ที่กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู และเจ้าหน้าที่ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอบขอบคุณนักศึกษาที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์และครบถ้วน ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์แก่การศึกษาครั้งนี้อย่างยิ่ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจมาโดยตลอดจนประสบความสำเร็จจาก คุณक्रमิษา ทรรพวุธ คุณครูบุหกัน เงินร่วมจิต คุณครูมาลี หวยสูงเนิน คุณครูสมพร ราตรี คุณจักรากรณ์ คงฤทธิ์ คุณช่อทิพย์ ถิมเจริญ และเพื่อนร่วมงานอีกหลาย ๆ ท่านที่ให้กำลังใจ รวมทั้งผู้สนับสนุน และให้กำลังใจที่ดีเยี่ยมจาก พันเอกมารุต ถิมเจริญ และบุตรทั้ง 3 คน ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

พัคตร์พิมล ถิมเจริญ

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย..	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม.....	22
การอาชีวศึกษา.....	32
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ.....	42
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7.....	62
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทาง สังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7...	65
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทาง สังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา.....	74
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุปผลการวิจัย..	88
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	121
ก. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	122
ข. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	124
ค. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	127
ประวัติผู้วิจัย	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	58
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใน 6 วิทยาลัย ของสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	58
ตารางที่ 4.1	62
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา..	62
ตารางที่ 4.2	65
บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	65
ตารางที่ 4.3	66
บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย.....	66
ตารางที่ 4.4	68
บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น.....	68
ตารางที่ 4.5	70
บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการสอนให้เกิดทักษะ.....	70
ตารางที่ 4.6	72
บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม.....	72
ตารางที่ 4.7	74
เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของนักศึกษา	74
ตารางที่ 4.8	75
เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษา.....	75
ตารางที่ 4.9	76
เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษา เป็นรายคู่	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษา เป็นรายชื่อ.....	77
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษา.....	78
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษาเป็นรายชื่อ.....	79
ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษาเป็นรายชื่อ.....	80
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามอาชีพของบิดานักศึกษา.....	81
ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามอาชีพของมารดานักศึกษา.....	82
ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา.....	83
ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่.....	85
ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมั่งหวัง จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่.....	86
ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่.....	87

ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่สมาชิกของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่สังคมนั้นได้กำหนดหรือวางไว้เป็นแบบแผนของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสังคม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ต่อไปได้ กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นลักษณะที่ปรากฏเฉพาะในสังคมของมนุษย์เท่านั้น เพราะมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นในวัยเยาว์ ทั้งยังมีความสามารถในการเรียนรู้และมีภาษาที่ช่วยเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน ถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เป็นกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนดไว้ให้แก่สมาชิกในสังคม ตั้งแต่รูปแบบสัญลักษณ์ในระบบสังคมซึ่งบุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่ และนำมาใช้เป็นบทบาทในการแสดงออก และเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน (สุพัตรา สุภาพ 2546: 47-50) และยังเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้สมาชิกในสังคมเกิดภาวะความผูกพันต่อสังคมในแง่ของการยึดคุณค่าของสังคม และพฤติกรรมที่แสดงถึงการดำเนินการตามบทบาทตามความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมว่าจะสามารถอบรมขัดเกลาให้สมาชิกเรียนรู้ และยอมรับต่อระบบจนถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่จะนำเอาคุณค่า และความคาดหวังต่อบทบาทนั้นมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ตนเองพึงพอใจ โดยที่สังคมโดยรอบจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบและหล่อหลอมบุคลิกภาพของสมาชิกให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านกลุ่มตัวแทนในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน สถาบันศาสนา กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชนซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการอบรมขัดเกลาทางสังคม สำหรับวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมที่แต่ละสถาบันซึ่งเป็นตัวแทนนำมาใช้นั้นจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้ใช้และผู้ได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคม

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนที่สำคัญ และมีอิทธิพลมากที่สุดในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่เด็ก มีทั้งความใกล้ชิดและอำนาจหน้าที่ในการดูแลเด็ก เป็นผู้พื้นฐานของความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม ตลอดจนพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กในการเรียนรู้ความคิดของตนเอง ตลอดจนบทบาทแรก ๆ ในชีวิตของเด็กล้วนเกิดขึ้นในครอบครัวทั้งสิ้น

ครอบครัวทำหน้าที่อบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เด็กได้เรียนรู้การดำรงชีวิต นับตั้งแต่เกิด โดยเรียนรู้วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ในสังคม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมหรือการปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมคาดหวัง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 330) กล่าวว่า ช่วงความเป็นวัยรุ่น (Adolescence) ที่แท้จริงของเด็กคือ ประมาณ 15-25 ปี แล้วเด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ แต่เด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถานบัน การศึกษานานขึ้น และรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (Maturity) และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ช้ากว่ายุคสมัยที่ผ่านมา นักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เป็นเยาวชนที่กำลังอยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงที่พร้อมกันหลายด้านทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น ในช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ปกครองเข้าใจ ต้องการการเอาใจใส่เป็นพิเศษ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ทั้งนี้หากผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจในตัววัยรุ่นอย่างแท้จริงอาจส่งผลทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ความไม่ซื่อสัตย์ ขาดความอดทน การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย การเสพยาเสพติด การเสพของมีนเมา สูบบุหรี่ ดมสารระเหย ค้ายาเสพติด ค้าประเวณี เป็นคนกลางจัดหาหญิงอื่นไปค้าประเวณี ที่สำคัญปัญหาเรื่องชู้สาว ตั้งครรภ์ในช่วงเรียนหนังสือ ทำแท้ง เบี่ยงเบนทางเพศ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ พฤติกรรมก้าวร้าว เข้าห้องเรียนสาย ขาดเรียนบ่อย ๆ เป็นต้น จึงจำเป็นที่บุคคลในครอบครัว บุคคลในสถานบันการศึกษาและสังคมควรทำความเข้าใจถึงลักษณะ และพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายมีข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะหามาตรการและวิธีการในการแก้ไขพฤติกรรมของนักศึกษาให้มีความเหมาะสม และไม่ให้เป็นปัญหาของสังคมต่อไป

ในปัจจุบันสังคมไทยเกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยม ซึ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมใหม่และเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้พฤติกรรมบางประการของมนุษย์ในสังคมมิได้เป็นไปตามแนวทางของจริยธรรมที่สังคมกำหนด ค่านิยมได้เปลี่ยนไปตามกระแสของการพัฒนาแบบทุนนิยม และแบบสังคมตะวันตก ทำให้สภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนไปจากเดิมมากจากที่เคยเป็นสังคมเกษตรกรรม คนมีวิถีชีวิตอยู่กับหมู่บ้านและครอบครัวแวดล้อมด้วยศาสนาและคุณธรรม อยู่อย่างสงบสุขร่มเย็น มีความรักกันฉันท์พี่น้อง ร่วมมือกัน มีความจริงใจ มีการประนีประนอมซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีระเบียบวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม กตัญญูรู้คุณ มีความรักในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการเคารพนบนอบต่อผู้มีอาวุโส จากสภาพดังกล่าวเมื่อสังคมถูกเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสังคมที่ต้องดิ้นรนและมีการแข่งขันกันอย่างมาก และเนื่องจากปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร การย้ายถิ่นสู่เมืองอุตสาหกรรม และภาวะเศรษฐกิจที่สูงขึ้นทำให้คนสนใจสร้างความสำเร็จทางด้านวัตถุมากขึ้น มีผลทำให้คนไทยส่วนมากชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย ขาดระเบียบวินัย มีความเห็นแก่ตัว

มากขึ้น การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมลดน้อยลงขาดคุณธรรมจริยธรรมหลายประการ ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม และทำให้ค่านิยมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของคนลดถอยลง เช่น ความซื่อสัตย์ ความจริงใจน้อยลง พยายามหาสิ่งที่คุณต้องการให้ได้มาซึ่งประโยชน์แห่งตน เอาตัวรอด และขาดความรับผิดชอบ

การเปลี่ยนแปลงค่านิยมดังกล่าวข้างต้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ข่มขืน จี้ปล้น การหลอกลวง ปัญหายาเสพติด การดื่มสุรา ปัญหาโสเภณี ปัญหาลักทรัพย์ ปัญหาการก่อความไม่สงบ ยกพวกตีกัน การเดินขบวนประท้วงกฏหรือระเบียบต่าง ๆ และปัญหาการฝ่าฝืนกฏจราจร เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความไม่สงบให้กับสังคม และเยาวชนเองก็มักจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเป็นผู้สร้างปัญหาเสียเอง แสดงให้เห็นถึงการขาดค่านิยมเชิงจริยธรรมที่เยาวชนไทยควรยึดถือ จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การอบรมขัดเกลาทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการพัฒนาความเจริญและการอยู่รอดของประเทศชาติต่อไป

จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา บันทึกการเข้าชั้นเรียนของครูผู้สอน สมุดพบที่ปรึกษา บันทึกของงานปกครอง งานวัดผลและประเมินผล และงานทะเบียนของวิทยาลัย ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 พ.ศ. 2548 และการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ปีการศึกษา 2548 ระบุว่า นักศึกษาพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ประมาณร้อยละ 33 โดยเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประมาณร้อยละ 13.12 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประมาณร้อยละ 19.88 ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดเรียน การเข้าห้องเรียนสาย ไม่ส่งงาน แต่งกายไม่เรียบร้อย ผิดระเบียบวินัย ทะเลาะวิวาท เสพยาเสพติดและอบายมุข ลักขโมย ประพฤติตนไม่เหมาะสม เที่ยวกลางคืน คบเพื่อนต่างเพศ หนีเรียน ดื่มของมึนเมา เล่นการพนัน ปัญหาผู้ชาย มั่วสุมตามหอพัก เป็นต้น ปัจจุบันมีนักศึกษาอาศัยอยู่ตามหอพักประมาณร้อยละ 20 เนื่องจากเป็นนักศึกษาที่มาจากต่างอำเภอ จากการสำรวจพบว่า ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 มีนักศึกษาจากต่างอำเภอเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาประมาณร้อยละ 70-75 โดยพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง และหอพัก ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมดูแลจากผู้ปกครอง จึงมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน กล้ากระทำและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการแต่งกาย ความประพฤติ และการเอาแต่ใจตนเอง ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ครูอาจารย์ ขาดความรับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่ซื่อสัตย์ ขอบหนีเรียน นอกจากนี้ โดยธรรมชาติของวัยรุ่นเอง ก็อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนทำให้เด็กวัยรุ่นมักจะกระทำผิด หรือทำตัวให้เกิดปัญหากับสังคม ทั้งนี้ เพราะวัยรุ่นมักเป็นกลุ่มที่มีอารมณ์แปรปรวนง่าย ชอบที่จะคิดและทำอะไรที่ดูน่าตื่นเต้นเร้าใจ มีความแปลกใหม่ ชอบลอง ชอบที่จะทำตามผู้นำที่ตน

ชื่นชอบหรือยอมรับ เด็กวัยรุ่นจึงมักจะทำตัวแปลก ๆ หรือมีพฤติกรรมที่แปลกแหวกแนวเป็นที่ขัดตาขัดใจผู้ใหญ่อยู่เสมอ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ในด้านต่างๆ เช่น การปลูกฝังระเบียบวินัย การปลูกฝังความมุ่งมั่น การสอนให้เกิดทักษะ และการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 และนักศึกษากลุ่มอื่นๆ ต่อไป

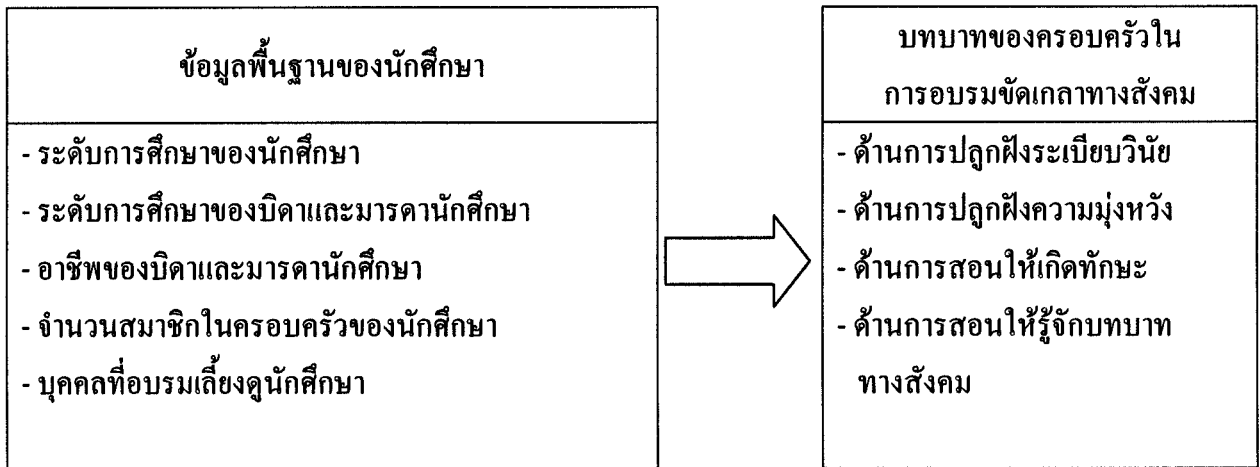
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 2.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7
- 2.2 ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7
- 2.3 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ บรูม และเซลซนิก (Broom and Selznick 1968 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ดำรงค์เดชากุล 2531: 16) เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

4.1 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง

4.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษามีความแตกต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” มีขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2548

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ใน 4 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย

5.2.2 ด้านการปลูกฝังความพึงความมุ่งหวัง

5.2.3 ด้านการสอนให้เกิดทักษะ

5.2.4 ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม

5.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ระหว่าง เดือนมีนาคม 2549 ถึง เดือนพฤษภาคม 2549

5.4 ตัวแปรที่ศึกษา

5.4.1 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา และมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

5.4.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม แก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝัง ระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง ด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จัก บทบาททางสังคม

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้มีการนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

6.1 บทบาทของครอบครัว หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปกครองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่แสดงออกมาตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อนักศึกษา

6.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษา ของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของ นักศึกษา บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

6.3 การอบรมขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนของครอบครัว ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ระเบียบ และรับเอากฎเกณฑ์แบบอย่าง ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ไปปฏิบัติ ซึ่งมี 4 ด้าน คือ

6.3.1 **ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย** หมายถึง การให้ความรู้ การอบรมสั่งสอน และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย ซึ่งได้แก่ การตรงต่อเวลา ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการประหยัด

6.3.2 **ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น** หมายถึง การให้ความรู้ การอบรมสั่งสอน และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งมั่นในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ การแสดงความสามารถ ความใฝ่รู้ การรู้จักปรับปรุงตนเอง และความพอใจในงานที่ทำสำเร็จ

6.3.3 **ด้านการสอนให้เกิดทักษะ** หมายถึง การให้ความรู้ การอบรมสั่งสอน และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และได้ฝึกการใช้ความคิดของตนเองเพื่อให้รู้จักกล้าตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองต่อไป ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีทักษะในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่างสังเกต และการช่วยเหลืองานบ้าน

6.3.4 **ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม** หมายถึง การให้ความรู้ การอบรมสั่งสอน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเองที่จะแสดงออกต่อบุคคลหรือสังคม ได้แก่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรักษาดิน ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความกตัญญูกตเวที ความเคารพบนอบ และการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

6.4 **สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7** หมายถึง สถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งมี 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดุณปรสิฐโท วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว นครราชสีมา และวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ

6.5 **นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-2-3 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1-2 ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ปีการศึกษา 2548

6.6 **ผู้ปกครอง** หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ดูแลให้การอบรมเลี้ยงดูขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ได้แก่ บิดาและมารดาหรือผู้ที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาอย่างใกล้ชิด เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา หรือผู้อุปถัมภ์ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ปีการศึกษา 2548

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 7.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่
นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7
- 7.2 เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถาบันครอบครัวในการพัฒนากระบวนการอบรมขัดเกลา
ทางสังคมให้แก่สมาชิกของครอบครัว
- 7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรม
ขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
3. การอาชีวศึกษา
4. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม

1.1 ความหมายของการอบรมขัดเกลาทางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ความหมายของการอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ไว้ดังต่อไปนี้

พัทยา สายหู (2524: 107) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือทางอ้อมให้ผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ และรับเอาระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ ความประพฤติ และคุณค่าต่าง ๆ ที่กลุ่มนั้นได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

ณรงค์ เส็งประชา (2537: 45) ระบุว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการปลูกฝังบรรทัดฐานของกลุ่มให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้เขาสามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี

จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2540: 48) ให้ความหมายของการอบรมขัดเกลาทางสังคมว่า หมายถึง กระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่ง ๆ กำหนดไว้หรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และบุคคลได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

สุพัตรา สุภาพ (2541: 43) นิยาม การอบรมขัดเกลาทางสังคมว่า หมายถึง กระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคมสามารถอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น

มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกติรัมย์ (2548: 63) กล่าวว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคมมีความหมายหลากหลายพอสรุปได้ว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้มีสถานภาพ และปฏิบัติตามบทบาทต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ

จิตตินันท์ เศษะคุปต์ (2545: 1-4 6) กล่าวถึง การอบรมขัดเกลาทางสังคมว่า หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดเจตคติ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมจากครอบครัวไปสู่ลูกหลาน โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในครอบครัว และสิ่งรอบตัวทำให้เกิดการสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

ทีโอ (Thio 1986: 117) กล่าวว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการที่สังคมถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่บุคคล เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การอบรมขัดเกลาทางสังคมจะทำให้เด็กได้กลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา

บรูม และ เซลซนิก (Broom and Selznick 1973: 29) นิยาม การอบรมขัดเกลาทางสังคมไว้ 2 ประการ คือ ในแง่ของสังคมการอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นสมาชิกของสังคม โดยการเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ การอบรมขัดเกลาทางสังคมเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และเป็นกระบวนการที่ยาวนานตลอดชีวิต ในแง่ของปัจเจกบุคคล การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนได้มีการพัฒนาตัวตน (Self) โดยมีการกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social interaction) กับคนอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลจะพัฒนาเอกลักษณ์ อุดมคติ ค่านิยม และความมุ่งหวังของตนเองที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ

นอบบ์ (Nobbs 1983: 9) กล่าวว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้ เพื่อที่จะเป็นสมาชิกของสังคม และเป็นกระบวนการที่ยาวนานตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

โอลเซน (Olsen 1968: 104-116) กล่าวว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการรวม (Total process) กระบวนการหนึ่ง ซึ่งเป็นแหล่งที่ปัจเจกบุคคลได้อาศัยบุคลิกภาพของตน และเป็นแหล่งที่เขาอาศัยเรียนรู้หรือฝึกฝนการเป็นสมาชิกของสังคม (Social actor) กระบวนการนี้หมายรวมถึง กระบวนการเรียนรู้ ค่านิยม บรรทัดฐาน ความเชื่อ อาชีพ และเทคโนโลยีต่าง ๆ (Social learning) และกระบวนการก่อรูปบุคลิกภาพ (Personality formation)

เอลกิน (Elkin 1960: 4) ให้นิยามการอบรมขัดเกลาทางสังคมว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ของสังคมจนดีพอที่จะทำหน้าที่ (ดำเนินชีวิต) อยู่ในสังคมนั้นได้

ดังนั้น พอจะสรุปความหมายของการอบรมขัดเกลาทางสังคมได้ว่า เป็นกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มใช้สั่งสอน และถ่ายทอดวัฒนธรรมทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน ค่านิยม ความเชื่อที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในครอบครัว และสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนเจริญเติบโตเต็มที่ตามวุฒิภาวะ

1.2 ความสำคัญของการอบรมขัดเกลาทางสังคม

การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ประสบตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการมีการพัฒนาการบางอย่างที่จำเป็นต่อการอยู่รอด จำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยสังคมจะกำหนดรูปแบบ และหล่อหลอมบุคลิกภาพของคนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านสถาบันพื้นฐาน คือ ครอบครัวเป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาเสริมต่อให้สมาชิกของครอบครัวเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ โดยสังคมจะมีส่วนสร้างความสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง โดยสังคมจะเปลี่ยนสภาพของบุคคลจากสภาพทางชีววิทยา (Biological person) มาเป็นบุคคลของสังคม (Social person) การที่คน ๆ หนึ่งจะเป็นคนของสังคมได้จะต้องมีบุคลิกภาพหรือลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่อันเป็นผลผลิตที่ได้จากการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีผู้ที่ระบุนความสำคัญของการอบรมขัดเกลาทางสังคมไว้ดังนี้

งามตา วนิทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑิ และวัลภา สบายยิ่ง (2545: 49-50) ระบุนความสำคัญของการอบรมขัดเกลาทางสังคมไว้ดังนี้

1. มุมมองทางด้านสังคม การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการจัดการให้เด็กซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมปรับตนเองให้เข้ากับวิถีชีวิตของสังคม ตลอดจนสั่งสอนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมให้กับเด็ก ดังนั้น การอบรมขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเด็กจากทารกที่ไม่รู้อะไรเลยให้เจริญเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ สามารถเรียนรู้ภาษาที่พ่อแม่ใช้ ตลอดจนเรียนรู้หน้าที่ของตนเองในสังคม

2. มุมมองทางด้านบุคคล การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการพัฒนาตัวตน (Self) ของสมาชิกใหม่ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ เด็กจะเริ่มสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ของตนตลอดจนพัฒนาค่านิยมและความมุ่งหวังต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ เอื้ออำนวยเด็กจะสามารถพัฒนาได้เต็มที่ตามศักยภาพของตน ดังนั้น การอบรมขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาตัวตนในการสร้างอัตลักษณ์ของตนในตัวเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นสมาชิกของสังคม โดยการเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ และเป็นกระบวนการที่ทำให้คนได้มีการพัฒนาตนเอง โดยมีการกระทำระหว่างกันทางสังคมกับคนอื่น รวมทั้งพัฒนาเอกลักษณ์ อุดมคติ ค่านิยม และความมุ่งหวังต่างๆ ในชีวิตของตนเองที่แตกต่างไปจากคนอื่น

1.3 กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่รวมเรียกว่า วัฒนธรรม โดยสามารถแบ่งการอบรมขัดเกลาทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.3.1 การอบรมขัดเกลาทางด้านจิตใจ หมายถึง การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณค่าทางสังคม (Social value) ซึ่งประกอบด้วย ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมที่สังคมเห็นว่ามีคุณค่าในตัวเอง และมีการบำรุงรักษาเพื่อถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังในสังคม เพื่อให้สังคมอยู่ต่อไป โดยส่วนมากเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมไม่อาจประมาณค่าออกมาเป็นราคาได้ แต่มีคุณค่าต่อมนุษย์ทางด้านจิตใจ อาทิ ความคิด ความเชื่อ และทศนคติเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี

1.3.2 การอบรมขัดเกลาทางด้านสติปัญญา หมายถึง การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ

1) **ความรู้ทางสังคม (Social knowledge)** ทั้งความรู้ที่เป็นทางการ อันได้แก่ความรู้ตามหลักสูตรในตำราเรียนและความรู้รอบตัวทั่วไป ที่สำคัญก็คือ ภาษา เพราะถือว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของสังคม และเป็นสื่อกลางในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมถึงการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ให้แก่กัน

2) **ทักษะทางสังคม (Social skill)** ซึ่งรวมถึงสาขาวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เพื่อที่ผู้ได้รับการถ่ายทอดจะได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต และเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

1.3.3 การอบรมขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม หมายถึง การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ

1) **บรรทัดฐานทางสังคม (Social norm)** หมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน หรือคตินิยมที่สังคมสร้างไว้ เพื่อกำหนดแนวทางให้คนในสังคมยึดถือในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อบอกให้ทราบว่าในแต่ละสถานการณ์ควรปฏิบัติอย่างไร ทำให้เกิดความแน่นอน และความเป็นระเบียบในสังคม เนื่องจากเป็นตัวกำหนดแนวพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กัน

2) **บทบาททางสังคม (Social role)** เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่เกิด โดยที่บทบาทนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสถานภาพและความเป็นตัวตนของมนุษย์ ทำให้ทราบถึงหน้าที่การวางตัว และสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ มนุษย์ทุกคนล้วนมีบทบาทและแต่ละคนต่างก็มีบทบาทที่

หลากหลายในคนเพียงคนเดียว โดยบทบาทนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ และจากการที่มนุษย์อยู่ในสังคมซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การแสดงออกซึ่งบทบาทจะต้องเปลี่ยนไปตามบุคคลที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เป็นต้นว่า เมื่อเวลาที่อยู่บ้านเด็กจะมีบทบาทเป็นลูกของพ่อแม่ แต่เมื่อเด็กไปโรงเรียน บทบาทของเด็กจะเปลี่ยนไปเป็นนักเรียน ดังนั้น พฤติกรรมที่เด็กจะแสดงออกเวลาที่อยู่โรงเรียนกับเวลาที่อยู่บ้านจึงแตกต่างกัน

3) พฤติกรรมทางสังคม (Social behaviour) หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ซึ่ง พฤติกรรมทางสังคมนี้ สอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่มนุษย์แต่ละคนได้รับในแต่ละสถานการณ์ โดยการขัดเกลาทางสังคมด้านพฤติกรรมนี้ก็เพื่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมเห็นว่า ถูกต้องเหมาะสม หรือเป็นพฤติกรรมที่สังคมมุ่งหวังให้เกิดการแสดงออก

จางง์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2548: 43) กล่าวถึง กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมว่า เป็นกระบวนการทางสังคมและทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจึงต้องอาศัยกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม เพื่อจะช่วยให้เขาเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม สามารถอยู่ร่วม และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ การอบรมขัดเกลาทางสังคมยังทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเป็นมนุษย์ที่มีวัฒนธรรม และมีสภาพที่แตกต่างจากสัตว์ร่วมโลกชนิดอื่น ๆ

สุพิตรา สุภาพ (2542: 49-50) กล่าวถึง กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมไว้ ดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการในระยะเริ่มแรก (Response) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่น ๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่นี้จะสนองตอบความต้องการนั้น เป็นการสนองตอบตามระเบียบแบบแผนที่สังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ เป็นการสนองตอบในรูปของการให้เรียนรู้กฎระเบียบที่สังคมนิยมปฏิบัติ และแม้แต่การไม่ยอมสนองตอบก็เป็นการอบรมขัดเกลาทางสังคมด้วย

2. การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของตนเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม (Adaptation) เราต้องยอมรับว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เท่ากัน บางคนรับได้ง่ายบางคนรับได้ยากแม้จะได้รับการอบรมเท่าเทียมกัน จึงต้องยอมรับว่าแต่ละคนนั้นต่างกัน จะให้เหมือนกันย่อมจะไม่ได้ จะต้องรู้จักดัดแปลงการอบรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องหรือเข้ากับความสามารถของแต่ละคน

3. การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตนเอง (Identification) ซึ่งจะประกอบด้วย 3 ข้อ คือ

3.1 ความต้องการที่จะทำตัวให้เหมือนกับบุคคลที่ต้องการยึดถือเป็นแบบฉบับ

3.2 ความรู้สึกร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นพวกเดียวกันกับตน เช่น ความรักระหว่างสามีภรรยา ยกตัวอย่างถ้าใครว่าสามีหรือภรรยา อีกฝ่ายหนึ่งจะโกรธแทน เป็นต้น

3.3 ความรู้สึกยึดมั่นหลักการหรืออุดมคติบางอย่างอย่างแน่นแฟ้น

จากกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม จะเห็นได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในระยะเวลาอันพอสมควรจะทำให้บุคคลนั้นรู้จักทำในสิ่งที่ต้องการ แต่ความสำคัญในการอบรมขัดเกลาที่ขึ้นอยู่กับว่าระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ สอดคล้องหรือเข้ากับความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความสามารถของเขาได้เพียงใด (สุพัตรา สุภาพ 2542: 49-50)

พัชรินทร์ สิริสุนทร (2545: 106) กล่าวว่า กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม เป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เหมาะสมตามความคาดหวังและบรรทัดฐานที่สังคมนั้น ๆ เชื่อถือว่าเป็นสิ่งดีงาม ซึ่งการอบรมขัดเกลาทางสังคมนี้อาจทำได้โดยตรง (Direct socialization) ด้วยการอบรมสั่งสอนในครอบครัว หรือทำโดยอ้อม (Indirect socialization) เช่น การแสดงตัวเป็นแบบอย่างก็ได้ ตัวแทนที่ทำหน้าที่อบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่บุคคลมีอยู่ 4 กลุ่ม คือ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และกลุ่มอาชีพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดวัฒนธรรม ทักษะ ค่านิยม เพื่อให้พัฒนาบุคลิกภาพเป็นคนดีของสังคม ซึ่งตัวแทนในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน ตัวแทนทางศาสนา และสื่อมวลชน โดยที่ตัวแทนเหล่านี้ได้ช่วยอบรมขัดเกลาทางสังคมทำให้มีผลทางบุคลิกภาพตั้งแต่ระดับเด็กจนถึงผู้ใหญ่ เป็นรากฐานปลูกฝังความคิด จริยธรรม คุณธรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ นอกจากนี้การอบรมขัดเกลาทางสังคม ยังเป็นสิ่งที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของคน ช่วยให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม และก่อให้เกิดเป็นระเบียบในสังคมอีกด้วย

1.4 จุดมุ่งหมายในการอบรมขัดเกลาทางสังคม

บรูม และเซลซนิก (Broom and Selznick 1968: 86-87 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ คำรงค์เดชากุล 2531: 16) ได้อธิบายไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วการถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมในแต่ละสังคมนั้น จะมีความมุ่งหมายหลักใหญ่ ๆ คล้ายคลึงกัน 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. การปลูกฝังระเบียบวินัย (Disciplines) การอบรมขัดเกลาทางสังคมสร้างการมีระเบียบวินัย ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคม และการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากหรือต้องฝืนใจทำ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในการดำรงชีวิตประจำวันที่ต้องมีการปลูกฝังให้แน่นแฟ้น จนติดเป็นนิสัยถาวรในตัวบุคคล (กฤษณา บุรณะพงศ์ 2540: 29)

2. การปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ปกติแล้วระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่คนไม่ยอมปฏิบัติตาม แต่ความมุ่งหวังนั้นจะช่วยทำให้ระเบียบวินัยมีคุณค่า และง่ายต่อการปฏิบัติ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ สามารถเข้ากับสถานการณ์ที่บุคคลมีตามเพศ วัย สังเกต หรือภูมิหลังของครอบครัว

3. การสอนให้เกิดทักษะ หรือความชำนาญเฉพาะอย่าง (Skills) เป็นความสามารถพื้นฐานที่มนุษย์จะใช้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ นั้น มีการถ่ายทอดการปฏิบัติตามประเพณีประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และทักษะในการที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ โดยการเรียนรู้จากการเลียนแบบการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4. การสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (Social role) รวมทั้งทัศนคติต่าง ๆ ที่เข้ากับบทบาทนั้น ๆ ชีวิตในกลุ่มสังคมจะดำรงไปได้ด้วยดีถ้าบุคคลรู้จักบทบาทของตน ซึ่งต้องอาศัยการแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ถูกต้องตามกาลเทศะและโอกาสต่าง ๆ กัน

การอบรมขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามครรลองของวัฒนธรรมในสังคม รวมถึงความมุ่งหวังของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งการถ่ายทอดมักประกอบไปด้วย การปลูกฝังระเบียบวินัย การปลูกฝังความมุ่งหวัง การสอนให้เกิดทักษะ และการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม

1.5 วิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคม

การอบรมขัดเกลาทางสังคม เป็นองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมในการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการหล่อหลอม ปลูกฝัง อบรมขัดเกลาพฤติกรรมสมาชิกใหม่ของสังคม ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีผู้ให้ความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้ (สุพัตรา สุภาพ 2529: 50-51 กฤษณา บุรณะพงศ์ 2540: 23-24 และศศิธร อภิลักษณ์วันตร์ 2541: 40-41)

1.5.1 การอบรมขัดเกลาโดยตรง (Direct socialization) เป็นการเรียนรู้จากการแนะนำสั่งสอนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็ก โดยใช้ภาษา เช่น การที่พ่อแม่ฝึกอบรมให้รู้จักพูด รู้จักใช้กิริยามารยาททางสังคม รวมทั้งให้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีโดยใช้วิธีการ ดังนี้

1) **การใช้ตัวเสริมแรงทางบวก** เป็นการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมโดยการให้รางวัลหรือคำชมเชยที่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจและจะเรียนรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และมีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมนั้นอีก

2) **การลงโทษ** เป็นการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมโดยให้สิ่งที่ไม่ปรารถนาเพื่อไม่ให้กระทำพฤติกรรมนั้นอีก เด็กจะเรียนรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ การลงโทษมักจะใช้วิธี ดู คำ ว่ากล่าว ตี คำหาหนี หรือการปฏิเสธไม่ยอมรับ เป็นต้น และควรทำทันทีหลังพฤติกรรมนั้น และจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอจึงจะมีประสิทธิภาพในการปรับพฤติกรรม

1.5.2 การอบรมขัดเกลาโดยอ้อม (Indirect socialization) เป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์ การสังเกตหรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น ส่วนใหญ่ใช้ในการเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมโดยสังเกตจากบิดามารดา และบุคคลในครอบครัว บุคคลหรือสถานการณ์ทั่วไปในสังคมที่เด็กพบเห็น โดยนำเอาส่วนที่รู้สึกพึงพอใจมาเลียนแบบ และเด็กจะเลือกเลียนแบบเป็นบางคน โดยอิทธิพลของสิ่งที่มีผลต่อการเลียนแบบ ได้แก่

- 1) เด็กจะเลียนแบบคนที่เคยดูหรือมีอำนาจอบรมสั่งสอนตนมาเป็นแบบอย่าง เพราะกลัวถูกลงโทษจากตัวแบบนั้น
- 2) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่มักตามใจและให้รางวัลกับเด็ก เพราะเด็กเกิดความพึงพอใจ และนิยมชมชอบ
- 3) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่มีชื่อเสียง และได้รับความนิยมชมชอบในสังคมมาเป็นแบบอย่าง เช่น เลียนแบบดาราดารา
- 4) เด็กจะเลียนแบบเนื่องจากตัวแบบมีอำนาจในสภาพแวดล้อมและสังคม

เนื่องจากผู้มีอำนาจเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจที่จะให้รางวัล หรือลงโทษผู้อื่นได้

นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวออกเป็น 2 มิติ โดยนักจิตวิทยาคนหนึ่ง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่มีมิติของความรัก และมิติของการควบคุม (Backer 1964 อ้างถึงใน งามตา วนิทนันทน์ นพวรรณ โชติบัณฑิต และ วัลภา สบายยิ่ง 2545: 63-64) ซึ่งทำให้เกิดวิธีการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 รักมากและควบคุมมาก จะส่งผลให้เด็กเป็นเด็กที่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบสูง

แบบที่ 2 รักมากและควบคุมน้อย ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่เด็กสามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าที่จะแสดงออกในสิ่งที่คิด โดยมีพ่อแม่คอยห่วงใย ใฝ่มอง และให้กำลังใจ

แบบที่ 3 รักน้อยและควบคุมมาก เป็นวิธีการที่เป็นเผด็จการจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว อาจเป็นจุดที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมตามมา

แบบที่ 4 รักน้อยและควบคุมน้อย วิธีการนี้เป็นการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งจะทำให้ขาดความรับผิดชอบ อาจทำให้มีแนวโน้มในการที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่กระทำผิด

นอกจากนี้ ในสังคมตะวันตกยังมีวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมแบบประชาธิปไตย ซึ่ง งามตา วนิทนันทน์ นพวรรณ โชติบัณฑิต และ วัลภา สบายยิ่ง (2545: 64-67) ได้กล่าวถึง การอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวตะวันตกไว้ว่า ในสังคมตะวันตกมีวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวที่แตกต่างกันตามรูปแบบของครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ

แต่โดยภาพรวมของการอบรมเลี้ยงดูหรือแนวคิดของการอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่น ดังนี้ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยพ่อแม่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวได้ร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมในบ้านหรือกิจกรรมที่โรงเรียน โดยพ่อแม่จะเน้นให้เด็กมีความรับผิดชอบและสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้

มีการศึกษาผลของการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวที่จะก่อให้เกิดการควบคุมตนเอง (Pugh 1997) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยกำกับเตือน พ่อแม่ให้ความสำคัญกับลูก พ่อแม่ให้การลงโทษ และพ่อแม่ให้การสนับสนุนและหวังใย ทำให้เกิดความควบคุมตนเองและมีผลต่อการต่อต้านการกระทำผิดในเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในสังคมตะวันตกพ่อแม่มักจะทำ ดังนี้

1) พ่อแม่ให้สิทธิแก่ลูกในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ให้เขาเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด พ่อแม่จะต้องไม่คิดแทนลูก ฝึกให้เขาได้คิดด้วยตนเอง และรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถเลือกใช้ชีวิตในสังคมในอนาคต เพื่อให้เขาเติบโตขึ้นได้อย่างเหมาะสม

2) พ่อแม่มีหน้าที่ให้สิ่งต่าง ๆ ตรงกับพัฒนาการของลูกตามความเหมาะสม และความสามารถทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และทักษะของลูก ไม่บังคับให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กยังไม่พร้อมที่จะทำ

3) พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ต่อความคิดของลูก สนใจในกิจกรรมต่างๆ ของลูก ให้คำแนะนำ ส่งเสริม และเฝ้าดูผลงานของลูกด้วยความตั้งใจและอดทน เมื่อลูกประสบความสำเร็จพ่อแม่ควรแสดงความยินดีอย่างซัดแจ้ง และการให้แรงเสริมด้วยการชมเชยหรือการให้รางวัล เพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานอย่างอื่นต่อไป

4) พ่อแม่ควรมีเวลาใกล้ชิดลูกและทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีของลูก ให้คำแนะนำมากกว่าการออกคำสั่งให้ทำ ควรเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตยไม่ใช่เผด็จการ เพราะจะช่วยให้เด็กได้เติบโตอย่างมีอิสระตามพัฒนาการขั้นต่าง ๆ

5) พ่อแม่ควรใช้แรงเสริมเป็นตัวสร้างบุคลิกภาพของเด็กตามที่ตนต้องการจะให้เด็กเป็น พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่าง โดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

6) พ่อแม่ให้การเลี้ยงดูแบบเป็นทางการ เนื่องจากครอบครัวมีการหย่าร้างกัน ในบางครั้งจำเป็นต้องมีการแต่งงานใหม่ จึงจำเป็นต้องมีบุคคลใหม่เข้ามาในชีวิต ดังนั้น การเลี้ยงดูลูกของตนเองจึงจำเป็นต้องเลี้ยงแบบเป็นทางการ

7) พ่อแม่เลี้ยงลูกโดยใช้บริการในสถานเลี้ยงเด็ก ก็จะเป็นการเลี้ยงดูที่เป็นทางการ และเป็นความรับผิดชอบตามหน้าที่ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กได้

จากวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมขัดเกลาทางสังคมสามารถแสดงออกในรูปแบบของการอบรมขัดเกลาโดยตรง และการอบรมขัดเกลาโดยอ้อม ซึ่งการอบรมขัดเกลาโดยตรงนั้น เป็นการอบรมขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ แบบแผน ที่กลุ่มสังคมกำหนดไว้ โดยการบอกกล่าวว่ามีสิ่งใดสมควรทำหรือไม่ควรทำ อะไรถูก อะไรผิด ถือเป็น การชี้แนะแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนต่อบุคคลอย่างจริงจัง และเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาสต่าง ๆ กัน ในขณะที่การอบรมขัดเกลาโดยอ้อมจะเป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันตรง ๆ แต่บุคคลจะได้รับประสบการณ์หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือเรียนรู้จากพฤติกรรม และการกระทำของผู้อื่น โดยมากมักเป็นการเลียนแบบบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ ส่วนการอบรมขัดเกลาทางสังคมอีกวิธีหนึ่งก็คือ การอบรมเลี้ยงดูที่มีมิติของความรัก และมิติของการควบคุมทำให้เกิดวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แบบ ได้แก่ รักมากควบคุมมาก รักมากควบคุมน้อย รักน้อยควบคุมมาก และรักน้อยควบคุมน้อย ซึ่งในแต่ละแบบก็จะมีผลที่แตกต่างกันไปตามแบบของการอบรมเลี้ยงดู

1.6 วัยที่จำเป็นต่อการอบรมขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2529: 57-58) และจำนงค์ อธิวิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540: 57-58) ได้กล่าวถึง วัยที่จำเป็นต่อการอบรมขัดเกลาทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 2 วัย ดังนี้

1.6.1 การอบรมสั่งสอนในวัยที่ยังเป็นเด็ก (Socializing the child) เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ซึ่งเป็นเรื่องของพ่อแม่และผู้ปกครองโดยเฉพาะ จะมีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สังคมต้องการ

1.6.2 การอบรมสั่งสอนในวัยที่ยังเป็นวัยรุ่น (Socializing the youth) วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรมมามากพอที่จะรู้ และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนก็จะได้รับจากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมเฉพาะประเด็นการอบรมขัดเกลาทางสังคมในวัยที่ยังเป็นวัยรุ่นเท่านั้น วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรมมามากพอที่จะรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนก็จะได้รับจากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ และเริ่มเข้าสู่สถานะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของการเจริญเติบโต เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายจะเปลี่ยนแปลงไปมาก มีความแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ความแปรปรวนของอารมณ์เป็นสาเหตุให้เขามีพฤติกรรมแปลก ๆ เช่น รักชอบอะไรก็จะรักจนหลง ชอบจนคลั่ง หรือเวลาฟังเพลงที่ชอบอาจร้องกรีดกร๊าด คลั่งคาราพายยนตร์ เป็นต้น

ถ้าเกลียดหรือเสียใจอะไรก็จะเส้ำโศกจนกินไม่ได้นอนไม่หลับ แต่อารมณ์และอาการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาที่ผ่านไปสิ่งของที่รักวัยรุ่นอาจจะทอดทิ้งภายในเวลาอันสั้น เช่น 2-3 วันก็ได้ ส่วนความต้องการที่เด่นชัด ได้แก่ ความต้องการที่จะให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ซึ่งวัยรุ่นคิดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของเขา ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าวัยรุ่นมักจะทำตามกลุ่มเพื่อน เป็นต้นว่า รสนิยม การดำรงชีพ การแต่งกาย ฯลฯ ถ้าเขาได้เข้ากลุ่มดีก็จะสนใจในทางที่ดี แต่ถ้าไปเข้ากลุ่มที่ชักชวนไปในทางไม่ดีต่อต้านคือดิ่งต่อสังคม วัยรุ่นจะพลอยทำตามกลุ่มไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ ยังต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขัดขืน คือดิ่งต่อคำสั่งสอนของพ่อแม่หรือครูอาจารย์ มีความต้องการความก้าวหน้าในทางเด่นดังจนบางครั้งอาจจะออกมาในรูปที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับวัยรุ่น คือ การที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่าตัวเขาได้ผ่านระยะวัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ดังนั้น จึงควรยอมรับความคิดเห็นของเขาให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เขาต้องการให้พ่อแม่มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถที่จะทำอะไรได้ ในระยะนี้เด็กจะสนใจ และต้องการจะเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม ถ้าเด็กได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่เพียงพอก็จะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศได้

กล่าวโดยสรุป วัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ฉะนั้น การอบรมในวัยนี้จะต้องพบกับความดื้อดิ่งขัดแย้งบ้าง ซึ่งในสังคมสมัยใหม่ วัยรุ่นจะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดเวลา แต่ต้องอยู่กับกลุ่มต่างๆ ที่มีคุณค่าในแบบต่างๆ กัน ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเลือกที่จะยึดคุณค่าใดเป็นหลัก พ่อแม่ควรเข้าใจและควรปรับปรุงท่าทีของตนเอง เพื่อให้การอบรมสั่งสอนได้ผล และเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่น เพื่อเขาจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมจะช่วยเหลือตนเองได้ต่อไปในอนาคต

1.7 ตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม

พัทธา สายหู (2529: 120-124) จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2540: 59-62) และสุพัตรา สุภาพ (2546: 59-61) กล่าวถึงบุคคลหรือกลุ่มตัวแทนที่ให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้เรียนรู้ระเบียบสังคม (Agents of socialization) ไว้ 6 กลุ่ม ดังนี้

1.7.1 ครอบครัว (Family) สุพัตรา สุภาพ (2546: 59) กล่าวว่า การอบรมจะออกมาในรูปของพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งนับเป็นการอบรมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดที่เด็กจะต้องประสบ เพราะเป็นการอบรมที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง วิธีการที่พ่อแม่จะอบรมบุตรธิดามี 2 วิธี คือ

1) **ทางตรง** ด้วยการบอกกล่าวว่าจะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรถูก อะไรผิด เป็นต้น ซึ่งได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจงใจและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น สอนเด็กให้กินเป็นเวลา เล่นเป็นเวลา นอนเป็นเวลา หรือพบหน้าผู้ใหญ่ที่ต้องยกมือไหว้ ต้องพูดจาไพเราะ ถ้าไม่ทำอาจถูกลงโทษ

2) **ทางอ้อม** เป็นการอบรมโดยไม่รู้ตัว เป็นสิ่งที่เด็กได้รู้ได้เห็น และซึมซาบเข้าไปในจิตใจ ซึ่งเด็กอาจจะนำไปปฏิบัติในอนาคตหรือมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กจะใช้คำหยาบบ้าง เป็นต้น

1.7.2 กลุ่มเพื่อน (Peer group) ประกอบด้วย บุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมที่ทัดเทียมกันเมื่อยังเป็นเด็ก ได้แก่ กลุ่มเพื่อนเล่นกันมา และกลุ่มเพื่อนผู้ร่วมสังคมประเภทเดียวกัน

1.7.3 โรงเรียน (School) นอกจากเป็นกลุ่มตัวแทนในการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมที่สำคัญแทนพ่อแม่ ในสังคมปัจจุบันโรงเรียนยังมีความสำคัญอีกด้านหนึ่ง คือ เป็นสถานที่ให้เด็กได้มีโอกาสคบหาเพื่อนฝูง นับได้ว่าตั้งแต่วันแรกที่เข้าโรงเรียนทำให้เด็กได้ผ่านกลุ่มตัวแทนใหม่ในการอบรมระเบียบสังคมพร้อม ๆ กันอีก 2 กลุ่ม

1.7.4 กลุ่มอาชีพ (Occupational group) เมื่อเด็กได้รับการเตรียมตัวมาพร้อมที่จะเริ่มประกอบอาชีพของตัวเองแล้ว พอเริ่มจับอาชีพหนึ่งอาชีพใดจะพบว่าแต่ละกลุ่มอาชีพนั้นมีระเบียบวิธีการโดยเฉพาะของตน ซึ่งอาจจะไม่ซ้ำกันกับกลุ่มอาชีพอื่น ซึ่งตนเองจะต้องเรียนรู้และรับไว้หากประสงค์จะยึดอาชีพนั้น

1.7.5 ตัวแทนทางศาสนา (Religious representative) ซึ่งได้แก่ วัด พระ นักบวช ผู้สอนศาสนา หรือผู้เผยแผ่ธรรมของศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยอบรมขัดเกลาในแง่ของการให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนปรัชญาในการดำเนินชีวิต

1.7.6 สื่อมวลชน (Mass media) สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญและมีส่วนในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ เป็นต้น

ในที่นี้ผู้วิจัยขออ้างอิงเฉพาะตัวแทนครอบครัว ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าครอบครัวเป็นตัวแทนของการอบรมขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบของพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งนับเป็นการอบรมเลี้ยงดูเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดที่เด็กต้องประสบเพราะเป็นการอบรมที่ใกล้ชิดมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ แบบของความประพฤติแก่เด็กอย่างยิ่ง (สุพัตรา สุภาพ 2540: 59)

ฝน แสงสิงแก้ว (2524: 35-36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวไว้ว่า ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัวเป็นรากฐานของความสุขของชีวิต เป็นรากฐานของความเป็นปึกแผ่นแห่งสังคมของประเทศชาติ บ้านเมือง และของโลกในที่สุด ชีวิตสังคมย่อมตั้งต้นมาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวแตกแยก หรือครอบครัวขาดความผูกพันรักใคร่ต่อกัน ชีวิตในสังคมจะแตกแยก ประจุเงาตามตัว

สรุปได้ว่าครอบครัวเป็นตัวแทนของการอบรมขัดเกลาทางสังคมที่เป็นสถาบัน พื้นฐานของสังคมมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรัก การอบรมเลี้ยงดูให้พัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จะเห็นว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาในครอบครัวเช่นใด เด็กก็จะได้รับอิทธิพลทางด้านความประพฤติ และทัศนคติอย่างเดียวกับครอบครัวนั้น

1.8 องค์ประกอบของการอบรมขัดเกลาทางสังคม

การอบรมขัดเกลาทางสังคมนั้น เป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้ และฝึกฝน การเป็นสมาชิกของสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2532: 205-207) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.8.1 ความรู้และประสบการณ์ทางสังคม เช่น ความรู้เกี่ยวกับระบบค่านิยม อุดมการณ์ ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อนำไปยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และปฏิบัติต่อคนอื่นในสังคม อีกทั้งถ่ายทอดและฝึกฝนให้กับผู้รับการอบรมขัดเกลา โดยเน้นถึงการเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในสังคม

1.8.2 การกระทำระหว่างกันในทางสังคม (Social interaction) การกระทำระหว่างกันนั้นเป็นการที่ผู้ให้การอบรมขัดเกลา และผู้รับการอบรมขัดเกลามีการติดต่อสัมพันธ์กันก่อนเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ในด้านสังคม และนำไปสู่การพัฒนาทางอารมณ์และจิตใจ ทำให้มีการเรียนรู้แบบแผนของสังคมจนเป็นสมาชิกได้ โดยในบรรดาผู้ให้การอบรมขัดเกลากลุ่มปฐมภูมิอันมีครอบครัว และกลุ่มเพื่อนเป็นแหล่งที่มีการติดต่อตัวต่อตัว และมีอิทธิพลมาก สามารถจูงใจบุคคลได้ดีกว่าตัวแทนในการขัดเกลาอย่างอื่น

1.8.3 ภาษา (Language) ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ในทางสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สื่อให้คนในสังคมรู้และเข้าใจแนวคิดที่สลับซับซ้อน และทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมของตนกับผู้อื่นได้

1.8.4 ความรักและความชอบพอ (Affection) ความรักและความชอบพอถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ซึ่งปัจจัยนี้เองที่ทำให้การอบรมขัดเกลาในกลุ่มปฐมภูมิมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การอบรมขัดเกลากับผู้รับการอบรมขัดเกลาเป็นแบบตัวต่อตัว และมีผลต่อการอบรมขัดเกลามากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ในการอบรมขัดเกลา

1.8.5 สภาพแวดล้อมในการอบรมขัดเกลา ซึ่งประกอบด้วยทั้งสิ่งที่มีชีวิตรวมทั้งตัวผู้ให้การอบรมขัดเกลา ผู้รับการอบรมขัดเกลา และผู้อื่น และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น เหตุการณ์ สภาพการณ์ต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย เกี่ยวกับตัวผู้รับการอบรมขัดเกลานั้น สิ่งที่ได้เรียนรู้ในช่วงแรกของชีวิตจะทำหน้าที่เสมือนเป็นเครื่องกรองสิ่งที่จะรับเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้ในภายหลัง

สรุปได้ว่า กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และฝึกฝนการเป็นสมาชิกของสังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านความรู้และประสบการณ์ทางสังคม การกระทำระหว่างกันในทางสังคม การใช้ภาษา ความรักและความชอบพอ และสภาพแวดล้อมในการอบรมขัดเกลา ซึ่งจะทำให้สมาชิกของสังคมได้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม

2.1 ความหมายเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัว

จินตนา วัชรากุล (2533: 19) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาหรือสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อเด็ก ในด้านการให้ความรัก ความอบอุ่น ปกป้องคุ้มครองในวัยเริ่มต้น และให้โอกาสฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เริ่มจากสิ่งง่ายไปหายาก จนกระทั่งเด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง

สนิท สมัครการ (2529: 37) อ้างถึงแนวคิด บวร์เกสส์ และ ล็อกค (Burgess and Locke 1953) ซึ่งให้ความหมายของบทบาทของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัว ประกอบด้วยบุคคลที่มา รวมกัน โดยการสมรส สมาชิกของครอบครัวอาจอยู่ในครัวเรือนเดียวกันหรือแยกกันอยู่ต่างหาก ครอบครัวเป็นหน่วยของการมีปฏิริยาทางสังคม มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีปฏิริยาเชิงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รักกัน เอาใจใส่กัน สั่งสอนกัน จิตใจผูกพันกัน ถ่ายทอด รักรักษาวัฒนธรรม โดยสมาชิกจะถ่ายทอดแบบของการประพฤติปฏิบัติต่อกัน เมื่อได้ผสมผสานกับ วัฒนธรรมภายนอกครอบครัวก็จะได้แบบความประพฤติที่สมาชิกปฏิบัติต่อกัน และต่อผู้อื่น

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2534: 25-30) กล่าวถึงบทบาทของบุคคลในครอบครัวในการ เสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สมาชิกทุกคนจะมีบทบาทที่สังคมกำหนดให้เป็นแนวทางปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน บทบาทของบุคคลต่างๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บทบาทและหน้าที่ของมารดาจะเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีเหตุผลไม่ใช้อารมณ์ เป็นที่พึ่งของบุตร ไม่เปรียบเทียบกับบุตรของตนเองกับ บุตรของคนอื่นในทางที่จะเกิดปมด้อย หรือกระทบกระเทือนจิตใจ ไม่ทุบตีบุตร โดยไม่มีเหตุผลหรือเกิน

กว่าเหตุ ถ้าบุตรทำความดีก็จะชมเชยเพื่อเป็นกำลังใจ บทบาทของบิดามารดาจะต้องเป็นผู้ให้ความรัก ความห่วงใย และความรับผิดชอบต่อครอบครัวไม่ทอดทิ้ง ไม่ใช่อารมณ์

คริสตอว์ง พัววงส์แพทซ์ (2538: 33) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด และสำคัญที่สุด โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่สร้างคนให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และจิตใจ มีความเอื้ออาทรต่อกันครอบครัวจะกำหนดสิทธิหน้าที่ของสมาชิกให้ปฏิบัติต่อกันและต่อสังคม

จรรยา สุวรรณทัต (2545: 5) กล่าวว่า ครอบครัวจัดเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุดของสังคมมนุษย์ หน่วยของสังคมที่เรียกว่าครอบครัวนี้มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด หน้าที่พื้นฐานทางชีววิทยาของครอบครัว คือ การให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดูบุตร เพื่อสร้างสมาชิกใหม่ ในการสืบตระกูลต่อไป นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่สำคัญทางสังคมวัฒนธรรม การศึกษาและเศรษฐกิจในการถ่ายทอดคุณค่าวิธีปฏิบัติ และมาตรฐานความประพฤติต่าง ๆ ทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม ครอบครัวจัดเป็นหน่วยสังคมแห่งแรกที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงความผูกพันของสังคม และหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนในครอบครัวให้เป็นไปตามลักษณะที่สังคมวัฒนธรรมกำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมสามารถดำรงชีวิตทางสังคมสอดคล้องกับผู้อื่นภายในสังคมเดียวกันได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้ เนื่องจากแต่ละคนได้ผ่านกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมที่ตนได้เรียนรู้วิธีปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ มาแล้วจากครอบครัวของตน กล่าวได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญที่สุดของมนุษย์ และจะคงมีความสำคัญเช่นนี้ต่อไปอีกนาน เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมและเป็นรากฐานของระบบอื่น ๆ ในสังคม

กู๊ด (Good 1982 อ้างถึงใน เมธินีพร ภิณฺญชน 2539: 1) กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวว่า หมายถึง การที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา มีความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งงาน และหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการเงิน อาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกัน และเมื่อมีบุตรธิดาก็ทำหน้าที่ของบิดามารดาให้การเลี้ยงดูเอาใจใส่ดูแลให้ได้รับความอบอุ่นและปลอดภัย และต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้บทบาทหน้าที่ของการเป็นพี่น้องให้รู้จักแบ่งปันดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ศักดิ์ชัย บุญเพ็ง (2542: 13) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและสำคัญที่สุด โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ที่สร้างคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และจิตใจ มีความเอื้ออาทรต่อกัน ครอบครัวจะกำหนดสิทธิหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวให้ปฏิบัติต่อกันและต่อสังคม นอกจากนี้ครอบครัวยังมีบทบาทหน้าที่เป็นหน่วยงานในการผลิต และการบริโภคทางเศรษฐกิจอีกด้วย

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของบิดามารดา หรือสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของวัยรุ่น ในด้านการให้ความรักความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดูการปกป้องคุ้มครองตั้งแต่วัยเริ่มต้น การปลูกฝังค่านิยมต่างๆ การให้โอกาสฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมทั้งการให้ความรู้อบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

หน้าที่ของครอบครัว

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542: 213-214 อ้างถึงใน วรรณดี จันทรศิริ 2546: 25)

จำแนกหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ

1. ภารกิจพื้นฐาน (Basic tasks) หมายถึง งานพื้นฐานที่ครอบครัวต้องกระทำเพื่อให้สมาชิกดำรงชีวิตอยู่ได้ ได้แก่ การผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคมเพื่อให้สังคมดำรงอยู่สืบไป และจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้แก่สมาชิกในครอบครัว และให้การเลี้ยงดูปกป้องความปลอดภัยให้แก่สมาชิก

2. ภารกิจด้านการพัฒนาการ (Development tasks) หมายถึง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตามขั้นตอนต่างๆ ของวงจรชีวิต หน้าที่ดังกล่าวมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการให้สมาชิกในครอบครัวมีพัฒนาการสมวัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนพัฒนาการทางสังคม ซึ่งไม่มีสถาบันใดทำหน้าที่ได้ดีเท่าสถาบันครอบครัว อีกทั้งครอบครัวยังมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้สมาชิกออกไปเผชิญกับโลกภายนอก (จิตตินันท์ เศษะคุปต์ 2545: 1-40-41)

3. ภารกิจในยามวิกฤต (Crisis tasks) หมายถึง ยามวิกฤตครอบครัวต้องปรับตัวและจัดการแก้ไขวิกฤตการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม หน้าที่ดังกล่าวมีความสำคัญต่อความสงบสุขของสมาชิกในครอบครัว และครอบครัวมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาให้สมาชิกในครอบครัว

ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวได้จัดทำ และรวบรวมหน้าที่ของครอบครัวไปในทิศทางเดียวกันดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537: 5-18 ณรงค์ เส็งประชา 2538: 89-90 อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุคนันท์ 2542: 231-233 และชัชณะ รุ่งปัจฉิม 2545: 2-76-77)

1. หน้าที่การผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคม เพื่อช่วยให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้
2. หน้าที่ในการจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นแก่ชีวิตสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว
3. หน้าที่เลี้ยงดูและปกป้องอันตรายให้เด็ก เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพดี เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ
4. หน้าที่อบรมและเรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม เพื่อให้สมาชิกอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
5. หน้าที่กำหนดสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ให้กับสมาชิกใหม่ตั้งแต่แรกเกิด

6. หน้าที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์
 7. หน้าที่ทางเศรษฐกิจเพื่อการกินอยู่ของสมาชิก
 8. หน้าที่ส่งเสริมให้การศึกษา
 9. หน้าที่ในการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ
 10. หน้าที่ทางเศรษฐกิจ จัดหาทรัพยากร และการสร้างฐานะ
 11. หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาครอบครัว
 12. หน้าที่ในการสันตนาการ
 13. หน้าที่พิจารณาคุ้มครองที่สมควรให้
 14. บำบัดความต้องการทางเพศ จะออกมาในรูปการสมรสเป็นการลดปัญหาทางเพศ
- จากบทบาทหน้าที่ของครอบครัวดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงสิ้นอายุขัย และครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจ โดยครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้ง ให้ความรัก ความอบอุ่น ปลูกฝัง และถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม ความรู้ ความสามารถในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นสถาบันที่กำหนดสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ให้กับสมาชิกในครอบครัว

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว

ในการอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวนั้น มีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2540: 8-10) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ด้วยการเลี้ยงดู อบรม ให้การพัฒนารอบด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์บุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะบทบาทของการเป็นพ่อแม่ที่ลาออกไม่ได้ อีกประการหนึ่ง ครอบครัวยังมีหน้าที่ในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้เด็กเติบโตเป็นคนมีคุณธรรมไม่เบียดเบียน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีจิตใจเอื้ออาทร มีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม

สมพงษ์ รัตนัญญา (2540: 192) กล่าวว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัวทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ครอบครัวให้กำเนิดชีวิตเขาเหล่านั้นในฐานะสมาชิกใหม่ และมีส่วนกำหนดความอยู่รอดปลอดภัย และเจริญเติบโต ตลอดจนการมีคุณภาพชีวิตและบุคลิกภาพจะเป็นคนดีมีความสุข และสามารถทำประโยชน์แก่สังคม หรือจะเป็นคนด้อยสมรรถภาพที่สร้างปัญหาแก่ตนเอง และสังคมขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัว และวิธีการอบรม การเอาใจใส่เลี้ยงดู ทำให้เกิดการอบรม

ขัดเกลาทางสังคม (Socialization) จากบิดามารดาและคนในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากครอบครัวจะถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมโดยสายเลือดแล้วยังเลี้ยงดูอุปถัมภ์ตั้งแต่แรกเกิดจนเจริญเติบโตพึ่งตนเองได้ บิดามารดาและคนในครอบครัวอยู่ใกล้ชิดสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชน และเป็นแบบอย่างที่หล่อหลอมความรู้สึกรู้จักคิด พฤติกรรม ตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ปลูกฝังให้เกิดความรัก และคุณค่าของชีวิต ครอบครัวยังเป็นแหล่งสำคัญที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ภาษา พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ คุณธรรม ตลอดจนปฏิบัติตามความเชื่อประเพณี และวัฒนธรรมอีกด้วย

อัญจรา สุขารมณ (2522: 35-37) กล่าวถึง เด็กที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีจะต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีควบคู่กันไป ครอบครัวเป็นสังคมแรกที่เด็กเข้าร่วมเป็นสมาชิก และช่วยให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี ผู้ที่อบรมให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ บิดา มารดา พี่น้อง และญาติ เด็กจะต้องสังเกตเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่ใกล้ชิดแล้วนำมาสร้างเป็นรูปแบบพฤติกรรมของตนเองเมื่อเติบโตขึ้นมา

อัญชิสา ปงคำเฟย (2547: 127) กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นกระบวนการขัดเกลาที่สำคัญที่สุดด่านแรกที่จะช่วยสร้างสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกทางสังคมอย่างแท้จริง กล่าวคือ สังคมจะเปลี่ยนสภาพของบุคคลจากสภาพทางชีววิทยา (Biological person) มาเป็นบุคคลของสังคม (Social person) ดังนั้น การที่จะเป็นบุคคลของสังคมได้ต้องมีบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่อันเป็นผลผลิตที่ได้รับจากการอยู่ร่วมกันทางสังคม (สุพัตรา สุภาพ 2545: 47) โรเจอร์ (Roger 1972: 115-119 อ้างถึงใน สมปรารถนา แจ่มเดชะศักดิ์ 2545: 115-119) กล่าวว่า อิทธิพลจากครอบครัวมีส่วนสำคัญที่จะช่วยในการอบรมขัดเกลาพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยเกิดจากการลอกเลียนแบบหรือดูดซึมโดยไม่รู้ตัว (Osmosis) จากสมาชิกในครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2519: 192) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันเบื้องต้นในการถ่ายทอดอบรมทัศนคติ เป็นแบบของความประพฤติระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนดแก่เด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยเป็นส่วนสำคัญที่อบรมบ่มนิสัยของเด็กให้รู้ผิดชอบชั่วดี เด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาตามสถานภาพของครอบครัว บิดามารดาที่แยกกันอยู่ บิดามารดาที่เป็นโรคประสาท หรือบิดามารดาที่เป็นคนมีศีลธรรมจรรยา ก็จะถ่ายทอดทัศนคติเหล่านั้นให้กับเด็กด้วยจนกล่าวได้ว่า ครอบครัวจะเป็นวิถีชีวิตที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน อันอาจส่งผลให้เด็กถึงระดับมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมด้วย

วิทยา นาควัชระ (2537: 61) กล่าวถึง ลักษณะครอบครัวที่ดีว่า ประกอบด้วย สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะทำให้เด็กวัยรุ่นปรับตัวได้ดี พ่อแม่เข้าใจลักษณะธรรมชาติพ่อแม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะรับแบบของพฤติกรรมที่พบเห็นจากพ่อแม่ ครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ช่วยให้เด็กวัยรุ่นแสดงลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง มีการปรับตัวทางสังคมที่ดี ครอบครัวที่เปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้รับคำอธิบาย อภิปราย และตัดสินใจจะทำให้เด็กวัยรุ่นพัฒนาการไปในทางที่ดี คนในครอบครัวสอนให้เด็กวัยรุ่นได้รู้จักสิทธิหน้าที่ ครอบครัวที่มีการอบรมสั่งสอนจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานต่าง ๆ ของกลุ่ม พ่อแม่จะต้องมีเจตคติที่ดีต่อบุตรของตนเอง พ่อแม่ไม่คว่ำ วิจารณ์ หรือทำโทษเมื่อเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นต้องการเป็นผู้ใหญ่อย่างมีอิสรภาพเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น พ่อแม่เข้าใจเรื่องอุดมการณ์ที่เด็กมีต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน ชุมชน และพ่อแม่ควรตระหนักถึงอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เพราะเด็กวัยนี้จะเข้าอารมณ์ ฉุนเฉียว มีความลับ ไม่ค่อยร่วมมือและอาจจะทะเลาะวิวาทกัน พ่อแม่จะต้องเข้าใจว่าเด็กวัยนี้สนใจเพื่อนมากกว่าสมาชิกในครอบครัว

มะเตือ เสมอ (2534: 741-743) กล่าวว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ เป็นแหล่งที่อบรมเลี้ยงดู เป็นแหล่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ บทบาทสำคัญในการเสริมการเรียนรู้ ความคิด ความเชื่อ เจตคติ และมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมตามแบบของสังคมนั้น

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคณะ (2528: 48) ศึกษาบทบาทของครอบครัวไทย พบว่าบิดาและมารดาไทยมักจะสอนบุตรเกี่ยวกับบทบาททางสังคม เช่น เรื่องมารยาท รวมทั้งการแสดงความรู้สึกต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้บุตรระมัดระวังความรู้สึกของผู้อื่น และทำตามความคาดหวังของสังคมเป็นหลัก ซึ่งการเลี้ยงดูในลักษณะเช่นนี้มากเกินไป อาจสกัดกั้นความเป็นอิสระและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ทั้งยังอาจก่อให้เกิดการเก็บกดทางอารมณ์มากขึ้นได้ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อบุตรแต่อย่างใด

กิตติพงษ์ วงศ์สุนทร (2527: 21-23) เสนอแนวคิดในเรื่อง จริยธรรมพื้นฐานที่สอดแทรกได้ทุกวิชาไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนนักศึกษา เพื่อจะได้เยาวชนที่ดีของชาติเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าจะต้องปลูกฝังในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี ความประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสาหะ และความเมตตากรุณา

พระปัญญาภรณ์ทกิกขุ (อ้างถึงใน จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 51) แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้เสนอแนวทางการอบรมขัดเกลาทางสังคมดังนี้

1. พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก พ่อแม่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแนะนำสั่งสอนลูก การพูดอย่างเดียวไม่พอต้องมีการกระทำให้เป็นตัวอย่างที่ดีควบคู่กันไปด้วย ลูกทุกคนในครอบครัวมักถ่ายแบบอย่างจากพ่อแม่ไว้เสมอ โดยทั่วไปลูก ๆ เป็นเสมือนกระจกเงาส่องให้รู้จักว่าพ่อแม่เป็นอย่างไร มีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ส่วนหนึ่งสามารถขัดเกลาได้จากกระจกเงา คือ พฤติกรรมของลูกนั่นเอง

2. เด็กเป็นผู้บริสุทธิ์เปรียบเสมือนสำลี และอ่อนเหมือนกับดินเหนียวอ่อน ผู้ใหญ่จะปั้นเป็นอะไรก็ได้ จะวาดหรือระบายสีอะไรลงไปก็ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระมัดระวังในการปั้น และประทับภาพต่าง ๆ ลงในจิตใจของเด็ก

3. การอบรมเด็กควรดำเนินไปในทางส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ให้มีการเจริญเติบโตทางสมอง และให้เสรีภาพทางความคิดภายในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยให้เด็กทำอะไรตามใจชอบโดยไม่มีหลักและขอบเขตจำกัด เราควรจำเป็นต้องมีระเบียบไว้กล่อมเกลาใจของเขากับการถูกกักไว้ในกรอบ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยและขนบธรรมเนียมประเพณี

ศุมน อมรวิวัฒน์ และทศนา เขมมณี (2539: 16-18) อธิบายว่า บ้านคือ สถานที่อยู่อาศัย ซึ่งเด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยี และตัวบุคคลที่แตกต่างกัน องค์ประกอบดังกล่าวนี้ในแต่ละบ้านมีสภาพไม่เหมือนกัน องค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กคือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง และผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้ ได้จำแนกบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กในการ “สั่งสอน ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัย” ของเด็กไว้ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดการสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการฝึกการปรับตัว สภาพแวดล้อมที่มีระเบียบ สะอาดสงบ มีส่วนช่วยให้เราเกิดความสบายใจ เด็กก็เช่นกันถ้าได้เคยชินกับความสะอาด ความสงบมาตลอดเวลาจะทำให้เด็กเป็นคนมีระเบียบวินัย ละเอียดประณีตและมีสุนทรียภาพ นอกจากนี้จะมีกิริยาสุภาพพูดจาไพเราะ ถ้าคนรอบข้างของเด็กไม่แสดงกิริยาหยาบช้า และด่าทอกันเป็นตัวอย่างแก่เด็ก สิ่งแวดล้อมก็จะอบรมขัดเกลา กิริยา วาจา ของเด็กทีละน้อย และจะเป็นผลสำเร็จถ้าเวลานานพอ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นการสร้างสรรคสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กได้เกิดประสบการณ์ และได้ฝึกการปรับตัวในทางที่ดีขึ้นด้วย

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้และข้อเท็จจริง การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบที่บ้าน และในชุมชนย่อมจะต้องมีการให้เนื้อหาสาระที่เป็นหลักการเพื่อนำไปสู่วิธีปฏิบัติ การอบรมเลี้ยงดูและการสอนที่ดี ไม่ใช่การปล่อยปละละเลย ให้เด็กลองผิดลองถูกและเรียนรู้ไปตามยถากรรม พ่อแม่และผู้ปกครอง รวมถึง ผู้ที่ดูแลเด็กจะต้องใช้ความสามารถเทคนิควิธีการสั่งสอนเด็กให้รู้จริงและ รู้แจ้ง อีกทั้งยังสามารถนำข่าวสารข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนทนาเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ ในสังคมไทยนั้นยกย่องพ่อแม่เป็นปูชนียบุคคล ดังคำพังเพยของไทยที่ได้กล่าวไว้ว่า “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น” พ่อแม่เป็นคนอย่างไรลูกก็ย่อมเป็นคล้ายอย่างนั้น การปฏิบัติตนของพ่อแม่จึงจำเป็นต้องถึงพร้อมด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อให้เกิดความศรัทธายกย่อง และเด็กจะปฏิบัติตามพ่อแม่ ผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด สิ่ง que เด็กเริ่มเลียนแบบก็คือ กิริยา วาจา ต่อจากนั้นเด็กก็จะเลียนแบบการตอบสนองสิ่งเร้าต่างๆ ที่ผู้ใหญ่แสดงออก เช่น ท่าทาง อารมณ์ รวมไปถึงวิธีการดำรงชีวิตที่มีระเบียบเรียบร้อย ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติตนอย่างไรพฤติกรรมเป็นไปในทางใดเด็กที่อยู่ใกล้ชิดก็ย่อมจะได้เรียนรู้และเลียนแบบอย่างนั้น

4. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้ป้องกันทางเสื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

4.1 ผู้ใหญ่ต้องไม่แยกตนออกจากเด็ก ผู้ใหญ่จึงต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดมีความรักความเมตตา เอาใจใส่ และเหนือสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจเด็กทั้งในด้านพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิด และปัญหาต่างๆ ของเด็กด้วย

4.2 ความใกล้ชิดและความเข้าใจเด็ก ทำให้ผู้ใหญ่สามารถ “ป้องกัน” ได้มากกว่าการแก้ไข ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่ “แนะนำทางดี ชี้ทางเสื่อม” ให้แก่เด็ก

4.3 การพัฒนาพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นนั้น ควรใช้วิธีการเสริมแรงจูงใจ และให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ

4.4 ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสเด็กได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมและฝึกฝนให้เด็กได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติดีกับผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติไม่ดีให้กลับตัวได้ และประพฤติดี เด็กจะเจริญเติบโตทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์แบบและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข จะต้องมาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีได้เรียนรู้จากบทบาทของพ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การสร้างบุคลิกต่างๆ ให้แก่เด็กนั้นเกิดจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว โดยรูปแบบการสั่งสอนจะเกิดขึ้นในลักษณะของการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีงามในครอบครัวจึงทำได้โดยการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ให้ความรักและความอบอุ่น แนะนำประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควรให้แก่สมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว และแบบแผนความประพฤติของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะเด็กเป็นผู้บริสุทธ์เปรียบเสมือนผ้าขาวเหมือนสำลี และอ่อนเหมือนดินเหนียวอ่อนจะปั้นหรือระบายสีอะไรลงไปก็ได้ ดังนั้นการสร้างบุคลิกภาพต่างๆ ของเด็ก ผู้ใหญ่จึงควรสั่งสอนอบรมกล่อมกลางใจเด็กให้เด็กอยู่ในกรอบระเบียบวินัยและขนบธรรมเนียมประเพณี และปลูกฝังให้เด็กเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมี

คุณธรรมในตนเองมากที่สุด เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีนักคิดหลายท่านที่อธิบายเกี่ยวกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม ในแง่มุมมองที่แตกต่างกัน โดยมีนักทฤษฎีที่กล่าวถึงกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม ดังนี้

ทฤษฎีของ อีมิล เดอร์คไฮม์ (Emile Durkheim 1964 อ้างถึงใน จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 52) ได้เสนอวิธีการอบรมขัดเกลาทางสังคมไว้ ดังนี้

1. ในการแนะนำสั่งสอนเด็กจะต้องเน้นหนักการใช้อำนาจบังคับอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำสั่งสอนทางศีลธรรมเป็นงานที่ยิ่งใหญ่มากสำหรับครู การศึกษาศีลธรรม จำเป็นต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ต้องพยายามพิมพ์บรรทัดฐานที่ดีของสังคมไว้ในจิตใจของเด็กไว้ อย่างถาวรกลายเป็นบุคลิกภาพประจำตัว และคุณสมบัติที่ดีเด่นของครู คือ อำนาจทางศีลธรรม

2. เด็กเหมือนผ้าขาวหรือกระดาษเปล่ายังขาดลักษณะเด่นของตนเอง เด็กได้รับ ลักษณะทุกอย่างจากสังคม ในการอบรมเด็กให้มีสติปัญญาครูจะต้องมีความตั้งใจจริง และมีความมั่นใจ ดังนั้น การอบรมทางศีลธรรมจึงต้องอาศัยแบบที่แน่นอนไม่โลเล และไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ เป็นประจำ

ทฤษฎีของ ปิยาเซต์ (Piaget 1932 อ้างถึงใน จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 52) ได้เสนอแนวคิดในการอบรมเด็ก ดังนี้

1. การอบรมเด็กควรจะดำเนินการให้เหมาะสมกับพัฒนาการในวัยต่าง ๆ ไม่ควรใช้อำนาจ บังคับอย่างเคร่งครัด แต่ควรใช้เหตุผลทางศีลธรรม (Moral reasoning) ในแต่ละช่วงอายุ เด็กจะมีเหตุผลทางศีลธรรมไม่เหมือนกัน เช่น เด็กเล็ก ๆ เชื่อว่าเกณฑ์ทางศีลธรรมเกิดขึ้นจากพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของ เด็กอายุ 8-9 ปี เชื่อว่าศีลธรรมเกิดจากความร่วมมือระหว่างสมาชิก

2. เด็กจะพัฒนาความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามกฎอย่างเป็นอิสระ และเป็นที่น่าพอใจก็ โดยการเล่นกับเพื่อน และการยอมรับความเคารพที่เท่าเทียมกัน แต่จากการทดลองปรากฏว่า จำเป็นต้องมีความเข้มงวดทางศีลธรรมอยู่บ้าง แนวคิดของ ปิยาเซต์ อาจใช้ไม่ได้ในบางโรงเรียนที่เด็กมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่ไม่เคร่งครัดในระเบียบวินัย และไม่ได้ฝึกอบรมให้รู้จักระเบียบทางสังคม มาก่อน เด็กที่ไม่มีพื้นฐานการอบรมดังกล่าวควรใช้แนวทางเคร่งครัดระเบียบวินัยจึงจะได้ผลดี

ทฤษฎีของ คูลีย์ (Cooley 1864-1929 อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ 2538: 53-56) ได้ให้แนวคิดเรื่องกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม โดยใช้หลักคุณตนเองจากกระจกเงา (Looking glass - self) คือ ความสำนึกของตัวตน (Self) เป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์ กับผู้อื่น และจากที่ผู้อื่นมาดูเรา แล้วประเมินตัวเราหรือกล่าวอย่างสั้น คือ เป็นการมองตัวเองโดย ใช้สายตาผู้อื่นเหมือนตัวเองดูตัวเองจากกระจกเงา แต่บุคคลจะสามารถตัดสินใจว่าตนเองเป็น

อะไรแค่นั้น โดยเอาความคิดของคนอื่นที่มองตน หรือตัดสินว่าเป็นอย่างไรมาเป็นเกณฑ์สำคัญ ซึ่งกล่าวโดยสรุปตามทัศนะของ คูลีย์ นั้น เห็นว่าบุคคลจะรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไรก็ต่อเมื่อเอาความคิดเห็นของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เราเห็นนั่นเอง

ทฤษฎีของ มีด (Mead 1863-1931 อ้างถึงใน จำนวนังค์ อดิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 45) ทฤษฎีของ มีด ได้พัฒนาความคิดมาจาก คูลีย์ โดยเขาเน้นที่ผลของกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นตัวตนขึ้นมา โดยอธิบายว่าตัวตนมี 2 ประการ คือ

1. ตัวตน I คือ ตัวตนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกระฉับกระเฉง ตัวตนแบบนี้มักจะเกิดจากสังคมที่ให้อิสระภาพแก่บุคคลในการแสดงออกบ้างและไม่เข้มงวดเกินไป

2. ตัวตน Me คือ ตัวตนที่มีแต่ความเฉื่อย ไม่กระฉับกระเฉงว่องไว ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวตนที่ชอบทำตามคำสั่ง ตัวตนแบบนี้มักเกิดจากกลุ่มที่ใช้ระเบียบ กฎเกณฑ์ อย่างเคร่งครัดในการฝึกอบรม

ตัวตน I เป็นตัวตนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนช่วยสร้างสรรค์ในสังคมที่มีเงื่อนไขเหมาะสม คือ ไม่เข้มงวดเกินไปและไม่ตึงเครียดเกินไป ตัวตนแบบนี้จะมีอิทธิพลเด่นเหนือตัวตนแบบ Me ตรงกันข้ามถ้าชีวิตในกลุ่มค่อนข้างเข้มงวดและเต็มไปด้วยข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตัวตนแบบ Me จะมีอิทธิพลเด่นเหนือตัวตนแบบ I และความเป็นปัจเจกบุคคลจะมีน้อย เพราะฉะนั้นตามแนวคิดของ มีด การขัดเกลาทางสังคมก่อให้เกิดความมีเหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ในตัวมนุษย์ บุคลิกภาพของบุคคลจึงเป็นไปตามแบบอย่างของแต่ละสังคม

ทฤษฎีของ ฟรอยด์ (Freud 1856-1939 อ้างถึงใน จำนวนังค์ อดิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 45) ถือว่าปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวพันกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ฟรอยด์ แบ่งตัวตนออกเป็น 3 อย่าง คือ อิด (Id) อีตตา (Ego) และอภีอีตตา (Super-ego)

อิด (Id) เป็นตัวตนที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ เช่น รู้สึกโกรธ ยินดี หิว และความต้องการทางเพศ ฯลฯ ตัวตนแบบนี้เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่อยู่ในจิตไร้สำนึก ฟรอยด์ เชื่อว่าบุคคลจะมีจิตไร้สำนึก ในจิตไร้สำนึกนี้ส่วนหนึ่งจะพบ Id หรือความรู้สึกใฝ่ต่ำของบุคคลเก็บกดเอาไว้ ตัวตน Id จะกลายเป็นแหล่งพลังงานซึ่งผลักดันให้บุคคลกระทำการต่าง ๆ ในบางครั้งโดยบุคคลเหล่านี้ไม่รู้สึกรู้ตัว

อีตตา (Ego) คือ ตัวตนที่เป็นส่วนบุคลิกภาพที่ทำให้บุคคลรู้สึกรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ตัวตน Ego นี้เป็นศูนย์กลางของชีวิตทางชีววิทยา โดยเป็นตัวเชื่อมเพื่อให้เกิดการประนีประนอม ระหว่างความต้องการทางชีววิทยากับความต้องการทางสังคม ตัวตนแบบนี้เป็นตัวตนที่พยายามปฏิบัติภารกิจในแต่ละวันให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และถูกต้องตามครรลองแห่งชีวิตที่นิยมกันอยู่ในแต่ละสังคม

อภิปัตตา (Super-ego) เป็นส่วนของบุคลิกภาพซึ่งขู่หรือทำให้บุคคลรู้สึกในความผิดหรือเกิดความทรมานจิตใจ และเป็นส่วนที่กำหนดอุดมคติของบุคคล ตัวตนแบบนี้มีความหมายเท่ากับตัวมโนธรรม

ตามแนวคิดของ ฟรอยด์ ตัวตนแบบ Super-ego มักจะเกิดจากสังคมที่มีการเน้นระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ต่างๆ โดยเคร่งครัด และมีส่วนทำให้เกิดความเป็นปกติขึ้นในสังคม ตัวตนแบบนี้อาจใกล้เคียงกับตัวตน Me ของ มีด แต่ ฟรอยด์ มองเห็นว่า การมีระเบียบและกฎเกณฑ์โดยเคร่งครัดไม่ทำให้บรรลุถึงความสุขที่แท้จริงเลย ซึ่งทัศนะของ ฟรอยด์ ดังกล่าวนี้น่าจะเป็นทัศนะที่มองโลกในแง่ร้าย เพราะคิดว่าการขัดเกลาให้เกิดระเบียบทางสังคมนี้เป็นกระบวนการที่บุคคลถูกอบรมสั่งสอนให้สละความสุขอันยิ่งใหญ่ของตน เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

โดยสรุปแล้วทั้งแนวคิดของ อีมิล ปิยาเซต์ คุลีย์ มีด และ ฟรอยด์ นั้น ต่างเห็นว่าการอบรมขัดเกลาทางสังคมของมนุษย์จะช่วยสร้างบุคลิกภาพ และบรรทัดฐานว่าอะไรผิด อะไรถูกนั้นเกิดจากสถานะของแต่ละสังคมไม่ใช่เกิดจากสาเหตุทางชีววิทยา อีกทั้งเห็นว่า ครอบครัวเป็นตัวเชื่อมและมีบทบาทสำคัญในการอบรมขัดเกลาให้แก่เด็ก

3. การอาชีวศึกษา

3.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525 (2528: 899) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปทางช่างฝีมือ

กู๊ด (Good 1973: 645) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาคือ การศึกษาดำกว่าระดับวิทยาลัย โปรแกรมหนึ่ง เพื่อจะเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่การเลือกอาชีพในสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะหรือเพื่อยกระดับแรงงานลูกจ้างรวมทั้งการศึกษาด้านการค้า อุตสาหกรรม สุขภาพ เกษตรกรรม ธุรกิจ และคหกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

ยูเนสโก (UNESCO อ้างถึงใน สมพร ไชยะ 2539: 4) ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า หมายถึง การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝีมือระดับคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่าง และงานต่างๆ อาชีวศึกษาตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมปลายจะต้องให้มีการศึกษาวิชาชีพพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่งๆ สัดส่วนของวิชาต่างๆ จะแตกต่างกัน แต่ตามปกติแล้วจะต้องเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542: 13) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาเป็นระบบหนึ่งในระบบสังคม ส่วนการอาชีวศึกษาเป็นระบบย่อยของการศึกษา การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาเพื่อชีวิต โดยมุ่งให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมด้านนี้ ได้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต การแปรรูป และการจำหน่าย

วิรัช กมฺพทมาศ (2527: 49-60) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า เป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพเป็นหลักฐานในอนาคต และเพื่อช่วยผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้ว ให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2535: 7) กำหนดว่า การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาเป็นการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผสมผสานกันอย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน มีทักษะที่ถูกต้อง มีความรู้ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาด้านวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ หลายระดับ รวมทั้งมุ่งเน้นในด้านทักษะ และความชำนาญเฉพาะสาขาที่ผู้เรียนศึกษา เพื่อสร้างสมรรถนะ และประสิทธิภาพในสาขาวิชานั้น ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม

3.3 ขอบข่ายของการอาชีวศึกษา

พัฒนาผู้เรียนในด้านสติปัญญา ทักษะ และทักษะต่าง ๆ คือ ทักษะด้านการผลิต (Productive skill) การแปรรูป (Processive skill) และทักษะการจำหน่าย (Distributive skill) โดยทำให้ผู้เรียนเหล่านี้มีความสามารถมากขึ้นในการเลือกประกอบอาชีพตามความสนใจความถนัด ซึ่งมีจุดมุ่งหมายการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้ (Evans 1981 อ้างถึงใน สมพร ไชยะ 2539: 5)

1. เพื่อให้สังคมได้แรงงานที่ต้องการ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในอาชีพ และได้มีโอกาสเพิ่มทางเลือกอาชีพมากขึ้น
3. เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติต่ออาชีพต่าง ๆ
4. เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3.4 จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

จรรยา ชูลาภ (2524: 329-330) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาว่า การอาชีวศึกษาเป็นวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ ให้ความสำคัญของการของท้องถิ่น และสังคม การอาชีวศึกษาที่ผลิตคนที่มีคุณภาพย่อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ชาติ จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2535: 7) หมวดที่ 2 ข้อ 4.2 ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาวิชาชีพเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ และทักษะวิชาชีพให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

สวัสดิ์ อุคมโกชน์ (2543: 86) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาว่า เป็น การศึกษาอาชีพที่มุ่งเน้นให้ตัวบุคคลทำงานได้ ทำงานเป็น เข้าสู่งาน และมีงานทำ

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา คือ การศึกษาวิชาชีพเพื่อให้เกิดความ เพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพ และการจัดการศึกษานั้นต้องสอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความต้องการของตลาดแรงงาน

3.5 ความเป็นมา

แนวคิดการจัดการศึกษาอาชีพได้มีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพ หัตถกรรมมากขึ้นนอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม การอาชีวศึกษาเริ่มอย่างเป็นทางการเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 เป็นการศึกษาพิเศษ ซึ่งหมายถึง การเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยในปี พ.ศ. 2452 การจัดการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียน สามัญศึกษาสอนวิชาสามัญ และโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ ผดุงครรภ์ ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2453 ได้จัดตั้งโรงเรียน อาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒาราม และวัดราชบูรณะ ปี พ.ศ. 2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ. 2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้มีผลต่อการกำหนดการศึกษาอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพ ซึ่ง จัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ สำหรับประกอบการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 ได้ปรากฏคำว่า “อาชีวศึกษา” เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษาขั้นต้น กลาง และสูง รับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับประโยค

ปี พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม แต่งตั้งกรมอาชีวศึกษา ขึ้นแทนกรมวิชาการ

ปี พ.ศ. 2523 ได้มี “พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2523” กำหนดให้มี 10 หน่วยงาน ให้เกิดหน่วยงานใหม่จากเดิม คือ กองวิทยาลัย และกองโรงเรียนเป็นกองใหม่ คือ

1. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
2. กองวิทยาลัยเทคนิค
3. กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524

ปี พ.ศ. 2527 ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2527 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ. 2527

ปี พ.ศ. 2528 ส่งเสริมแนวคิด “การอาชีวศึกษาครบวงจร” และได้มีการจัดตั้ง “สำนักงานโครงการพิเศษ” เป็นหน่วยงานภายในมีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษ และรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและงานพัฒนาชนบท และปี พ.ศ. 2530 ได้มีการจัดตั้ง “วิทยาลัยการอาชีพ” ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตร ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

ปี พ.ศ. 2531 ได้รับความช่วยเหลือจากเยอรมัน เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาทวิภาคี

ปี พ.ศ. 2535-2539 ได้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 93 แห่งเฉพาะโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอ 60 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 25 แห่ง และอีก 8 แห่ง

ปี พ.ศ. 2540 การอาชีวศึกษาได้รับความสนใจอย่างมาก โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ 70 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 19 แห่ง และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 2 แห่ง

ปี พ.ศ. 2546 กรมอาชีวศึกษาเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีนโยบายในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เป้าหมายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ดังนี้

1.1 ปริมาณ

1.1.1 เรียนได้ทุกสาขา ทุกที่ ทุกเวลา

1.1.2 มีรายได้ระหว่างเรียน เรียนฟรี มีงานทำ

1.1.3 ประสบการณ์มีคุณค่านำมาเพิ่มวุฒิได้

1.1.4 ปรับและเพิ่มหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจที่สมดุล

และแข่งขันได้

1.2 คุณภาพ

- 1.2.1 ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ
- 1.2.2 มาตรฐานดี มีคุณภาพ (School base/Province/Cluster)
- 1.2.3 สร้างระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา
- 1.2.4 การจัดการฐานความรู้อาชีวศึกษา (Knowledge management)
- 1.2.5 ประกันผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และงานบริการอาชีวะ

1.3 บริการสังคม

- 1.3.1 พัฒนาอาชีพแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจน
- 1.3.2 เพิ่มวุฒิเกษตรกร
- 1.3.3 ต่อยอด OTOP
- 1.3.4 อาชีวะสีเขียว (สิ่งแวดล้อม พลังงาน)
- 1.3.5 อาชีวะรวมพลัง (อาชีวะร่วมด้วยช่วยประชาชน ช่อมสร้าง โรงเรียน

บ้าน/ช่วยเหลือภัยพิบัติ)

1.4 สร้างผู้ประกอบการใหม่

- 1.4.1 สร้างเครือข่ายและพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่
- 1.4.2 สร้างช่องทางเข้าถึงแหล่งทุนและองค์ความรู้ทางธุรกิจ
- 1.4.3 หนึ่งวิทยาลัย หนึ่งธุรกิจ (ONE college one company)

2. จำนวนสถานศึกษาทั่วประเทศมี 408 วิทยาลัย และอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) 77 แห่ง สถาบันการอาชีวศึกษา 28 แห่ง

3.6 สถาบันการอาชีวศึกษาภาค

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นกระบวนการผลิต และพัฒนา กำลังคนที่มีลักษณะเฉพาะสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการอาชีวศึกษาของ รัฐจึงดำเนินการรวมกลุ่มสถานศึกษาของรัฐให้อยู่ในรูปแบบของสถาบันอาชีวศึกษาในเบื้องต้น สามารถจัดตั้งได้ทั้งหมด 28 สถาบัน โดยคำนึงถึงการประสานงานการใช้ทรัพยากรให้เกิด ประโยชน์สูงสุด การถือคุณ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การระดมสรรพกำลัง เพื่อสร้างมาตรฐาน ให้ใกล้เคียงกัน การขยายระดับการศึกษาของการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ จำนวน 17 วิทยาลัยได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูณปรีสุทโธ

วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว นครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ วิทยาลัยการอาชีพพิมาย วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ วิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ วิทยาลัยการอาชีพแก้งคร้อ และวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ (สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 2548)

3.7 ประเภทวิชาที่เปิดสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 มีการเปิดสอน 7 ประเภทวิชา ดังนี้

3.7.1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม เป็นการจัดประเภทวิชาที่มุ่งให้นักเรียนนักศึกษา มีทักษะวิชาชีพด้านอุตสาหกรรมที่ต้องการด้านการลงทุน การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ในงานการผลิตที่ต้องการการจัดการที่มีรูปแบบและระบบ

3.7.2 ประเภทวิชาคหกรรม

ประเภทวิชาคหกรรม หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยศิลปะเกี่ยวกับงานบ้าน ได้แก่ การเย็บปัก ถักร้อย การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร และการตกแต่งบ้าน ตลอดจนการดูแลเลี้ยงดูเด็ก และคนชรา

3.7.3 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและประเภทวิชาบริหารธุรกิจ เป็นประเภทวิชา ด้านการค้าขาย ธุรกิจ รวมทั้งการประกอบอื่น ๆ ในเชิงธุรกิจ และบริการ

3.7.4 ประเภทวิชาเกษตรกรรม

ประเภทวิชาเกษตรกรรม เป็นประเภทวิชาด้านการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมง การป่าไม้ และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวกับด้านเกษตร และผลิตผลทางการเกษตร

3.7.5 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นประเภทวิชาที่เรียนรู้ ด้านธุรกิจบริการ โดยเฉพาะ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ การโรงแรม และบริการ

3.7.6 ประเภทวิชาประมง

ประเภทวิชาประมง เป็นประเภทวิชาด้านการผลิต งานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ งานแปรรูปสัตว์น้ำ งานเดินเรือเพื่อทำการประมง ตลอดจนการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนางานอาชีพโดยตรง

3.7.7 ประเภทวิชาศิลปกรรม

ประเภทวิชาศิลปกรรม เป็นประเภทวิชาที่มุ่งฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะวิชาชีพด้านฝีมือ ทำให้เกิดสุนทรียภาพในการสร้างสรรค์งานฝีมือและศิลปะ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนและผู้สนใจ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันฝึกอาชีพ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างทักษะ และประสบการณ์โดยตรง สอนวิชาพื้นฐานในสถานศึกษา และฝึกอาชีพในสถานประกอบการ (สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 2548)

3.8 มาตรฐานการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 8 มาตรา 12 และมาตรา 17 บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งรัฐมนตรี ฯ ได้ประกาศมาตรฐานการอาชีวศึกษาไว้ 6 มาตรฐาน (วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา 2548) ดังนี้

1. มาตรฐานผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ
2. มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
3. มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคม
5. มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย
6. มาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการ

กล่าวโดยสรุป สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแห่งที่ 7 ประกอบด้วยวิทยาลัยในสังกัด 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ มีหน้าที่จัดการศึกษา และการอบรมวิชาชีพพัฒนากำลังคนที่มีลักษณะเฉพาะสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยคำนึงถึงการประสานงานการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การถือคุณ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างมาตรฐานให้ใกล้เคียงกัน การขยายระดับการศึกษาของการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น

3.9 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

เนื่องจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15-25 ปี เป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับผู้ใหญ่จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง และอยู่ในวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกาย

สูงสุด มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การค้นหาอุดมคติในชีวิต และบุคลิกภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้วัยรุ่นได้มาจากการเรียนรู้ เลียนแบบ และการทดลอง ถ้าเด็กเองไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับ กังวล สับสนบทบาทในทุกแง่มุมของชีวิตก็จะนำไปสู่ปัญหาการปรับตัวหรือปรับตัวไม่เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของคน ประกอบกับผู้ใหญ่ไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับธรรมชาติที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีค่านิยมด้านวัตถุมากขึ้น และจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในยุคโลกไร้พรมแดน จึงนำไปสู่ปัญหาต่างๆ หลากหลาย ทั้งปัญหาจากเกมส์ ไซเบอร์ และยาเสพติด นับวันจะรุนแรงมากขึ้น (อารี พันธมณี 2548: 2) ถ้าครอบครัว คือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองพยายามทำความเข้าใจ อบรม และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ทำให้วัยรุ่นสามารถค้นหาเอกลักษณ์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในช่วงวัยนี้ออกมาในทางที่ดี และมีการพัฒนาสมวัย ตัวของวัยรุ่นเองจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุข แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าวัยรุ่นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน โน้มน้าวนำไปสู่การกระทำผิด เช่น หนีเรียน มั่วสุมทางเพศ ดิตยาเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าว ความเสียหายจากพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ที่เบี่ยงเบน จะโน้มน้าวทำให้วัยรุ่นเข้าไปสู่เส้นทางดำเนินชีวิต ไขว้เขวไปจากความดีงามอันเป็นเป้าประสงค์ และในความเสียหายบางอย่างอาจนำกลับให้ตีเหมือนเดิม ไม่ได้กลายเป็นสิ่งผิดพลาดที่ติดตัวไปตลอดชีวิต นักวิชาการหลายท่านเรียกว่าเป็น “วัยวิกฤติ” และศาสตราจารย์ แอริคสัน (Erikson 1968 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล 2549: 329) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นระยะเวลาที่มนุษย์มีความสับสนทางจิตใจมากที่สุดยิ่งกว่าวัยอื่น ๆ

ธีระ ชัยยุทธบรรยง (2538: 39) กล่าวถึงการพัฒนาของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนแปลงมากทั้งร่างกายและจิตใจ จึงต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้มีปฏิกิริยาต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และอารมณ์ต่างๆ เช่น สนใจตนเอง ต้องการการยอมรับนับถือจากผู้ใหญ่ และเพื่อน ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ชอบเพื่อน สนใจสังคมสนใจเรื่องเพศ ฉะนั้น ผู้ใหญ่ไม่ควรควบคุมใกล้ชิดจนเกินไปในเรื่องที่เขารับผิดชอบตนเองได้แล้วเช่น การกิน การแต่งตัว การเลือกซื้อของใช้ส่วนตัว ผู้ใหญ่ควรสังเกต ให้คำแนะนำ โดยใช้คำพูดอย่างนุ่มนวลมีเหตุผลให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่เตือนนั้นเปี่ยมล้นไปด้วยความรัก ควรมีกิจกรรมร่วมกับลูกบ้าง ต้องรู้จักสังเกตลูกว่ามีอะไรผิดปกติหรือไม่ ถ้าพบก็คุยปรับความเข้าใจกับลูกทันที เมื่อลูกมีอารมณ์ขุ่นมัวมีปัญหาต้องหาทางออกให้ถูกต้อง ให้ขวัญกำลังใจ เด็กก็จะรักตัวเอง รักผู้ใหญ่ หรือพ่อแม่

จากข้อค้นพบดังกล่าว เป็นแนวทางหนึ่งที่สานฝันระหว่างความสัมพันธ์ทางครอบครัวและลูก ผู้เป็นบิดาและมารดาสามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์ เพื่อปรับกระบวนการทำให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อผลักดันให้วัยรุ่นได้ประพฤติปฏิบัติตามครรลองของสังคม เพื่อจะได้อาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ครอบครัว จึงเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุดมีบทบาทที่สำคัญในการให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิด ยอมรับฟังความคิดเห็น พยายามปลุกฝัง และเสริมสร้างให้วัยรุ่นได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ได้สมวัย มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งเป็น การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่วัยรุ่น

ไกรเทพ ผลจันทร์ (2545: 9-1) อธิบายถึงคุณสมบัติ พฤติกรรมหรือลักษณะที่ นักศึกษา สังกัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฟังมีและปฏิบัติ จำแนกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่สามารถช่วยให้ควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบระบบ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ได้แก่ การควบคุมตนเอง ทั้ง กาย วาจา และใจ การยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การตรงต่อเวลา ความมีเหตุผล การยอมรับความคิดของผู้อื่น ตามกฎเกณฑ์ของสังคม และการเคารพในสิทธิ และหน้าที่ซึ่งกันและกัน

2. ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นในผลงาน มีวิธีการที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ การใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า มีการวางแผนการใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสมและปฏิบัติ ได้ทันเวลา และปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (อนันต์ งามสะอาด 2535: 33)

3. ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตรงจิตตรงใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525: 286)

4. ด้านทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของนักเรียนนักศึกษาที่จะเข้ากับบุคคลอื่นได้ รู้จักกาลเทศะ รู้จักรับอารมณ์ มีความสุภาพอ่อนน้อม วางตัวเหมาะสม

5. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะบุคคลที่ชอบคิดชอบกระทำในสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ (วินัย ธรรมศิลป์ 2527: 5)

6. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความมั่นใจหรือแน่ใจ หรือกล้าที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งใจไว้ถึงแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นใด มาเป็นอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไปอีกโดยมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถกระทำ สิ่งนั้นได้ด้วยความสำเร็จลุล่วง และถูกต้องเหมาะสม (วินัย ธรรมศิลป์ 2527: 4)

7. ด้านความสนใจใฝ่รู้ หมายถึง ความพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือใฝ่หาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. ด้านความขยัน หมายถึง มีความตั้งใจกระตือรือร้นปฏิบัติงานเต็มความสามารถสม่ำเสมอ และมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

9. ด้านการประหยัดและการออกแบบ หมายถึง การรักษาและการใช้ทรัพย์สินของส่วนตัวส่วนรวมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และรู้จักเก็บหอมรอมริบ

10. ด้านการละเว้นสิ่งเสพติด หมายถึง การไม่เสพหรือไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในทางที่ผิดกฎหมาย และหรือมีโทษต่อร่างกาย

อานวย สิริมาศ (2533: 1) กล่าวถึงบุคลิกภาพที่ส่งเสริมให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ความตรงต่อเวลา ความมั่นใจในตัวเอง ความอดทน ซื่อสัตย์ ใฝ่หาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเสียสละ จิตใจร่าเริง สุภาพอ่อนน้อม โอบอ้อมอารี สัมพันธ์กับครู เสมือนญาติ สะอาด มีวินัย แต่งกายถูกต้องตามโอกาสอันควร

พนัส หันนาคินทร์ (2533: 114-119) ได้สรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา 5 ประการด้วยกัน คือ

1. เป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมค่านิยมอันดีของไทย โดยเป็นผู้มีระเบียบรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย รู้จักความสามัคคีในหมู่คณะระหว่างกลุ่มชน และชนชาติ ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา มีความขยันมานะอดทนในการประกอบอาชีพอันสุจริต รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความกตัญญูตต่อผู้มีพระคุณ

2. เป็นการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความเป็นเสรีในความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

3. เป็นผู้รู้จักเป็นผู้บริโภคที่ดี รู้จักใช้จ่ายใช้สอยเงินอย่างมีประโยชน์ รู้จักเก็บหอมรอมริบ มีความมัธยัสถ์ ไม่ฟุ่มเฟือย

4. เป็นผู้ตั้งอยู่ในจริยธรรม ครอบครัวยังต้องเป็นแหล่งปลูกฝังคุณธรรมความมีน้ำใจ นักกีฬา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีหิริโอตตัปปะ

5. เป็นผู้ยึดมั่นในการรักษาความรู้สึกรักชาติ นิยม ยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ มีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์

จริยธรรมทั้งหมดนี้จะต้องปลูกฝังอย่างจริงจัง รวมทั้งจะต้องเป็นแบบอย่างให้นักเรียนนักศึกษา และให้นักเรียนนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังด้วย

ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พุทธศักราช 2545-2549 ได้มีแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความเสมอภาคทางโอกาสกับเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุข จึงอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยได้สร้างคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้ คือ

1. มีสายใยผูกพันกับสมาชิกในครอบครัว

2. มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ เจริญเติบโตสมวัย มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มั่นคง มีความเคารพ และภาคภูมิใจในตนเอง
 3. มีวัฒนธรรมที่ดีงาม เข้าใจหลักที่ถูกต้องของศาสนา สาระแก่นแท้ของชีวิต และคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น
 4. มีความสามารถในการสื่อสารมากกว่า 1 ภาษา รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเข้าถึงสาระประโยชน์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้อย่างกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทย
 5. เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีวินัย มีเหตุผล และพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 6. เข้าใจสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการทำงาน รวมทั้งเคารพสิทธิของผู้อื่น
 7. รู้จักคิด ไม่มั่งงาย และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพึ่งตนเอง ตลอดจนเห็นคุณค่าของพลังงาน และการประหยัดพลังงานทุกประเภท
 8. มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นผู้ผลิตที่รับผิดชอบต่อสังคม รู้จักสร้างงาน และอาชีพอิสระที่มีระบบการจัดการที่ดี
 9. รับผิดชอบในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สรุปได้ว่า อาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพมุ่งเน้นผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงาน โดยการสอนให้มีความรู้ ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ตลาดแรงงานต้องการ แต่ความรู้ทักษะอาชีพสามารถฝึกฝนได้ถึงแม้จะสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ตาม แต่สำหรับคุณลักษณะ เช่น บุคลิกภาพ การตรงต่อเวลา ความขยัน อดทน ความซื่อสัตย์ ฯลฯ เป็นเรื่องของจิตพิสัย หรือคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่สามารถกระทำได้ในระยะเวลาสั้น ๆ ต้องอาศัยการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การฝึกของสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะเหล่านี้ให้มีในตัวนักศึกษา ซึ่งต้องอาศัยเวลาพอสมควร

4. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ

4.1 จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 259 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอพิมาย อำเภอคง อำเภอโนนแดง อำเภอประทาย

อำเภอชุมพวง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง อำเภอปักธงชัย อำเภอโชคชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอหนองบุญนาค อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอีก 6 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอเมืองยาง กิ่งอำเภอเทพารักษ์ กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย กิ่งอำเภอพระทองคำ กิ่งอำเภอบัวลาย และ กิ่งอำเภอสีดา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2549) มีประชากรประมาณ 2,555,587 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2549)

4.1.1 การศึกษาของประชากร ประชากรมีการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 38.70 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 20.90 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548)

4.1.2 อาชีพของประชากร ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตรและการประมงมากที่สุด ร้อยละ 33.40 รองลงมาคือ อาชีพด้านการขายและการให้บริการ ร้อยละ 21.30 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2549)

4.2 จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 342 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 12,778 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 15 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอป่าหน่จรรย์รงค์ อำเภอบ้านแท่น อำเภอแก้งคร้อ อำเภอกอนสาร อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า และ กิ่งอำเภอซับใหญ่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2549) มีประชากรประมาณ 1,119,146 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2549)

4.2.1 การศึกษาของประชากร ประชากรมีการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 44.60 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 25.50 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548)

4.2.2 อาชีพของประชากร ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตร และการประมงมากที่สุด ร้อยละ 30.40 รองลงมาคือ อาชีพด้านการขายและการให้บริการ ร้อยละ 30.20 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548)

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นผลงานวิจัยในประเทศ และผลงานวิจัยในต่างประเทศ ดังนี้

5.1 ผลงานวิจัยในประเทศมีดังนี้

จกกลนี้ ต้อยเจริญ (2540) ศึกษาเรื่อง “สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น” โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของโรงเรียนรัฐบาลแบบสหศึกษา จำนวน 3 โรงเรียนในอำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวนทั้งสิ้น 440 คน ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำและผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า บิดามารดามีบทบาทสำคัญในการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก หากบิดามารดา ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัว เช่น การให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร มีเวลาให้บุตร มีความห่วงใยต่อกัน อีกทั้งบิดามารดาควรส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตัวเองของวัยรุ่น เช่น การดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การยอมรับบุตร การให้อิสระในขอบเขตที่เหมาะสม การให้ความเชื่อมั่น ซึ่งแรงสนับสนุนทางด้านจิตใจนี้ผู้ปกครองควรจะมีการส่งเสริมตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อช่วยให้วัยรุ่นตอนต้นจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย และสังคมได้นอกจากนี้ ครูควรมีบทบาทส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน เช่น ให้นักเรียนมีการแสดงออกหน้าชั้นเรียนและร่วมแสดงความคิดเห็น

พรทิพา หอมจันทร์ (2529) ศึกษาเรื่อง “การขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ จำนวน 25 ครอบครัว และไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ จำนวน 25 ครอบครัว ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ พบว่า ครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจในครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และมีหนี้สินจะทำให้พ่อแม่มีความสนใจอยู่กับปัญหาของตน และความอยู่รอดของครอบครัวเท่านั้น ไม่มีเวลาที่จะให้ ความอบอุ่น และเอาใจใส่ต่อบุตร จะปล่อยปละละเลยลูกให้เป็นไปตามยถากรรม เมื่อลูกมีปัญหาก็มักจะใช้การดูว่ากล่าว จึงทำให้กลายเป็นปัญหาของสังคม แต่ในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจพ่อแม่มักจะมีเวลาให้แก่ลูกได้ดีและมากกว่า นอกจากนั้น ยังพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และไม่มั่นคง ต่างก็คาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของลูกให้เป็นไปตามความสามารถของลูก และตามกำลังความสามารถในการส่งเสริมของพ่อแม่

กมลาศ สาลี (2542) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของค่านิยมของครอบครัวที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตร: กรณีศึกษาครอบครัวไทยเชื้อสายจีน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” โดยศึกษาว่าระบบค่านิยมที่สำคัญของครอบครัวไทยเชื้อสายจีน คือ ค่านิยมรักการศึกษา ค่านิยมขยันขันแข็ง ค่านิยมเคารพผู้อาวุโส ค่านิยมมีระเบียบวินัย ค่านิยมรับผิดชอบในหน้าที่ มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตรหรือไม่อย่างไร ผลการศึกษา พบว่า

การปลูกฝังค่านิยมรักการศึกษาไม่มีบทบาทต่อการเกิดความสัมพันธ์ทางการศึกษาของเด็กในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน และนอกจากนี้ เด็กในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงได้รับอิทธิพลจากการปลูกฝังค่านิยม ความขยันขันแข็ง การเคารพผู้อาวุโส ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบในหน้าที่สูงกว่าเด็กที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาต่ำ

ประไพ เจนคง (2541) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมผลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคตะวันตก” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่มีอายุ 9-12 ปี ในภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 420 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนวัยเด็กตอนกลางจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในระดับปฏิบัติมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลก็อยู่ในระดับปฏิบัติมากเช่นกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง (2) นักเรียนวัยเด็กตอนกลาง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปฏิบัติปานกลาง (3) นักเรียนวัยเด็กตอนกลางมีพฤติกรรมผลเมืองดีในระดับปานกลาง แต่บรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการในระดับมาก (4) นักเรียนวัยเด็กตอนกลางที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะสามารถบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ (5) นักเรียนวัยเด็กตอนกลางที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่แตกต่างกันจะสามารถบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

มาริสา อุทยาพงษ์ (2548) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” พบว่า (1) บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และด้านการสอนให้เกิดทักษะ อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง แต่ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (2) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน จะได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคม แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา 3 คน (3) ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายต่างก็สามารถให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กได้ไม่แตกต่างกัน (4) ผู้ใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนนักเรียนมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา หรือญาติพี่น้องคนอื่น ๆ ก็สามารถให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมได้ไม่แตกต่างกัน (5) ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันก็สามารถให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนได้ไม่แตกต่างกัน (6) ระยะเวลาที่ผู้ปกครองใช้ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ เฉลี่ยประมาณวันละ 1-2 ชั่วโมง มากที่สุด

อรุณ พูลทวี (2539) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ปทุมธานี และนนทบุรี จำนวน 210 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวมีการส่งเสริมบทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กมากที่สุด ส่วนบทบาทในด้านการเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงทางด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็กครอบครัวมีการส่งเสริมน้อยที่สุด และสิ่งสำคัญที่พบคือ ครอบครัวได้มีการส่งเสริมคุณธรรมด้านการประหยัดมากที่สุด และมีการส่งเสริมคุณธรรมด้านความใฝ่รู้น้อยที่สุด

กฤษณา นุระณะพงศ์ (2540: 137) ศึกษาเรื่อง “ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย (1) ความสำนึกในคุณธรรมของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความเมตตา ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเสียสละ (2) ความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรม (3) ความสำเร็จในการขัดเกลาทางด้านคุณธรรม โดยพิจารณาจากความสำนึกในคุณธรรมของเยาวชน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกในคุณธรรมของผู้สูงอายุมี 4 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (2) มีเพียงปัจจัยเดียวคือ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (3) ไม่มีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้สูงอายุในการขัดเกลาทางด้านคุณธรรมแก่เยาวชนในครอบครัว นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ผู้สูงอายุมีระดับความสำนึกในคุณธรรมและความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมอยู่ในระดับสูง

สุชีรา เล่นวาริ (2545) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสำนักงานเขตหนองจอก” เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ความรู้เกี่ยวกับความสะอาด โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตหนองจอก จำนวน 382 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดในระดับปฏิบัติมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการวางตัวเป็นแบบอย่าง และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตัวแปรที่ทำให้บทบาทในการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของผู้ปกครองแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ จำนวนบุตร และความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ส่วนตัวแปร อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ไม่ทำให้บทบาท

การส่งเสริมการรักษาความสะอาดของผู้ปกครองแตกต่างกัน และพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมรักษาความสะอาด ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ เด็กไม่ เชื้อฟุ้งผู้ปกครอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑ์ และวัลภา สบายยิ่ง 2545: 101) ศึกษาเรื่อง “การควบคุม อิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย” พบว่า ผู้ปกครองที่ตระหนัก และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากจะควบคุมการเปิดรับ การเข้าใจ และการ ยอมรับการชักจูงจากสื่อมวลชนของวัยรุ่นมาก และการที่นักเรียนวัยรุ่นชอบรับสื่อมวลชนที่มีคุณภาพ ที่เหมาะสมนั้นเกี่ยวข้องกับ การตระหนัก และการควบคุมของผู้ปกครอง รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการ ควบคุมการเปิดรับสื่อของผู้ปกครอง และมีข้อเสนอแนะว่าบิดามารดาควรเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึง อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กวัยรุ่นอย่างชัดเจน ควรตระหนักว่าบุตรหลานของตนจะต้องรับสื่อ ประเภทต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและไม่มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลงได้ บิดามารดาจึงต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าตนจะสามารถช่วยแนะนำส่งเสริมเด็กให้ได้รับสิ่งที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชน และหลีกเลี่ยง สื่อมวลชนที่อาจก่อให้เกิดผลในทางเสื่อมแก่เด็กของตนได้ บิดามารดาควรส่งเสริมลักษณะนิสัยการ เลือกรับสื่อมวลชน โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2538) ศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิด สร้างสรรค์ในประเทศไทย” พบว่า พ่อแม่ที่มีแนวความคิดในการอบรมเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เด็ก เสนอแนวความคิดหรือแสดงออกซึ่งความคิดของตนเองแม้ว่าจะถูกหรือไม่ก็ตาม เป็นการเปิด โอกาสให้เด็กพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการให้อิสระทางความคิดจะส่งผลให้เกิดความคิด สร้างสรรค์และพบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมให้อิสระทางความคิดแก่เด็กจะส่งผลให้เด็กเกิดความคิด สร้างสรรค์

ถัน แพรเพชร (2517) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก กับความคิดสร้างสรรค์และความแรงใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 3” พบว่า (1) นักเรียนทั้งชายหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความคิดสร้างสรรค์สูง (2) นักเรียน ทั้งชายหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไปไม่มีความสัมพันธ์กับความคิด สร้างสรรค์ (3) กลุ่มนักเรียนชายหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกันมีความคิดสร้างสรรค์ไม่ แตกต่างกัน

สมคิด อิสระวัฒน์ (2542: 117-184) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ คนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน และบิดามารดา เพื่อน อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียน รวม

174 คน พบว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูลูกซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง บิดามารดาจะเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิด สอนให้เป็นคนมีเหตุผล ฝึกลูกให้รู้จักทำอะไรด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ลูกได้คิดตัดสินใจด้วยตนเอง พ่อแม่มีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ พ่อแม่จะไม่ยอมตามใจหรือเข้มงวดกวดขัน ยอมให้ลูกแสดงความคิดเห็นโต้แย้งได้ บิดามารดาฟังลูกอีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีกับลูก เมื่อทำความผิด ใช้วิธีตักเตือน ถ้าทำลูกก็ชมเชย ส่วนการเลี้ยงดูลูกของบิดามารดาซึ่งลูกไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจะเลี้ยงดูแบบตามใจอยากได้อะไรก็ยอม เข้าข้างลูกไม่เคยเห็นว่าลูกผิด พ่อแม่บางคนเน้นเด็กต้องเชื่อฟัง เด็กไม่มีโอกาสตัดสินใจเอง ต้องทำตามที่บิดามารดาบอกหรือคาดหวัง การฝึกเด็กใช้วิธีการวางกรอบให้ลูกเดิน พ่อแม่จะเป็นผู้นำทุกอย่างไม่มีการมอบหมายงาน หรือไม่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ การอบรมใช้วิธีการ คุ บังคับให้ปฏิบัติตาม หรือปล่อยให้เด็กทำตามใจชอบ

สมพงษ์ ธนัญญา (2540: 97) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชายหญิงของโรงเรียนปทุมคงคา จำนวน 350 คน พบว่า บิดามารดาของนักเรียนมีการปฏิบัติตนในการสร้างสัมพันธ์กับบุตรในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรัก ด้านการยอมรับ ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการศึกษาแก่บุตร ผลการวิจัยปรากฏว่า บิดามารดาของนักเรียนมีการปฏิบัติตนในการส่งเสริมการศึกษาแก่บุตรอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่สำคัญที่สุดในทัศนะของบิดามารดาของนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกในครอบครัวควรให้อภัย เห็นใจกัน และห่วงใย ตลอดจนให้กำลังใจ เมื่อสมาชิกในครอบครัวกระทำผิดพลาดในเรื่องต่างๆ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สมาชิกในครอบครัวควรพูดคุยปรึกษาหารือกันด้วยความจริงใจ และเปิดเผย

ชลันดา สาสนหาญติ (2540: 99-100) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคเหนือ” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดพะเยา จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง และแบบใช้เหตุผลสูง บรรลุงานตามขั้นพัฒนาการมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำและแบบใช้เหตุผลต่ำ นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ และพบว่าการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพลเมืองดี นั่นคือ นักเรียนวัยรุ่นที่มีการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการสูงมีพฤติกรรมพลเมืองดีมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการต่ำ

ฉันทนา มุตติ (2540: 118-119) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคใต้” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นมีอายุ 10-15 ปี ในภาคใต้ จำนวน 527 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นในภาคใต้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในระดับปฏิบัติมาก โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลก็อยู่ในระดับปฏิบัติมากเช่นกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง (2) นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันหรือได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่แตกต่างกันจะสามารถบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (3) นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง และแบบใช้เหตุผลสูง บรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำ และแบบใช้เหตุผลต่ำ

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลือ (2524: 21) ศึกษาเรื่อง “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย” พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจากบิดามารดา และผู้ใหญ่ในบ้าน ด้วยการอบรมสั่งสอน และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เห็นมากนั้น จะเป็นนักเรียนที่มีค่านิยมที่น่าปรารถนาในสังคมวัฒนธรรมไทย เช่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ และมีสัมมาคารวะ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยกว่า

กฤตยา กฤษณาวุฒิ (2514: 152) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตและบุคลิกภาพของบุตรที่บิดามารดา มีระดับการศึกษาต่างกัน” พบว่า (1) บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มีการฝึกความสัมฤทธิ์ผลและการฝึกความเป็นอิสระให้กับบุตรมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ส่วนบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำจะฝึกระเบียบวินัยให้แก่บุตรอย่างเข้มงวด และมีการลงโทษบุตรอย่างรุนแรงมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูง (2) บุตรชายและบุตรหญิงที่บิดามารดา มีระดับการศึกษาสูง มีความสามารถในการคบหาสมาคม ความมั่นคงทางอารมณ์ และความสามารถในการบังคับตนเองสูงกว่าบุตรชายและบุตรหญิงที่บิดามารดา มีระดับการศึกษาต่ำ และบุตรหญิงมีความสามารถในการคบหาสมาคม ความมั่นใจในตนเอง ความอ่อนไหวทางอารมณ์ และความเกรงใจคนอื่นสูงกว่าบุตรชาย

อุบลรัตน์ โพธิโกสม (2522: 52) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย” พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน และผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน

สโชน พูลนวม (2523: 51) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกที่รับผิดชอบ” กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดทุกภาค ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 886 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความรู้สึกที่รับผิดชอบและแสดงความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน (2) กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันจะมีความรู้สึกที่รับผิดชอบแตกต่างกัน แต่ความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน (3) ความรู้สึกที่รับผิดชอบและความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันทางบวก (4) กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชนบทและในเมืองมีความรู้สึกที่รับผิดชอบและความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน (5) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชายมีความรู้สึกที่รับผิดชอบและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน (6) กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงมีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาค่ำ

พรณธิพา เนื่องทวี (2539: 198) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุตรวัยรุ่นกับบิดาในกรุงเทพมหานคร” ศึกษาเกี่ยวกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบิดากับบุตร พบว่า นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาสูงมีค่าเฉลี่ยคะแนนการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดามากกว่านักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาค่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิมลรัตน์ จงเจริญ (2528: 43) ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่ต่อบุตรวัยรุ่น” พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีผลต่อความรู้เรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรวัยรุ่น กล่าวคือ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุตรดีกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาค่ำ

เสริมเกียรติ พรหมผุย (2523: 102-104) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่บิดามารดา มีระดับการศึกษาค่ำ ระดับการศึกษาปานกลาง และระดับการศึกษาสูง มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน (2) นักเรียนที่บิดามารดา มีอาชีพต่างกัน คือ อาชีพรับจ้าง เกษตรกร ค้าขาย และรับราชการ มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

วัจน์ ไทรงาม (2539: 44) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดา: กรณีศึกษามารดาของเด็กก่อนเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร” พบว่า มารดาที่มีระดับการศึกษานานกลาง คือ ระดับมัธยมศึกษาจะดูแลบุตรแบบบังคับให้รับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง ส่วนมารดาที่มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป มักจะใช้เวลาพูดคุยกับบุตร และร่วมกิจกรรมกับบุตร

ฉันทนา กิตติเกิดกุลชัย (2537) ศึกษาเรื่อง “ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่นของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 398 คน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่น อยู่ในระดับพอใช้ (3) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันจะมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่นในเรื่องการให้ความรู้และให้คำปรึกษาแก่บุตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา พัฒนาการวัยรุ่น และสุขภาพจิตวัยรุ่น จึงทำให้มีคะแนนเฉลี่ยการให้ความรู้และคำปรึกษาแก่บุตรในเรื่องดังกล่าวสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตร และประถมศึกษา

บัญญัติ แก้วส่อง (2531: 64) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดแตกต่างกัน” พบว่า (1) เด็กวัยรุ่นที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกัน มีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และ (2) เด็กวัยรุ่นที่บิดามารดามีอาชีพต่างกัน มีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520: 182) ศึกษาเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” พบว่า การศึกษาของบิดามารดาไม่สัมพันธ์หรือไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก

พรณีย์ กันทรากกร (2523: 56) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันในจังหวัดสงขลา” พบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง และระดับการศึกษาปานกลาง มีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับต่ำ

ราตรี ภูวิภาดาพรรณ (2525: 55) ศึกษาเรื่อง “ความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างพ่อและแม่ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น” พบว่า พ่อที่มีอาชีพเกษตรกร ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่น้อยกว่าพ่อที่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ และนักธุรกิจ เพราะพ่อที่มีอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีรายได้ต่ำ และมีความเป็นอยู่ลำบาก จึงให้การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างออกไป และพบว่า วัยรุ่นที่มีพ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มากมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่าวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่น้อย

บุษยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543: 18) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาจิตของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติพัฒนาจิตของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรมแก่บุตร ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ย

ต่ำสุดคือ ด้านการถ่ายทอดความรู้เรื่องเพศศึกษา และพบว่า การที่บิดามารดาสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนเพราะเห็นความสำคัญของการศึกษา ให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้การศึกษาเล่าเรียน ให้โอกาสในการเรียนรู้ และมีการฝึกทักษะตามความถนัด บิดามารดามีหน้าที่ให้บุตรได้รับการศึกษาเมื่อถึงเกณฑ์ และมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การศึกษานี้จะครอบคลุมถึงการอบรมบ่มนิสัย การฝึกกิจกรรมรายท การฝึกให้เข้ากับผู้อื่นได้ ให้มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนตามขีดความสามารถ ให้โอกาสในการเรียนและฝึกทักษะตามความถนัด เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมต่อไปได้อย่างภาคภูมิใจ มีรายได้ มีอาชีพที่มั่นคง และเตรียมพร้อมที่จะสร้างครอบครัวใหม่อย่างมั่นใจ

ปราณี แสดคง (2538) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปฏิบัติพัฒนาภกิจของบิดามารดาในระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น” โดยศึกษาใน 8 ด้าน คือ 1) การคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว 2) การอบรมบ่มอบทบาทที่เหมาะสมในสังคม 3) การส่งเสริมให้วัยรุ่นรับผิดชอบตนเองและกิจกรรมในครอบครัวเพิ่มขึ้น 4) การถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษา 5) การถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรมแก่บุตร 6) การจัดสรรด้านการเงิน 7) การแสดงความรักเอาใจใส่ และ 8) การสนับสนุนด้านการศึกษาเล่าเรียน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการปฏิบัติพัฒนาภกิจของบิดามารดาในระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านส่งเสริมให้บุตรวัยรุ่นรับผิดชอบตนเองและกิจกรรมของครอบครัวเพิ่มขึ้น รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียน ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรมแก่บุตร ด้านการจัดสรรด้านการเงิน ด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ด้านการแสดงความรักเอาใจใส่ ด้านการอบรมบ่มอบทบาทที่เหมาะสมในสังคม และด้านที่มีคะแนนต่ำสุดคือ ด้านการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษา และพบว่า บิดามารดาจะให้คำแนะนำแก่บุตรวัยรุ่นในเรื่องการคบเพื่อน โดยจะติดตามพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตร และให้คำแนะนำแก่บุตร นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้บุตรวัยรุ่นได้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน จะทำให้วัยรุ่นมีประสบการณ์ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยมีบิดามารดาคอยช่วยเหลือแนะนำ และให้โอกาสในการตัดสินใจ ให้เป็นผู้รับผิดชอบ จะช่วยสร้างวัยรุ่นให้รู้จักมองการณ์ไกล และมีค่านิยมที่ถูกต้อง สร้างสรรค์สังคมเป็นอย่างดี

สุทธิดา ทิฐิธรรมเจริญ (2546:91-95) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น” ที่ศึกษาความคิดเห็นของบิดาเกี่ยวกับบทบาทของบิดาที่ควรปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดาของนักเรียนวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี ซึ่งศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท จำนวน 385 คน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น โดยภาพรวม บิดามีบทบาทในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บิดามีบทบาทระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย การส่งเสริม

พัฒนาการทางด้านจิตใจ/อารมณ์ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การเป็นแบบอย่างที่ดี และมีบทบาทระดับน้อยในการส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว นอกจากนี้ ยังพบว่า บิดามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของบิดาที่ควรปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น โดยมีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุดแต่ละด้าน คือ ร้อยละ 63.30 เห็นว่า “ควรดูแลให้บุตรรับประทานอาหารเช้าให้ตรงเวลาและถูกหลักโภชนาการ” ร้อยละ 36.60 เห็นว่า “ควรสอนให้บุตรรู้จักควบคุมอารมณ์ มีสติ รอบคอบ มีกาลเทศะ และรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ” ร้อยละ 28.60 เห็นว่า “ควรแนะนำบุตรเกี่ยวกับการคบเพื่อน” ร้อยละ 44.20 เห็นว่า “ควรให้คำปรึกษาด้านการเรียนแก่บุตรสอนให้ตั้งใจเรียน และติดตามผลการเรียนของบุตร” ร้อยละ 74.00 เห็นว่า “ควรปฏิบัติตัวเป็นคนดี เป็นผู้นำที่ดี รักครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดี และไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข” และร้อยละ 83.80 เห็นว่า “ควรพูดคุยกับบุตรด้วยความเข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่บุตร ทำตัวเป็นทั้งพ่อและเพื่อน ให้คำปรึกษา และแนะนำวิธีแก้ไขปัญหา”

5.2 ผลงานวิจัยในต่างประเทศมีดังนี้

เอ็ดวาร์ด (Edwards 1975: 776) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการด้านจริยธรรมกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม” โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนักศึกษาในประเทศเคนยา พบว่า นักเรียนนักศึกษาที่มีจริยธรรมในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 นั้น ได้รับอิทธิพลจากทางบ้านมากกว่าทางโรงเรียน จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า จริยธรรมเริ่มจากบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่จะมีอิทธิพลมาก

ฟรีดแมน (Freedman 1993: 669-683) ได้ศึกษาถึง “สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง การเรียนในโรงเรียนและสภาพแวดล้อม” ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่สำคัญคือ ผู้ปกครองของเด็ก ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กตลอดเวลา เพื่อที่จะดึงดูความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในตัวเด็กออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้สูงสุด ซึ่งระดับปัญญาของเด็กแต่ละคนจะมีผลมาจากกรรมพันธุ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งจะมีสัดส่วนไม่เท่ากันในแต่ละคน เด็กที่มีปัญญาคิดว่าจะสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมมาพัฒนาตนเองได้ดีกว่าเด็กปกติ และผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมเป็นอันมากในการพัฒนาความสามารถในส่วนนี้ โดยการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ผู้ปกครองควรมีการเรียนรู้ว่าควรจะใช้วิธีการส่งเสริมแบบใดถึงจะสามารถเข้าถึง และสนับสนุนความสามารถที่มีอยู่ของเด็กได้อย่างเต็มที่ โดยมีหลักการในการอบรมเลี้ยงดู 6 ข้อ คือ (1) การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองและเด็กตั้งแต่เด็กเกิด และให้การสนับสนุนจัดหาแนวทางที่เด็กจะสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย (2) ควรมีการกระตุ้น และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่เด็ก โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาความสนใจของเด็ก (3) เด็กที่

มีความสามารถพิเศษจะต้องการความอิสระทางด้านอารมณ์ โดยเด็กเหล่านี้จะสามารถพัฒนาทางด้านจิตใจ และความคิดสร้างสรรค์ได้ดี (4) ผู้ปกครองควรมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู เพื่อที่จะนำมาพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กให้สูงขึ้น (5) ผู้ปกครองไม่ควรคาดหวังอนาคตในตัวเด็กมากเกินไป โดยเฉพาะด้านความสามารถพิเศษที่เด็กมีอยู่ (6) ในด้านอารมณ์ การที่ผู้ปกครองให้ความรักเพียงอย่างเดียวอาจจะเป็นการชี้หน้า หรือหยุดการพัฒนาทางด้านอารมณ์ของเด็กได้ ดังนั้น การแนะนำ การให้กำลังใจสำหรับฝึกทักษะในการเรียนรู้ของเด็กจะนำไปสู่การปรับปรุงด้านการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กที่ดีมากกว่าเดิม

มูสเสน (Mussen 1970: 335-341, 513-4) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกวินัยไว้ว่า ถ้าต้องการให้การฝึกวินัยได้ผลตามต้องการพ่อแม่ควรจะใช้วินัยซึ่งมีเป้าหมายระยะยาว โดยมุ่งให้เด็กยอมรับค่านิยมต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเด็กด้วยการให้เหตุผล และให้ความรักแก่เด็ก โดยวิธีนี้เป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุดและจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานทางสังคมที่พ่อแม่ต้องการ ซึ่งทำให้เด็กได้รับค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไปในตัวเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบสูงซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีวินัยทางสังคม

เพค (Peck 1958: 347-350) ศึกษาเรื่อง “ผลของการฝึกวินัยต่อการพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งในในตัวเด็กด้วยการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่” พบว่า ความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่กับลูก การให้ความรักของพ่อแม่ การฝึกวินัยอย่างสม่ำเสมอ การให้เหตุผล และความคงเส้นคงวา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความรู้สึกลึกซึ้ง

เกคาส และเซฟ (Gecas and Seff 1991 : 941 – 958) ศึกษาเรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) พ่อแม่ที่ประคบประหงมบุตรเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคนไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น พึ่งตนเองไม่ได้ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (2) พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยบุตร จะทำให้บุตรมีลักษณะก้าวร้าว ชอบพูดปด หนีโรงเรียน และชอบขโมย (3) พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือบุตร จะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าระเบียบสุภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี สงบเสถียร แต่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง (4) พ่อแม่ที่ยอมจ้านต่อบุตรจะทำให้บุตรขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ มีความเห็นแก่ตัว คือคิดและทำอะไรตามใจตัวเอง

โคห์น (Kohn 1976: 538-545) ศึกษาเรื่อง “การอบรมขัดเกลาทางสังคมในเรื่องชนชั้นทางสังคมกับค่านิยมของบิดามารดา” โดยการสัมภาษณ์บิดา 100 คน มารดา 400 คน และบุตร อายุระหว่าง 10-11 ปี อีก 100 คน จากครอบครัวชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำในกรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพิจารณาถึง ค่านิยม หรือความมุ่งหวังเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ตนพึงปรารถนาให้บุตรมี ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วมารดาทั้งสองชนชั้นมีความเห็นว่า บุคลิกลักษณะที่พึงปรารถนา

ให้ทั้งบุตรชายและบุตรหญิงมีมากที่สุด คือ การมีความสุข ความซื่อสัตย์ ความเห็นใจผู้อื่น การเชื่อฟัง การมีอิสระต่อตนเอง และการควบคุมตนเอง และบุคลิกภาพ ที่พึงปรารถนา รองลงมา คือ การเป็นคนกว้างขวาง การเป็นนักเรียนที่ดี เป็นคนมีความเรียบร้อยและสะอาด ส่วนบุคลิกภาพที่พึงปรารถนายน้อยที่สุด ได้แก่ การมีความทะเยอทะยาน การป้องกันตนเอง การเป็นที่รักของผู้ใหญ่ ความสามารถที่จะอยู่คนเดียว และมีความเคร่งเครียดจริงจัง

เอเวอร์โซล (Eversoll 1979: 503-507) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของบทบาทบิดาในกลุ่มคนสองชั้นอายุ” โดยศึกษานักศึกษาชายของมหาวิทยาลัยเนบราสก้า ประเทศสหรัฐอเมริกา และบิดามารดา จำนวน 221 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักศึกษาชายมีความเห็นว่า บิดาควรมีบทบาทในด้านนันทนาการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู และด้านการเป็นแบบอย่างทางสังคมตามลำดับ กลุ่มมารดามีความเห็นว่า บิดาควรมีบทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างทางสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู และด้านนันทนาการตามลำดับ กลุ่มบิดามีความเห็นว่าบิดาควรมีบทบาทด้านการเป็นแบบอย่างทางสังคม รองลงมา คือ ด้านนันทนาการ และด้านการอบรมเลี้ยงดู ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มนักศึกษาชายมีความเห็นว่าบทบาทของบิดาที่ควรปฏิบัติมากกว่าความเห็นของกลุ่มบิดามารดา คือ ด้านนันทนาการ และด้านการอบรมเลี้ยงดู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และกลุ่มนักศึกษาชายมีความเห็นว่า บทบาทของบิดาที่ควรปฏิบัติน้อยกว่าความเห็นของกลุ่มบิดาและกลุ่มมารดา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างทางสังคม และด้านการหาเลี้ยงครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่พบความแตกต่างในบทบาทของบิดาด้านการแก้ไขปัญหา ระหว่างนักศึกษาชายกับบิดาและมารดา

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่เด็กทุกวัย ให้ดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนตามแนวทางที่สังคมคาดหวังและยอมรับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2548 จำนวน 29,471 คน จำแนกเป็น นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 20,045 คน และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 9,426 คน ใน 17 วิทยาลัย ซึ่งจำแนกกลุ่มวิทยาลัย ได้ดังนี้

1.1.1 *กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค* จำนวน 5 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดุณปรสิฐโท และวิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ

1.1.2 *กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา* จำนวน 1 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา

1.1.3 *กลุ่มวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี* จำนวน 2 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ

1.1.4 *กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ* จำนวน 6 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง วิทยาลัยการอาชีพพิมาย วิทยาลัยการอาชีพแก้งคร้อ และวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์

1.1.5 *กลุ่มวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว* จำนวน 1 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา

1.1.6 กลุ่มวิทยาลัยสารพัดช่าง จำนวน 2 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่าง นครราชสีมา และวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตร ความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane/ 1970 อ้างถึงใน สมเดช สิทธิพงษ์พิทยา 2545: 241) ดังนี้

$$\text{ใช้สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม (การวิจัยครั้งนี้กำหนด $e = 0.05$)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร } n &= \frac{29,471}{1+29,471 (0.05)^2} \\ &= 394.643 \end{aligned}$$

เมื่อกำหนดระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 คำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่สุด คือ 394.643 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายไปในวิทยาลัยต่าง ๆ ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจากกลุ่มวิทยาลัยของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ซึ่งมี 6 กลุ่มวิทยาลัย โดยในแต่ละกลุ่มวิทยาลัยจะจับสลากมา 1 วิทยาลัย ได้ 6 วิทยาลัย ดังนี้

- 1) กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่
- 2) กลุ่มวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว ได้แก่ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา
- 3) กลุ่มวิทยาลัยสารพัดช่าง ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ
- 4) กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดุณปริสุทโธ
- 5) กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา
- 6) กลุ่มวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา

และเพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กระจายไปในกลุ่มของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ดังกล่าวข้างต้นในสัดส่วนของกลุ่ม ตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังปรากฏตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใน 6 วิทยาลัย ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

วิทยาลัย	ปวช.	ปวส.	รวม
1. เทคนิคหลวงพ่อดุณปรสิฐโท	33	36	69
2. อาชีวศึกษานครราชสีมา	35	36	71
3. เกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา	33	36	69
4. การอาชีพบัวใหญ่	33	36	69
5. บริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา	33	36	69
6. สารพัดช่างชัยภูมิ	33	20	53
รวม	200	200	400

หมายเหตุ วิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ มีนักศึกษาระดับ ปวส. 20 คน

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากจากนักศึกษาที่มีหมายเลขกำกับในทุกห้องของทุกระดับชั้น ปวช. และ ปวส. แล้วสุ่มจับหมายเลขให้ได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางที่ 3.1 จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

ตอนที่ 2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ใน 4 ด้าน คำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 60 ข้อ คือ

- 1) ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ได้แก่เรื่อง การตรงต่อเวลา ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการประหยัด จำนวน 15 ข้อ
- 2) ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ได้แก่เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ การแสดงความสามารถ ความใฝ่รู้ การรู้จักปรับปรุงตนเองและความพอใจในงานที่ทำสำเร็จ จำนวน 15 ข้อ
- 3) ด้านการสอนให้เกิดทักษะ ได้แก่เรื่อง การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีทักษะ ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความช่างสังเกต และการช่วยเหลือ งานบ้าน จำนวน 15 ข้อ
- 4) ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม ได้แก่เรื่อง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรักษาดิ ศาสตร์และพระมหากษัตริย์ ความกตัญญูคุณงามความดี ความเคารพนบถ และการคำนึงถึง ประโยชน์ของ ส่วนรวม จำนวน 15 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัวในการอบรม ขัดเกลาทางสังคมแก่สมาชิกในสังคม

2.2.2 สร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

2.2.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความ ครบคลุมของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้ (Try out)

2.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่ม ตัวอย่างที่วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา จำนวน 30 คน ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับชั้นละ 15 คน

2.2.6 การคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9680

2.2.7 จัดทำแบบสอบถามการวิจัยฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูน ปริสุทโธ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา และวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยประสานงานผ่านรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการของวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ โดยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามรายละเอียด 1 ฉบับ จำนวนแบบสอบถามที่แจก 400 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 400 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบพบว่า มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ

4.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) บรรยายคุณลักษณะ ดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.3.2. วิเคราะห์บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การกำหนดค่าและแปลผลตามเกณฑ์การประเมินของเบสท์ (Best 1959: 196 อ้างถึงใน สุมาลา แก้วขำ 2546: 46) ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	ความหมาย
5	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมากที่สุด
4	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมาก
3	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นปานกลาง
2	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อย
1	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อยที่สุด

การแปลผลตามเกณฑ์การประเมิน

ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ความหมาย
4.50 – 5.00	ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมากที่สุด
3.50 – 4.49	ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมาก
2.50 – 3.49	ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นปานกลาง
1.50 – 2.49	ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อย
1.00 – 1.49	ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัว ในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่โดยวิธีของตุกีซ (Tukey' s HSD test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ผลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	200	50.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	200	50.00
รวม	400	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
การศึกษาของบิดา		
ประถมศึกษา	281	70.25
มัธยมศึกษา	77	19.25
ปวส./อนุปริญญา	16	4.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	17	4.25
อื่น ๆ	9	2.25
รวม	400	100.00
การศึกษาของมารดา		
ประถมศึกษา	315	78.75
มัธยมศึกษา	58	14.50
ปวส./อนุปริญญา	11	2.75
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	8	2.0
อื่น ๆ	8	2.0
รวม	400	100.00
อาชีพของบิดา		
ประกอบอาชีพส่วนตัว	65	16.25
รับราชการ	37	9.25
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	2.00
รับจ้าง	128	32.00
เกษตรกรกรรม	146	36.50
อื่น ๆ	16	4.00
รวม	400	100.00
อาชีพของมารดา		
ประกอบอาชีพส่วนตัว	79	19.75
รับราชการ	14	3.50
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	0.50

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
รับจ้าง	133	33.25
เกษตรกรรม	154	38.50
อื่นๆ	18	4.50
รวม	400	100.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-3 คน	85	21.25
4-6 คน	274	68.50
7 คนขึ้นไป	41	10.25
รวม	400	100.00
บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา		
บิดา	22	5.50
มารดา	102	25.50
บิดาและมารดา	234	58.50
ญาติ	42	10.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 50.00 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 50.00 บิดาของนักศึกษามี การศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 70.25 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 19.25 มารดาของนักศึกษามีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 78.75 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 14.50 บิดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 36.50 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32.00 มารดาของนักศึกษาประกอบอาชีพ เกษตรกรรม มากที่สุด ร้อยละ 38.50 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 33.25 ครอบครัวของ นักศึกษามีสมาชิกจำนวน 4-6 คน มากที่สุด ร้อยละ 68.50 รองลงมา มีสมาชิก จำนวน 1-3 คน ร้อยละ 21.25 โดยบิดาและมารดาทั้งคู่เป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษามากที่สุด ร้อยละ 58.50 รองลงมาเป็นมารดา ร้อยละ 25.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ผลปรากฏดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2-4.6

2.1 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน

บทบาทของครอบครัว	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับปฏิบัติ
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	4.05	.48	มาก
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	3.79	.56	มาก
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	3.75	.58	มาก
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	4.04	.50	มาก
รวม	3.91	.44	มาก

จากตารางที่ 4.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.91$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน เช่นกันดังนี้ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการสอนให้เกิดทักษะ ($\bar{X} = 3.75$) และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม ($\bar{X} = 4.04$)

2.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการ
ปลูกฝังระเบียบวินัย

บทบาทของครอบครัวด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
1. ผู้ปกครองประพฤติเป็นแบบอย่าง และสั่งสอน ให้นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา	4.06	.83	มาก
2. ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อนักศึกษามีปัญหา ทำงานไม่ทันตามกำหนดเวลา	3.84	.96	มาก
3. ผู้ปกครองแนะนำให้นักศึกษาปฏิบัติงาน ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลา	4.08	.90	มาก
4. ผู้ปกครองให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาได้พยายาม ทำงานอย่างไม่ท้อถอย และเกิดผลสำเร็จ	4.05	.93	มาก
5. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความขยัน และความอดทน	4.17	.89	มาก
6. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับ นักศึกษาในเรื่องความเพียรพยายาม และความอดทน ในการดำรงชีวิต	4.25	.86	มาก
7. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และสั่งสอน ให้นักศึกษารับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง	4.09	.83	มาก
8. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้นักศึกษา เห็นในเรื่องความสำคัญในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของตนเอง	3.97	.87	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

บทบาทของครอบครัวด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
9. ผู้ปกครองปลูกฝังเรื่องความรัก ความสามัคคี และความมีเมตตาต่อครอบครัวและสังคมภายนอก	4.05	.92	มาก
10. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษา และสมาชิกในบ้าน พยายามทำความดีทั้งต่อหน้า และลับหลัง	4.03	.94	มาก
11. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษาเห็นถึงผลดี ของการปฏิบัติตามคำพูดที่ได้พูดไว้ และผลเสีย ของการไม่ปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง	3.85	.90	มาก
12. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนนักศึกษาให้เป็นคน ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเมตตากรุณาต่อทุกคน	4.23	.85	มาก
13. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และสั่งสอน ให้นักศึกษาใช้เงินอย่างประหยัด	4.14	.80	มาก
14. ผู้ปกครองชี้ให้นักศึกษารู้ถึงผลเสียของการใช้เงิน อย่างฟุ่มเฟือย	4.03	.91	มาก
15. ผู้ปกครองสอนและประพฤติตนเป็นแบบอย่าง แก่ นักศึกษาในการใช้น้ำ-ไฟอย่างประหยัด	3.96	.83	มาก
รวม	4.05	.48	มาก

จากตารางที่ 4.3 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในระดับปฏิบัติมากทุกข้อ

2.3 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการ
ปลูกฝังความมุ่งมั่น

บทบาทของครอบครัวด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
1. ผู้ปกครองชมเชยเมื่อนักศึกษาทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี	3.62	.99	มาก
2. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษากลับแสดงออก	3.76	.90	มาก
3. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น ได้อย่างอิสระ	3.90	1.01	มาก
4. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัยทุกครั้ง	3.79	.93	มาก
5. ผู้ปกครองให้กำลังใจและสนับสนุนเมื่อนักศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปประกวดและแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ	3.67	1.05	มาก
6. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาดูแบบอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต	3.96	.95	มาก
7. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมพิเศษที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นครั้งคราว	3.61	.98	มาก
8. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาแสดงความสามารถตามความถนัดหรือความสนใจของนักศึกษาในสิ่งที่ถูกต้อง	3.87	.97	มาก
9. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันตามงานที่ถนัด เพื่อแสดงความรู้และความสามารถของนักศึกษา	3.73	1.04	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

บทบาทของครอบครัวด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับปฏิบัติ
10. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ เช่น การค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การไปทัศนศึกษา	3.81	1.07	มาก
11. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาอ่านหนังสือ และรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่มีสาระดี ๆ	3.89	.95	มาก
12. ผู้ปกครองได้ชี้แนะให้นักศึกษาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่นักศึกษาทำผิดกฎระเบียบของวิทยาลัย และถูกรุทำโทษอย่างมีเหตุผล	3.99	.95	มาก
13. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาตั้งใจทำงานและรู้สึกพอใจในงานของตนเอง	3.80	.89	มาก
14. ผู้ปกครองแนะนำและให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และเกิดผลสำเร็จ	3.78	.87	มาก
15. ผู้ปกครองชี้แนะถึงผลดีของการมีความพึงพอใจในงานที่สำเร็จ	3.71	.96	มาก
รวม	3.79	.56	มาก

จากตารางที่ 4.4 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในระดับปฏิบัติมากทุกข้อ

2.4 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
ด้านการสอนให้เกิดทักษะ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการ
สอนให้เกิดทักษะ

บทบาทของครอบครัวด้านการสอนให้เกิดทักษะ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
1. ผู้ปกครองส่งเสริมและกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาคิดประดิษฐ์งานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม	3.77	.98	มาก
2. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดสร้างสรรค์	3.68	.90	มาก
3. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าตามแหล่งความรู้ต่าง ๆ	3.83	.94	มาก
4. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	3.61	.99	มาก
5. ผู้ปกครองแนะนำให้นักศึกษามีความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา	3.78	.95	มาก
6. ผู้ปกครองแนะนำและส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง	3.88	.92	มาก
7. ผู้ปกครองให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมง่ายหรือยาก	3.77	.96	มาก
8. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.88	.92	มาก
9. ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงผลดีของการช่วยเหลืองานกลุ่มและผลเสียที่ไม่ช่วยเหลืองานกลุ่ม	3.85	.94	มาก
10. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษาสังเกตสิ่งเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัว	3.66	.99	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

บทบาทของครอบครัวด้านการสอนให้เกิดทักษะ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
11. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาซักถามข้อสงสัย ที่นักศึกษาต้องการทราบ	3.64	1.05	มาก
12. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาเป็นคนช่างสังเกต สิ่งแวดล้อมรอบตัว	3.70	.98	มาก
13. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาทำงานบ้าน และสอนถึงประโยชน์ของการทำงานบ้าน	3.72	.94	มาก
14. ผู้ปกครองสอนวิธีการดูแลทำความสะอาดเครื่องเรือน ต่าง ๆ	3.74	.91	มาก
15. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาช่วยเหลืองานในบ้าน	3.81	1.02	มาก
รวม	3.75	.58	มาก

จากตารางที่ 4.5 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการสอนให้เกิดทักษะ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในระดับปฏิบัติมากทุกข้อ

2.5 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม

บทบาทของครอบครัวด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับปฏิบัติ
1. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการบริจาคสิ่งของเหลือใช้แก่ผู้ที่มีฐานะยากจน	3.88	.96	มาก
2. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษาเสียสละและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น	3.96	.80	มาก
3. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษามีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นและเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.04	.88	มาก
4. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษายึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	3.90	1.00	มาก
5. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาประพฤติตนเป็นคนดีและละเว้นการกระทำชั่ว	4.17	.83	มาก
6. ผู้ปกครองส่งเสริมและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	4.03	.81	มาก
7. ผู้ปกครองประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีในการตระหนักถึงพระคุณพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ	4.20	.83	มาก
8. ผู้ปกครองยกย่อง และชื่นชมบุคคลที่มีความกตัญญูกตเวที	3.92	.95	มาก
9. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาตอบแทนคุณความดีของผู้มีพระคุณในทุก ๆ ด้าน เช่น ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน อาสาช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน	4.12	.88	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

บทบาทของครอบครัวด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล ระดับปฏิบัติ
10. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาประพฤติตนเป็นผู้มี สัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส	4.16	.91	มาก
11. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการใช้วาจา ที่สุภาพกับบุคคลทั่วไป	4.09	.84	มาก
12. ผู้ปกครองชี้แนะให้เห็นถึงผลดีของการแสดงความเคารพ นบনอบต่อผู้อาวุโส	4.06	.82	มาก
13. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการทำ ประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม	4.07	.89	มาก
14. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกในการรักษา ของส่วนรวม	4.07	.91	มาก
15. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษารู้ถึงประโยชน์ความสำคัญ และมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า	3.95	.92	มาก
รวม	4.04	.50	มาก

จากตารางที่ 4.6 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้าน
การสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.04$)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในระดับ
ปฏิบัติมากทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้านจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา (ปวช. หรือ ปวส.) ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 4.7-4.20

3.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของนักศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของนักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	ปวช.)		ปวส.		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	3.92	.49	4.18	.44	-5.386*	.000
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	3.66	.58	3.93	.50	-4.975*	.000
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	3.63	.60	3.88	.53	-4.275*	.000
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	3.95	.45	4.12	.53	-3.406*	.001
รวม	3.79	.43	4.03	.41	-5.524*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**3.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา
ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.8-4.13**

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม และรายด้าน
จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	4	2.84	.71	3.061*
	ภายในกลุ่ม	395	91.61	.23	
	รวม	399	94.45		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	4	4.22	1.05	3.416*
	ภายในกลุ่ม	395	122.23	.30	
	รวม	399	126.46		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.79	.44	1.330
	ภายในกลุ่ม	395	133.06	.33	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.29	.32	1.271
	ภายในกลุ่ม	395	100.26	.25	
	รวม	399	101.55		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	2.05	.51	2.700*
	ภายในกลุ่ม	395	75.21	.19	
	รวม	399	77.27		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 2 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และเนื่องจากผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน มีความแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธี Tukey' s HSD test ผลปรากฏดังตารางที่ 4.9-4.10 ส่วนในด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี/สูงกว่า	อื่น ๆ
		4.36	4.38	3.56	4.32	4.30
ประถมศึกษา	4.36	-	.021	.801*	.041	.061
มัธยมศึกษา	4.38		-	.823*	.064	.083
ปวส./อนุปริญญา	3.56			-	.763*	.742*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.32				-	.024
อื่น ๆ	4.30					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้นักศึกษาด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย แตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และระดับอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝัง
ความมุ่งหวัง จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดานักศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี/สูงกว่า	อื่น ๆ
		4.13	4.39	3.51	4.43	4.45
ประถมศึกษา	4.13	-	.261	.622*	.301	.323
มัธยมศึกษา	4.39		-	.883*	.043	.062
ปวส./อนุปริญญา	3.51			-	.920	.944*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.43				-	.021
อื่น ๆ	4.45					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาด้านการปลูกฝังความมุ่งหวังแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน
จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	4	2.68	.67	2.883*
	ภายในกลุ่ม	395	91.78	.23	
	รวม	399	94.46		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	4	3.15	.78	2.519*
	ภายในกลุ่ม	395	123.32	.31	
	รวม	399	126.47		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.42	.35	1.048
	ภายในกลุ่ม	395	133.45	.34	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.16	.29	1.138
	ภายในกลุ่ม	395	100.39	.25	
	รวม	399	101.55		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.98	.49	2.593*
	ภายในกลุ่ม	395	75.29	.19	
	รวม	399	77.27		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 2 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และเนื่องจากผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน มีความแตกต่างกัน จึงได้ทำการ

ทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธี Tukey' s HSD test ผลปรากฏดังตารางที่ 4.12-4.13 ส่วนในด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี/สูงกว่า	อื่น ๆ
		4.38	4.41	3.54	4.36	4.40
ประถมศึกษา	4.38	-	.032	.843*	.023	.021
มัธยมศึกษา	4.41		-	.871*	.052	.012
ปวส./อนุปริญญา	3.54			-	.823	.864*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.36				-	.041
อื่น ๆ	4.40					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ศึกษาด้านการปลูกฝังระเบียบวินัยแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดานักศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี/สูงกว่า	อื่น ๆ
		4.38	3.98	3.58	4.47	4.13
ประถมศึกษา	4.38	-	.401*	.802*	.093	.251
มัธยมศึกษา	3.98		-	.402	.494	.154
ปวส./อนุปริญญา	3.58			-	.892*	.553
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.47				-	.340
อื่น ๆ	4.13					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง แตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับ ปวส./อนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาด้านการปลูกฝังความมุ่งหวังแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา ดังแสดงไว้
ในตารางที่ 4.14–4.15

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน
จำแนกตามอาชีพของบิดานักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	5	1.82	.36	1.551
	ภายในกลุ่ม	394	92.63	.23	
	รวม	399	94.45		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	5	1.11	.22	.695
	ภายในกลุ่ม	394	125.36	.31	
	รวม	399	126.46		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.23	.24	.726
	ภายในกลุ่ม	394	133.63	.33	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5	1.18	.23	.926
	ภายในกลุ่ม	394	100.37	.25	
	รวม	399	101.55		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5	1.14	.23	.929
	ภายในกลุ่ม	394	75.09	.19	
	รวม	399	76.23		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามอาชีพของบิดานักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน
จำแนกตามอาชีพของมารดานักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	5	.75	.15	.635
	ภายในกลุ่ม	394	93.70	.23	
	รวม	399	94.45		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	5	2.10	.42	1.33
	ภายในกลุ่ม	394	124.36	.31	
	รวม	399	126.46		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	5	.21	.04	.123
	ภายในกลุ่ม	394	134.65	.34	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5	.62	.34	1.36
	ภายในกลุ่ม	394	96.97	.25	
	รวม	399	97.59		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5	.31	.14	.724
	ภายในกลุ่ม	394	75.09	.19	
	รวม	399	75.40		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามอาชีพของมารดานักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา ดังแสดง
ไว้ในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน
จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	.21	.11	.445
	ภายในกลุ่ม	397	94.24	.24	
	รวม	399	94.45		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	2	.43	.22	.679
	ภายในกลุ่ม	397	126.03	.31	
	รวม	399	126.46		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	.13	.06	.187
	ภายในกลุ่ม	397	134.73	.33	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.09	.04	.178
	ภายในกลุ่ม	397	101.46	.25	
	รวม	399	101.55		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.07	.04	.183
	ภายในกลุ่ม	397	77.20	.194	
	รวม	399	77.27		

จากตารางที่ 4.16 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของ
นักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา ดังแสดงไว้ใน
ตารางที่ 4.17-4.20

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน
จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

บทบาทของครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	4	3.45	.86	3.750*
	ภายในกลุ่ม	395	91.00	.23	
	รวม	399	94.45		
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	4	3.51	.87	2.824*
	ภายในกลุ่ม	395	122.95	.31	
	รวม	399	126.46		
3. ด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.34	.58	1.746
	ภายในกลุ่ม	395	132.51	.33	
	รวม	399	134.86		
4. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	3.25	.81	3.271*
	ภายในกลุ่ม	395	98.29	.24	
	รวม	399	101.55		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	2.86	.74	3.804*
	ภายในกลุ่ม	395	74.40	.19	
	รวม	399	77.27		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม เนื่องจาก ผลการเปรียบเทียบ โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันจึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธี Tukey's HSD test ผลปรากฏดังตารางที่ 4.18-4.20 ส่วนในด้านการสอนให้เกิดทักษะ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่

บุคคลที่อบรมเลี้ยงดู	\bar{X}	บิดา	มารดา	บิดาและมารดา	ญาติ
		3.83	4.11	4.16	3.99
บิดา	3.83	-	.284*	.334*	.161
มารดา	4.11		-	.051	.123
บิดาและมารดา	4.16			-	.170
ญาติ	3.99				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มีบิดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มีมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู และครอบครัวของนักศึกษาที่มีทั้งบิดาและมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่

บุคคลที่อบรมเลี้ยงดู	\bar{X}	บิดา	มารดา	บิดาและมารดา	ญาติ
		3.56	3.88	3.95	3.72
บิดา	3.56	-	.322*	.391*	.161
มารดา	3.88		-	.072	.163
บิดาและมารดา	3.95			-	.232
ญาติ	3.72				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มีบิดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มีมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู และครอบครัวของนักศึกษาที่มีทั้งบิดาและมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม
แก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการสอนให้รู้จัก
บทบาททางสังคม จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นรายคู่

บุคคลที่อบรมเลี้ยงดู	\bar{X}	บิดา	มารดา	บิดาและมารดา	ญาติ
		3.75	4.08	4.14	3.98
บิดา	3.75	-	.334*	.392*	.231
มารดา	4.08		-	.064	.100
บิดาและมารดา	4.14			-	.163
ญาติ	3.98				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มีบิดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูมี
บทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มี
มารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู และครอบครัวของนักศึกษาที่มีทั้งบิดาและมารดาเป็นบุคคลที่
อบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

1.1.2 ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

1.1.3 เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2548 จำนวน 29,471 คน โดยแบ่งเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 20,045 คน และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 9,426 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากเกณฑ์จำนวนประชากร 29,471 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับสลาก เพื่อให้ได้วิทยาลัยที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ที่มีอยู่ 6 กลุ่มวิทยาลัย โดยในแต่ละกลุ่มวิทยาลัยจะจับสลากมา 1 วิทยาลัย ดังนั้น จากจำนวนวิทยาลัยของสถาบัน ฯ ที่มีอยู่ 17 วิทยาลัยจะได้วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณปริสุทโธ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ และวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ แล้วกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้กระจายไปทุกกลุ่มของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ในสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน แล้วใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากจากนักศึกษาที่มีหมายเลขกำกับ แล้วสุ่มจับหมายเลขให้ได้ครบตามจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด คือ จำนวน 400 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา (ปวช. หรือ ปวส.) ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

ตอนที่ 2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's scale) คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุด จำนวน 60 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย จำนวน 15 ข้อ (2) ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น จำนวน 15 ข้อ (3) ด้านการสอนให้เกิดทักษะ จำนวน 15 ข้อ (4) ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม จำนวน 15 ข้อ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากประธานกรรมการประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำนวน 6 แห่ง ในการ

เก็บข้อมูลของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้มอบแบบสอบถามผ่านรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 แห่ง ดังกล่าว เพื่อนำไปให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ จำนวน 400 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกฉบับ

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และวิเคราะห์สหพหุของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบสหพหุของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของตุกี (Tukey's HSD test)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาศาสนาอิสลามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 50.00 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 50.00 บิดาของนักศึกษามีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 70.25 มารดาของนักศึกษามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 78.75 บิดาของนักศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 36.50 มารดาของนักศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 38.50 ครอบครัวของนักศึกษามีสมาชิก จำนวน 4-6 คน มากที่สุด ร้อยละ 68.50 โดยบิดาและมารดาทั้งคู่เป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 58.50

1.3.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาอิสลามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาศาสนาอิสลามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวม พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.91$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาในระดับปฏิบัติมากทุกด้านเช่นกัน ดังนี้ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการสอนให้เกิดทักษะ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม ($\bar{X} = 4.04$)

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

จากผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของนักศึกษา คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ($\bar{X} = 4.03$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรืออนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่าและระดับอื่นๆ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

(1) ระดับการศึกษาของบิดานักศึกษา พบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวนักศึกษาก่อนที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น บทบาทของครอบครัวนักศึกษาก่อนที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาก่อนที่บิดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาก่อนที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าและระดับอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาก่อนที่บิดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาก่อนที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสอนให้เกิดทักษะ และ

ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า บทบาทของครอบครัว ในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ให้แก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) *ระดับการศึกษาของมารดานักศึกษา* พบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวนักศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น บทบาทของครอบครัวนักศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจาก ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) *บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา*
จำแนกตามอาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา ได้แก่ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบอาชีพส่วนตัว รับจ้าง และเกษตรกร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) *บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา*
จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ จำนวน 1-3 คน จำนวน 4-6 คน และจำนวน 7 คนขึ้นไป พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา จำแนกตามบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา ได้แก่ บิดาและมารดาทั้งคู่ บิดาฝ่ายเดียว มารดาฝ่ายเดียว และญาติ พบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวนักศึกษามีบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม บทบาทของครอบครัวนักศึกษามีบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ในแต่ละด้าน พบผลที่เหมือนกัน ดังนี้ ครอบครัวของนักศึกษาที่มีบิดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างจากครอบครัวของนักศึกษาที่มีมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูและครอบครัวของนักศึกษาที่มีทั้งบิดาและมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการวิจัยด้านการสอนให้เกิดทักษะ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ผลการวิจัย พบว่า บิดาและมารดาของนักศึกษามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.25 และ 78.75 ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาของประชากรในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่า ประชากรใน 2 จังหวัดดังกล่าวมีการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.70 และ 44.60 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.90 และ 25.50 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 กำหนดให้ภาครัฐจัดระบบการศึกษาภาคบังคับให้คนไทยทุกคนต้องเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520) จึงทำให้บิดาและมารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และจากผลการวิจัยที่พบว่า บิดาและมารดาของนักศึกษประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.50 และ 38.50 ตามลำดับ สอดคล้องกับข้อมูลอาชีพของประชากรจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่า ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตรและการประมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.40 และ 30.40 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548, 2549) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมียังมีพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร และได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจากรัฐบาลในด้านต่าง ๆ

เช่น ระบบชลประทาน การปรับปรุงดิน ปรับปรุงพันธุ์พืช การให้แหล่งเงินทุน การตลาด ฯลฯ ทำให้ประชากรยังคงยึดถืออาชีพนี้ เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังพบว่า ครอบครัวของนักศึกษามีสมาชิก จำนวน 4-6 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.50 ซึ่งเป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548: 1-2) ที่ศึกษาสถานการณ์ ครอบครัวไทย และพบว่า ครอบครัวไทยในปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อลักษณะโครงสร้างของครอบครัว และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้ครอบครัวต้องทำงานมากขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ และแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด ส่งผลทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวอ่อนแอลง จึงทำให้มีการแยกตัวออกเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งมีเพียงพ่อแม่ และลูก ๆ และผลการวิจัยยังพบอีกว่า บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษามากที่สุดคือ บิดาและมารดาทั้งคู่ คิดเป็นร้อยละ 58.50 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้สถาบันครอบครัวให้ความสนใจที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณธรรม ปลอดภัยจากยาเสพติด และสิ่งมอมเมาต่างๆ ที่มากับกระแสโลกาภิวัตน์ และเนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงที่เป็นวัยรุ่นที่มีอารมณ์แปรปรวน ไม่มั่นคง อ่อนไหวง่าย และมีความขัดแย้งทางอารมณ์สูง จนบางครั้งอาจทำให้เกิดปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม และอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย ซึ่งผลจากการรณรงค์ดังกล่าว ทำให้บิดาและมารดาของนักศึกษาหันมาตระหนักและให้ความสำคัญที่จะอบรมดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างใกล้ชิด

2.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.91$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524: 21) เรื่อง “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย” ซึ่งพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจากบิดามารดา และผู้ใหญ่ในบ้านด้วยการอบรมสั่งสอน และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เห็นมากนั้น จะเป็นนักเรียนที่มีค่านิยมที่น่าปรารถนาในสังคมวัฒนธรรมไทย เช่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ และมีสัมมาคารวะ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยกว่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ เอ็ดเวิร์ด (Edwards 1975: 776) ซึ่งพบว่า การที่นักเรียนนักศึกษามี

จริยธรรม ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 นั้น เพราะได้รับอิทธิพลจากที่บ้านมากกว่าทางโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมเริ่มจากบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่จะมีอิทธิพลมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุปัตรา สุภาพ (2546: 59) ที่กล่าวถึงครอบครัวว่าเป็นตัวแทนของการอบรมขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญที่สุดในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็ก ซึ่งครอบครัวก็คือ บิดามารดาเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็ก เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็ก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟรีดแมน (Freedman 1993: 669-683) ที่ได้ศึกษาสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง การเรียนในโรงเรียน และสภาพแวดล้อม พบว่า อิทธิพลที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่สำคัญคือ ผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งผู้ปกครองควรให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ตลอดเวลา เพื่อที่จะดึงดูความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในตัวเด็กออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้สูงสุด และผู้ปกครองควรมีการเรียนรู้ว่าควรจะใช้วิธีการส่งเสริมแบบใดถึงจะสามารถเข้าถึงและสนับสนุนความสามารถที่มีอยู่ของเด็กได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ ยูพยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543: 18) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น” ซึ่งพบว่า การปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรมแก่บุตร ด้านการถ่ายทอดความรู้เรื่องเพศศึกษา อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวตระหนักและให้ความสำคัญอย่างมากในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังแก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ระเบียบวินัย ความมุ่งมั่นในชีวิต การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รู้จักปรับตนเองให้เข้ากับวิถีชีวิตของสังคม เพื่อให้ นักศึกษาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต

ผลการวิจัยบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา สถาบันการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ทุกด้าน ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาแก่นักศึกษาในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านก็พบว่า ในแต่ละข้อของทุกด้านครอบครัวให้การอบรมขัดเกลาแก่นักศึกษาในระดับปฏิบัติมากทุกข้อเช่นกัน จำแนกผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.2.1 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัยอยู่ในระดับ

ปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ อองุ่น พูลทวี (2539) เรื่อง “การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1” ซึ่งพบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย เกี่ยวกับการประหยัดให้แก่เด็ก อยู่ในระดับปฏิบัติมาก และสอดคล้องกับ พระปัญญาภรณ์ทิกขุ แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (อ้างถึงใน จ่านงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ 2548: 51) ที่กล่าวว่า การอบรมเด็กควรดำเนินไปในทางส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ให้มีการเจริญเติบโตทางสมองและให้เสรีภาพทางความคิดภายในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยให้เด็กทำอะไรตามใจชอบโดยไม่มีหลักและขอบเขตจำกัด และจำเป็นต้องให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัย และขนบธรรมเนียมประเพณี และสอดคล้องกับ มุสเสน (Mussen 1970: 335-341, 513-4) ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกวินัยไว้ว่า ถ้าต้องการให้การฝึกวินัยได้ผลตามต้องการ พ่อแม่ควรจะใช้วินัยซึ่งมีเป้าหมายระยะยาว โดยมุ่งให้เด็กยอมรับค่านิยมต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเด็กด้วยการให้เหตุผล ให้ความรักแก่เด็ก การฝึกวินัยโดยวิธีนี้เป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานทางสังคมที่พ่อแม่ต้องการ ซึ่งทำให้เด็กรับค่านิยม หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไปในตัวเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบสูง เป็นลักษณะของผู้มีวินัยทางสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของ เพค (Peck 1958: 347-350) ที่พบว่า การฝึกวินัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการให้เหตุผล และความคงเส้นคงวาในการฝึกวินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความรู้สึกรับผิดชอบสูง และสอดคล้องกับการวิจัยของ สุชีรา เล่นวาริ (2545) เรื่อง “บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ที่พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการปลูกฝังระเบียบวินัย และส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ มาริสสา อุทยาพงษ์ (2548: 81) เรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ซึ่งพบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครอบครัวต้องการที่จะปลูกฝังให้นักศึกษามีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความขยันอดทน ซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา และ รู้จักประหยัด ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้นักศึกษาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยในสังคม เคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม

2.2.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่นอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.79$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองตระหนักและให้ความสนใจอย่างมากที่จะปลูกฝังความมุ่งมั่นให้นักศึกษา โดยเห็นได้ชัดเจนจากผลการวิจัยเป็นรายชื่อที่พบว่า ผู้ปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างมากให้นักศึกษาอ่านหนังสือ และรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่มีสาระดี ๆ ($\bar{X} = 3.89$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ อรพินท์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 อ้างถึงใน งามตา วนิททานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑ์ และวัลภา สบายยิ่ง 2545: 101) เรื่อง “การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย” ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองที่ตระหนัก และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากจะควบคุมการเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมรับการชักจูงจากสื่อมวลชนของวัยรุ่นมาก และการที่นักเรียนวัยรุ่นชอบรับสื่อมวลชนที่มีคุณภาพที่เหมาะสมนั้นเกี่ยวข้องกับความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครอง และผลการวิจัยในข้อที่ว่าผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.90$) ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ ชีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2538) ที่ศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในประเทศไทย” ซึ่งพบว่าพ่อแม่ที่มีแนวความคิดในการอบรมเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เด็กเสนอแนวความคิดหรือแสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง แม้ว่าจะถูกหรือไม่ก็ตาม เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการให้อิสระทางความคิดจะส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และพบว่าการที่ส่งเสริมให้อิสระทางความคิดแก่เด็ก จะส่งผลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ถิ่น แพรเพชร (2517) เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความคิดสร้างสรรค์ และความเกรงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 3” ที่พบว่านักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความคิดสร้างสรรค์สูง ดังนั้น การที่ผลการวิจัยปรากฏดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะว่า ครอบครัวต้องการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งการให้อิสระทางความคิดจะส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำงานของนักศึกษาในอนาคต และการที่ครอบครัวส่งเสริมและสนับสนุนอย่างมาก ($\bar{X} = 3.81$) ให้นักศึกษาแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การไปทัศนศึกษา การอ่านหนังสือและรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่มีสาระดี ๆ ก็อาจเป็นเพราะครอบครัวต้องการที่จะให้นักศึกษาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ ประไพ เจนคง (2541) เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุนตามขั้น พัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคตะวันตก” ที่พบว่า นักเรียนวัยเด็ก ตอนกลางจะได้รับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมและการสนับสนุนทางสังคมในระดับปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวต้องการปลูกฝังนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม ในสังคม ความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ การแสวงหาความรู้และ ประสบการณ์จากสื่อต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใหญ่ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน

2.2.3 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

ด้านการสอนให้เกิดทักษะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม แก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการสอนให้เกิดทักษะ อยู่ในระดับ ปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.75$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ แนวคิดของ งามตา วณินทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑิต และวัลภา สบายยิ่ง (2545: 64-67) เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย” ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะอบรมเลี้ยงดูแบบให้โอกาส เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง จัดการกับปัญหาเองและตัดสินใจเอง และจากผลการวิจัยเป็นรายชื่อที่ พบว่า ครอบครัวนักศึกษาแนะนำ และส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองในระดับปฏิบัติ มาก ($\bar{X} = 3.88$) แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองได้ฝึกฝนทักษะในการแก้ไขปัญหาแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะในการจัดการกับปัญหา และช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ปิอาเจต์ (Piaget 1932 อ้างถึงใน จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ 2548: 52) ที่เสนอแนวคิดในการอบรมเด็กว่า การอบรมเด็กควรจะดำเนินการให้เหมาะสมกับ พัฒนาการในวัยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะ ดังนั้น จึงควรใช้ความมีเหตุผลทางศีลธรรมในแต่ละช่วงของ อายุเด็ก เพราะเด็กจะมีเหตุผลทางศีลธรรมไม่เหมือนกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 117-184) เรื่อง “ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วย ตนเอง” ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบให้ความรัก สอนให้นุตรเป็นคนมีเหตุผล ฝึกทำอะไรด้วยตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีช่วยให้นุตรพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการ วิจัยของ ปราณิ แสดคง (2538) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปฏิบัติพัฒนกิจ ของบิดามารดาระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น” ซึ่งพบว่า บิดามารดาเปิดโอกาสอย่างมากให้นุตรวัยรุ่นได้ ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน จะทำให้นุตรวัยรุ่นมีประสบการณ์ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยมีบิดามารดาคอย

ช่วยเหลือแนะนำ และให้โอกาสในการตัดสินใจ ให้เป็นผู้รับผิดชอบจะช่วยสร้างวัยรุ่นให้รู้จักมองการณ์ไกลและมีค่านิยมที่ถูกต้องสร้างสรรค์สังคมเป็นอย่างดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวต้องการที่จะฝึกให้นักศึกษารู้จักคิดด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเลือกใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ พึ่งตนเองได้และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมในอนาคต

2.2.4 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.04$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับการวิจัยของ ชลันดา สาสนทัญญาติ (2540: 99-100) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคเหนือ” และสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉันทนา มุติ (2540: 118-119) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องเดียวกันแต่กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นในภาคใต้ ผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่อง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงจะมีพฤติกรรมเป็นพลเมืองดีและบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ และสอดคล้องกับการวิจัยของ มาริสา อุทยาพงษ์ (2548) เรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ซึ่งพบว่า บทบาทครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนในด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (2524: 21) เรื่อง “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย” พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีค่านิยมที่น่าปรารถนาในสังคมวัฒนธรรมไทย เช่น มีความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูตเวที ความซื่อสัตย์ และมีสัมมาคารวะมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยกว่า และสอดคล้องกับการวิจัยของ กฤษณา บุรณะพงศ์ (2540: 137) เรื่อง “ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร” ที่พบว่า ผู้สูงอายุในครอบครัวมีระดับความสำนึกในคุณธรรมและมีความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคณะ (2528: 48) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวไทย พบว่า บิดาและมารดาไทยมักจะสอนบุตรเกี่ยวกับบทบาททางสังคม เช่น เรื่องมารยาท รวมทั้งการ

แสดงความรู้สึกลึกต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้บุตรระมัดระวังความรู้สึกของผู้อื่นและทำตามความคาดหวังของสังคมเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ ชัดแจ้งกับการวิจัยของ ประไพ เจนคง (2541) เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้น พัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคตะวันตก” ที่พบว่า นักเรียนวัยเด็กตอนกลางจะได้รับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมและการสนับสนุนทางสังคมในระดับปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวต้องการปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นคนดี มีวาจาสุภาพ มีสัมมาคารวะ มีความกตัญญู รู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น มีความมุ่งมั่นที่จะทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคมส่วนรวม ทั้งนี้ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและโอกาสต่าง ๆ

2.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

จากผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา อาชีพของบิดาและมารดานักศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา และบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.3.1 ระดับการศึกษาของนักศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ($\bar{X} = 4.03$) มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้นักศึกษามากกว่า ครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เห็นว่า นักศึกษาระดับนี้อยู่ในวัยที่ใกล้จะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ครอบครัวจึงให้ความสนใจที่จะอบรมขัดเกลาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปรับบทบาทของตนเองให้เหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

2.3.2 ระดับการศึกษาของบิดาและมารดานักศึกษา พบผลการวิจัยดังนี้

1) ระดับการศึกษาของบิดา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง บทบาทของครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ พบผลการวิจัย ดังนี้

(1) *ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย* พบว่า ครอบครัวนักศึกษาที่บิดามี การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ($\bar{X} = 3.56$) มีบทบาทในการอบรม ชักเลาทางสังคมให้แก่ศึกษาน้อยกว่า ครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.36$) ระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.32$) และระดับอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.30$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษา ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้ความสำคัญในการอบรมชักเลาทางสังคมในด้านการปลูกฝัง ระเบียบวินัยแก่ศึกษามากกว่าครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องการวิจัยของ กฤตยา กฤษฎาวุฒิ (2514: 152) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิต และบุคลิกภาพของบุตรที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่างกัน” ซึ่งพบว่า บิดามารดาที่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาจะฝึกระเบียบวินัยและลงโทษบุตรรุนแรงกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูง

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ ชัดแจ้งกับการวิจัยของ อุบลรัตน์ โปธิโกสม (2522: 52) เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของ เด็กไทย” ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่แตกต่างกัน และชัดเจนกับการวิจัยของ สบโชค พูลนวม (2523: 51) เรื่อง “ความสัมพันธ์ ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ” ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษา ต่างกันจะแสดงความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า บิดานักศึกษาที่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องการใช้ระเบียบวินัยเป็นกรอบในการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจาก ไม่ค่อยมีเวลาอยู่ใกล้ชิดบุตร เพราะต้องขวนขวายในเรื่องการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

(2) *ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง* พบว่า ครอบครัวนักศึกษาที่บิดามี การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ($\bar{X} = 3.51$) มีบทบาทในการอบรม ชักเลาทางสังคมให้แก่ศึกษาน้อยกว่าครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) ระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.39$) และระดับอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.45$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า ให้ความสำคัญในการอบรมชักเลาทางสังคมในด้านการปลูกฝังความมุ่งหวังแก่ศึกษา มากกว่าครอบครัวนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้อง กับการวิจัยของ กฤตยา กฤษฎาวุฒิ (2514: 152) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตและ บุคลิกภาพของบุตรที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่างกัน” ซึ่งพบว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาระดับ อุดมศึกษาจะฝึกให้ลูกประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และฝึกให้ลูกเป็นอิสระมากกว่าบิดามารดาที่มี ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาและสอดคล้องกับการวิจัยของ พรรณริทา เนื่องทวี (2539: 198) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุตรวัยรุ่นกับบิดา ในกรุงเทพมหานคร” ที่พบว่า

นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาสูงมีค่าเฉลี่ยคะแนนการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดามากกว่านักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาน้อย และสอดคล้องกับการวิจัยของ วิมลรัตน์ จงเจริญ (2528: 43) เรื่อง “ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่ต่อบุตรวัยรุ่น” พบว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุตรในเรื่องเพศศึกษามากกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า บิดานักศึกษาที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีความรู้และประสบการณ์สูง และมักจะอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้บุตรพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ส่วนผลการวิจัยในด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ เสริมเกียรติ พรหมสุข (2523: 102) เรื่อง “อิทธิพลของการเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด” ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีของเด็กที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาน้อย ระดับการศึกษาปานกลาง และระดับการศึกษาสูงมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าบิดาจะมีการศึกษาระดับใดต่างก็ให้ความสนใจที่จะอบรมขัดเกลาเด็กนักเรียนใน 2 ด้านดังกล่าวเหมือนกัน

2) *ระดับการศึกษาของมารดา* ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย และด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง บทบาทของครอบครัวนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ พบผลการวิจัย ดังนี้

(1) *ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย* พบว่า ครอบครัวของนักเรียนที่มารดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ($\bar{X} = 3.54$) มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กเรียนน้อยกว่าครอบครัวของนักเรียนที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) ระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) และระดับอื่นๆ ($\bar{X} = 4.40$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าครอบครัวของนักเรียนที่มารดามีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ความสำคัญในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในด้านการปลูกฝังระเบียบวินัยแก่เด็กเรียนมากกว่าครอบครัวของนักเรียนที่มารดามีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.36$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัจนี ไทรงาม (2539: 44) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดา” ที่พบว่า มารดาที่มีระดับการศึกษานานกลาง คือ

ระดับมัธยมศึกษาจะดูแลบุตรแบบบังคับให้รับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง ส่วนมารดาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป มักจะใช้เวลาพูดคุยกับบุตรและร่วมกิจกรรมกับบุตร

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยขัดแย้งกับการวิจัยของ สบโชค พูลนวม (2523: 51) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ” ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะแสดงความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อาจจะมีความรู้และประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรน้อย และเนื่องจากในสมัยนี้มารดาต้องช่วยครอบครัวในเรื่องการหารายได้ ทำให้มีเวลาใกล้ชิดกับบุตรน้อย จึงใช้ระเบียบวินัยเป็นเครื่องมือในการอบรมบุตร

(2) ด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ นักศึกษามากกว่าครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 3.98$) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ($\bar{X} = 3.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ($\bar{X} = 3.58$) มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ นักศึกษาน้อยกว่าครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.47$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าให้ความสำคัญในการอบรมขัดเกลาทางสังคมในด้านการปลูกฝังความมุ่งหวังแก่นักศึกษามากกว่าครอบครัวของนักศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัจนี ไทรงาม (2539:44) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดา” ที่พบว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป มักจะ ใช้เวลาพูดคุยกับบุตรและร่วมกิจกรรมกับบุตร ส่วนมารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลาง คือ ระดับมัธยมศึกษาจะดูแลบุตรแบบบังคับให้รับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง และสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉันทนา กิตติเกิดกุลชัย (2537) เรื่อง “ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่น ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” ที่พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะให้ความรู้ และให้คำปรึกษาแก่บุตรในเรื่องเพศศึกษา พัฒนาการวัยรุ่น และสุขภาพจิต วัยรุ่นมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรและประถมศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ มารดาของนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมีความสามารถในการคิด จำแนก ประเมิน ไตร่ตรอง และใช้เหตุผล ได้ดีกว่ามารดาของนักศึกษาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงทำให้มีความสนใจ เอาใจใส่ที่จะอบรมขัดเกลาแก่นักศึกษามากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้คำปรึกษา แนะนำ รับฟังความคิดเห็น

ส่วนผลการวิจัยในด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม พบว่า บทบาทครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ บัญชร แก้วส่อง (2531: 64) เรื่อง “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบท ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดแตกต่างกัน” ซึ่งพบว่า เด็กวัยรุ่นที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกันมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520: 182) เรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” ที่พบว่า การศึกษาของบิดาและมารดาไม่สัมพันธ์และไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยขัดแย้งกับการวิจัยของ พรณีย์ กันทรการ (2523: 56) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน ในจังหวัดสงขลา” ที่พบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง และระดับการศึกษาปานกลางมีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับต่ำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าจะมารดาจะมีการศึกษาระดับใดต่างก็ให้ความสนใจที่จะอบรมขัดเกลาเด็กไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ ผลการวิจัยโดยภาพรวม ที่พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของบิดาหรือมารดานักศึกษา ทำให้ครอบครัวนักศึกษามีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กแตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะ อิทธิพลของการศึกษาทำให้บิดาและมารดาของนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความเชื่อ ทศนคติ ความรู้ และประสบการณ์ในชีวิตแตกต่างกัน อาจเป็นผลทำให้การอบรมสั่งสอนนักศึกษาแตกต่างกัน

2.3.3 อาชีพของบิดาและมารดา ผลการวิจัย โดยภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน พบว่า ครอบครัวนักศึกษาก่อนที่บิดาและมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่เด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุบลรัตน์ โทธิโกสุม (2522: 52) เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย” ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ บัญชร แก้วส่อง (2531: 64) เรื่อง “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบท ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดแตกต่างกัน” ซึ่งเป็นกรวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น ผลปรากฏว่า เด็กวัยรุ่นที่บิดาและมารดามีอาชีพแตกต่างกันมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ สบโชค พูลนวม (2523: 51) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง

ความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ” ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันจะแสดงความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยขัดแย้งกับการวิจัยของ ราตรี ภูวิภาดาพรรณ (2525: 55) เรื่อง “ความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างพ่อและแม่ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น” ที่พบว่า พ่อที่มีอาชีพเกษตรกร ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่น้อยกว่า พ่อที่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ และนักธุรกิจ เพราะพ่อที่มีอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีรายได้ต่ำและมีความเป็นอยู่ลำบาก จึงให้การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างออกไป จากผลการวิจัยดังกล่าวที่พบว่า ไม่ว่าจะบิดาหรือมารดาจะประกอบอาชีพอะไรก็สามารถให้การอบรมสั่งสอนนักศึกษาได้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบิดาและมารดาตระหนักและให้ความสำคัญในการอบรมนักศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมเหมือนกัน

2.3.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ครอบครัวนักศึกษามีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยและผลการวิจัยขัดแย้งกับการวิจัยของ สุชีรา เล่นวาริ (2545) เรื่อง “บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก” ที่พบว่า จำนวนบุตรจะทำให้การส่งเสริมคุณธรรมด้านระเบียบวินัยเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และขัดแย้งกับการวิจัยของ มาริสา อุทยาพงษ์ (2548: 84) เรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ซึ่งพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาของนักเรียนในจำนวนที่แตกต่างกัน ได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน จะได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวแตกต่างจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา 3 คน จากผลการวิจัยดังกล่าว ซึ่งพบว่า ครอบครัวนักศึกษามีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครอบครัวของนักศึกษาตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมขัดเกลา ดังนั้น ถึงแม้จะมีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมาก ครอบครัวก็พยายามแบ่งเวลาที่จะให้การอบรมดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด

2.3.5 บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม บทบาทของครอบครัวนักศึกษามีบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาแตกต่างกัน มี

การอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ในแต่ละด้าน ผลปรากฏเหมือนกันทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ ครอบครัวของนักศึกษาที่มีบิดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ศึกษาน้อยกว่าครอบครัวของนักศึกษาที่มีมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู และครอบครัวของนักศึกษาที่มีทั้งบิดาและมารดาเป็นบุคคลที่อบรมเลี้ยงดู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิดา ทิฐิธรรมเจริญ (2546: 93) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น” ซึ่งพบว่า บิดามีบทบาทระดับน้อยในการส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบิดาของนักศึกษามีภาระหน้าที่การงานมาก ทำให้มีเวลาที่จะอบรมเลี้ยงดูศึกษาน้อย แต่ผลการวิจัยในด้านการสอนให้เกิดทักษะ พบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ มาริสา อุทยาพงษ์ (2548: 85) เรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ที่พบว่า ผู้ใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนนักเรียน มากที่สุด คือ มารดา แต่ผู้ใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนนักเรียนมากไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา หรือญาติพี่น้องคนอื่น ๆ ก็สามารถให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาได้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะบิดาหรือมารดา หรือญาติ ต่างก็ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาเหมือนกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7” ซึ่งพบว่า โดยภาพรวม บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวตระหนัก และให้ความสำคัญในเรื่อง การอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ปรับปรุงบทบาทและหน้าที่ของตนในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา ดังนี้

3.1.1 ระดับครอบครัว จากผลการวิจัยที่พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม

ให้แก่ักศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน ดังนั้น ครอบครัวจึงควรรักษาระดับการปฏิบัติตนในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ักศึกษาที่เป็นบุตรหลานของตนไว้ในระดับเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอตลอดไป และผู้วิจัยเห็นว่าครอบครัวอื่น ๆ ไม่ว่าจะมบุตรหลานอยู่ในวัยใด วัยเด็ก วัยเรียน หรือวัยรุ่น ควรนำแนวทางการปฏิบัติตนของครอบครัวของักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ไปเป็นแบบอย่างในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่บุตรหลานของตน โดยหันมาตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่บุตรหลาน ด้วยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น เมตตากรุณาและเป็นแบบอย่างที่ดีของการสร้างระเบียบวินัยในครอบครัว การตรงต่อเวลา การรักษาคำมั่นสัญญา การมีจริยธรรม ความเข้มแข็งอดทน และพร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันกับบุตรหลานของตน

3.1.2 ระดับสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวของักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่ักศึกษาในระดับปฏิบัติมาก ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรนำผลการวิจัยไปแนะนำ และส่งเสริมให้กับผู้ปกครองของักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ให้ได้รับทราบผลการวิจัยในเวลาที่มีการประชุมผู้ปกครองของักศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญ และตระหนักในคุณค่าและบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่ักศึกษา และผู้วิจัยเห็นว่าวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ควรมีการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างวิทยาลัยกับผู้ปกครองเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่ักศึกษา เพื่อให้การอบรมขัดเกลาทางสังคมสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และควรรายงานผลการวิจัยเสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และวิทยาลัยในสังกัดทุกแห่ง เพื่อนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ และแนะนำผู้ปกครองในเวลาที่มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่ักศึกษา และผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีการประชุมปรึกษารื้อระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ักเรียนักศึกษา ตลอดจนควรมีการจัดสัมมนาและอบรมความรู้เรื่องการอบรมขัดเกลาทางสังคมและเรื่องบทบาทของครอบครัว และสถาบันอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ ครู อาจารย์ และผู้ปกครองเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของตนเองในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่ักเรียนักศึกษาต่อไป

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งองค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ชมรม สมาคม องค์กรชุมชน องค์กรอิสระ และมูลนิธิที่ทำงานเกี่ยวกับครอบครัว เด็ก และเยาวชน ควรมีนโยบายและกิจกรรมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่อบรมขัดเกลาทางสังคมให้กับบุตรหลาน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนของครอบครัว ในการอบรมขัดเกลาบุตรหลานในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การปลูกฝังเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ การปลูกฝังระเบียบวินัย การส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ ฯลฯ ผ่านสื่อทุกประเภท อาทิ แผ่นพับ บทความทางวิชาการ จดหมายข่าว วิทยุทัศน์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสารอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้ครอบครัวให้ความสนใจและมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และผู้วิจัยเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมลงในวิชาที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ในด้านการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา

3.1.4 ระดับนโยบาย รัฐบาลควรมีนโยบายในด้านการส่งเสริมและรณรงค์ให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตนเองในการอบรมขัดเกลาทางสังคม ด้วยการมีแผนงานและสนับสนุนงบประมาณให้กับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไปจัดทำสื่อต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้กับประชาชน โดยให้สามารถกระจายความรู้ให้เข้าถึงชุมชนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง รวมทั้งจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สัมมนา ฝึกอบรม ประกวดบทความ นิยาย กลอน ภาพยนตร์ ฯลฯ เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม และผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนและกระตุ้นให้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แพร่หลาย และรัฐบาลควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา รวมทั้งสื่อมวลชน ให้เข้ามามีบทบาทร่วมกันกับครอบครัว เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เยาวชน เพื่อให้ได้เยาวชนที่มีคุณภาพ และรัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคม โดยการจัดสรรหรือระดมทุนให้การวิจัย และเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ให้ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการอบรมขัดเกลาให้กับเยาวชนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้วิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ลึกและไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร จึงควรมีการศึกษาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ดังนั้น เพื่อให้มีขอบเขตการวิจัยที่กว้างขึ้น จึงควรทำการวิจัยเพิ่มเติมในสถาบันการอาชีวศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาในอนาคต

3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมให้กว้างขวางขึ้นเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้แก่เยาวชนเช่นเดียวกับบทบาทของครอบครัว เช่น สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ตัวแทนทางศาสนา และสื่อมวลชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาแนวทางในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่เยาวชนให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งฝ่ายครอบครัว สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ตัวแทนทางศาสนา และสื่อมวลชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติพงศ์ วงศ์สุนทร (2527) “จริยธรรมพื้นฐานที่สอดแทรกได้ทุกวิชา” *วารสารมิตรครู*
(15 กันยายน 2527) หน้า 21-23
- กมลาศ สาลี (2542) “อิทธิพลของค่านิยมของครอบครัวที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ
บุตร: กรณีศึกษาครอบครัวไทยเชื้อสายจีน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549) *ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ*
(แผ่นพับ)
- กฤตยา กฤษณาวุฒิ (2514) “การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุตรที่บิดา
มารดา มีระดับการศึกษาต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กฤษณา นูระพงษ์ (2540) “ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอด
คุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไกรเทพ ผลจันทร์ (2545) “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในการปฏิรูป
อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร
- งามตา วนินทานนท์ (2537) *จิตวิทยาสังคม พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- งามตา วนินทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑิต และวัลภา สบายยิ่ง (2545) “การอบรมขัดเกลาทาง
สังคมของครอบครัว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัว
ศึกษา* หน่วยที่ 6 หน้า 46-111 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- จงกลณี ดุษฎีเจริญ (2540) “สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการ
ปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

- จิตตินันท์ เศรษฐ์ (2545) “แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา” ใน
ประมวลสารวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน้าที่ 1 หน้า 1-61
 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- จินตนา วัชรากุล (2533) “บทบาทของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน : ศึกษา
 เฉพาะกรณีผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการที่ศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์
 คลองจั่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคม
 สงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540) *สังคมวิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____ (2543) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____ (2548) *สังคมวิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2545) “ระบบครอบครัวกับระบบสังคม” ใน*ประมวลสารวิชา
 จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา* หน้าที่ 5 หน้า 2-43 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- จรรยา ชูลาก (2524) “การวิจัยการศึกษาวิชาชีพ” *เอกสารประกอบคำบรรยายในการอบรม
 ศึกษานิเทศก์* เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร (อึดสำเนา)
- ฉันทนา กิตติเกิดกุลชัย (2537) “ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่นของผู้ปกครอง
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ฉันทนา มุติ (2540) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม
 การบรรณงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคใต้”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชัตันดา สาสนทาทัญติ (2540) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุน
 ทางสังคมการบรรณงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นใน
 ภาคเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ชัชณะ รุ่งปัจฉิม (2545) “วิวัฒนาการและลักษณะของครอบครัว” ใน *ประมวลสารเศรษฐศึกษา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา* หน่วยที่ 2 หน้า 59-187 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- ณรงค์ เล็งประชา (2537) *สังคมวิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร พัทธอักษร _____ (2538) *มนุษย์กับสังคม* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) *จริยธรรมของเยาวชนไทย* กรุงเทพมหานคร การศาสนา
- ถัน แพรเพชร (2517) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความคิดสร้างสรรค์ และความเกรงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 3” *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (2538) “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในประเทศไทย” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- ธีระ ชัยยุทธบรรยง (2538) “บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ครูแนะแนว กับการป้องกันปัญหาทางเพศ” *วารสารแนะแนว* 9(3): 5-6 มิถุนายน - กรกฎาคม
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2534) “บทบาทของบุคคลในครอบครัว” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา 25303 การแนะแนวกับคุณภาพชีวิต* หน่วยที่ 1 หน้า 1-78 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- บัญญัติ แก้วส่อง (2531) “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดต่างกัน” *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- ประไพ เจนคง (2541) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคตะวันตก” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) *การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริมพิมพ์ดี

- ปราณี แสดคง (2538) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปฏิบัติพัฒนาภิคมของบิดามารดา
 ระยะเวลาครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฝน แสงสิงแก้ว (2524) “ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว” วารสารสมาคมจิตแพทย์
 แห่งประเทศไทย 12 (กรกฎาคม – ตุลาคม)
- พัชรินทร์ ธีรสุนทร (2545) “เอกสารการสอน : วิชาภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนา” พิษณุโลก
 ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- พัทธา สายหู (2524) การขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรม วิชาสังคมและวัฒนธรรม
 ภาควิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2529) กลไกของสังคม กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2529) “การขัดเกลาทางสังคม” กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย (อัคราณา)
- พนัส หันนาคินทร์ (2533) การสอนค่านิยมและจริยธรรม กรุงเทพมหานคร พิศเนศ
- พรณีย์ กัณฑกร (2523) “การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน
 ในจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
- พรทิพา หอมจันทร์ (2529) “การขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวในชุมชนแออัดของ
 กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา
 และมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรรณธิพา เนื่องทวี (2539) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุตรวัยรุ่นกับบิดา
 ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
 สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคณะ (2528) ครอบครัวไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
 อมรินทร์การพิมพ์
- มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกศิรัมย์ (2548) สังคมวิทยาเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร
 ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- มะเดื่อ เสมอ (2534) “อิทธิพลของสังคมต่อการดำรงชีวิต” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 25303
 การแนะแนวกับคุณภาพชีวิต หน้าที่ 15 หน้า 710-782 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- มาริสสา อุทยาพงษ์ (2548) “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียน
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” วิทยานิพนธ์ปริญญา
คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เมธินันท์ ภิญโญชน (2539) การให้คำปรึกษาคู่ครอบครัวเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ยุพยงค์ โศตรพัฒนานนท์ (2543) “ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาจิตพัฒนาของครอบครัวระยะ
มีบุตรวัยรุ่นกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ราชบัณฑิตยสถาน (2525) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 6
กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
- ราตรี ภูวิภาคารวรรณ (2525) “ความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างพ่อและแม่ที่มีต่อลักษณะ
ความเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ถัดดาวลัย พรศรีสมุทร และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม
ทางจิตใจของคนไทย” รายงานการวิจัยฉบับที่ 25 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วัญนี ไทรงาม (2539) “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรม
เลี้ยงดูของมารดา: กรณีศึกษามารดาของเด็กก่อนเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาอนามัยและครอบครัว คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- วิทยา นาควัชระ (2537) หมอวิชาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร
สำนักคีสานส์ (ดอกหญ้า)
- วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา (2548) เอกสารรายงานการประชุมประจำเดือนพฤษภาคม 2548
หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ ร.9 นครราชสีมา (อค์สำเนา)
- วินัย ธรรมศิลป์ (2527) “การสร้างแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง” วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิมลรัตน์ จงเจริญ (2528) “ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับ
เรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่ต่อบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาอนามัยแม่และเด็ก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- วิรัช กุมทมาศ (2527) “หลักการอาชีวศึกษา” *วารสารอาชีวศึกษา* 3,1 (สิงหาคม) : 49-60
- วรรณดี จันทร์ศิริ (2546) “การส่งเสริมสุขภาพครอบครัวในภาคตะวันออก” *วิทยานิพนธ์ปริญญา
คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ศักดิ์ชัย บุญเพ็ง (2542) “ทัศนคติต่อแนวการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ
กองบังคับการตำรวจนครบาล 6” *วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- ศิริรัตน์ ดำรงค์เดชากุล (2531) “บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการขัดเกลาทางสังคม : ศึกษา
เฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”
*วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา ภาควิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ (2538) “สถาบันครอบครัวกับการพัฒนาคุณภาพประชากร” ในพิธีเปิด
ปีครอบครัวสากล และการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว หน้า 10-11
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัด
สำนักนายกรัฐมนตรี องค์การกองทุนเพื่อเด็กสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่มที่ 2 วัยรุ่น - วัยสูงอายุ
พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- ศศิธร อภิลักษณ์นันต์ (2541) “การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
ประเภทรายการปกิณกะบันเทิง” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2540) *สถาบันครอบครัวมุมมองนักสวัสดิการสังคม
กรุงเทพมหานคร สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย*
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 (2548) *การประเมินตนเองของสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 (2548) *คู่มือและระเบียบการรับสมัครนักเรียน
นักศึกษาปีการศึกษา 2548 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ*

- สนิท สมัครการ (2529) *สังคมและวัฒนธรรมทางภาคเหนือของไทย* กรุงเทพมหานคร
สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
- สบโชค พูลนวม (2523) “ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548) *รายงานสถานการณ์ครอบครัววิถีที่เปลี่ยนแปลง*
กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2535) *รายงานการสัมมนาเรื่อง*
ระบบค่านิยมไทย กรุงเทพมหานคร (อัครา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2520) *แผนการศึกษาแห่งชาติ*
พ.ศ.2520 กรุงเทพมหานคร (อัครา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2535) *แผนการศึกษาแห่งชาติ*
พ.ศ.2535 กรุงเทพมหานคร (อัครา)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2537) *ผลการสัมมนาทาง*
วิชาการเรื่องการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ในวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว
กรุงเทพมหานคร ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมไทย ส่วนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
สถาบันวัฒนธรรมศึกษา
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2548) *ประมวลข้อมูลสถิติที่สำคัญของประเทศไทย*
กรุงเทพมหานคร กองคลังข้อมูลและสารสนเทศสถิติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2549) *ประมวลข้อมูลสถิติที่สำคัญของประเทศไทย*
กรุงเทพมหานคร กองคลังข้อมูลและสารสนเทศสถิติ
- สำนักงานรัฐมนตรี (2544) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549*
กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2532) *สังคมวิทยาการเมือง : หลักการและการประยุกต์* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
- สวัสดิ์ อุดมโกชน (2543) *การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของประเทศ*
สหรัฐอเมริกา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- สุชีรา เล่นวาริ (2545) “บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสำนักงานเขตหนองจอก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุทธิดา ทิฐิธรรมเจริญ (2546) “บทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุพัตรา สุภาพ (2519) ปัญหาสังคม กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2545) ปัญหาสังคม พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2529) สังคมวิทยา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2540) สังคมวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 20 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2538) สังคมและวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2541) สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2542) สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ประเพณี กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- (2546) สังคมวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 23 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สุมาลา แก้วขำ (2546) “บทบาทของบิดาที่เป็นข้าราชการตำรวจในทัศนะของบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมน อมรวิวัฒน์ และทิสนา แจมมณี (2539) รายงานการวิจัย “การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย” กรุงเทพมหานคร โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพงษ์ ธนัญญา (2540) “แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมคิด อิศระวัฒน์ (2542) “ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง” กรุงเทพมหานคร ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- สมปรารถนา แจ่มเดชะศักดิ์ (2545) “การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพร ไชยะ (2539) การอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร โครงการตำราคณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา (2545) “ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ดีและการกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่าง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา สถิติและการวิจัยทางสังคมศาสตร์*
หน่วยที่ 6 หน้า 231-260 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- เสริมเกียรติ พรหมสุข (2523) “อิทธิพลของการเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อรุณ พูลทวี (2539) “การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อังฉรา นวจินดา และ กาญจนา ลูกนันท์ (2542) “ปัจจัยของครอบครัวที่มีผลต่อสุขภาพ
ในสุขภาพเพื่อชีวิต” หน้า 225-233 สุชาติ โสมประยูร และสุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย
บรรณาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อังฉรา สุขารมณ์ (2522) “ครรลองแห่งสุขภาพจิตเด็ก” *จิตวิทยาคลินิก 1* (เมษายน 2522 25-27)
- อัญชิสา ปงคำเฟย (2547) “การขัดเกลาทางสังคมกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่นในสถาบัน
อุดมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
- อนันต์ งามสะอาด (2535) “การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคยโสธร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม

- อุบลรัตน์ โปธิโกสม (2522) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบมโนทัศน์และความเชื่อดั้งเดิมของเด็กไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อารี พันธุ์มณี (2548) “วัยรุ่น... วุ่นจริงหรือ ?” จิตวิทยาเพื่อการพัฒนา มนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ม.ป.ท. ม.ป.ป. (อัคราเสนา)
- อำนาจ สิริมาศ (2533) *การส่งเสริมบุคลิกภาพ พระนครศรีอยุธยา เทียนวัฒนา*
- Broom, Leonard and Selznick, Philip. (1968). *Sociology*. New York : Harper and Row.
- (1973). *Sociology*. 4th ed. New York: Harper and Row.
- Burgess, W. Ernest, and Locke, J. (1953). *The Family*. New York: American Book Company.
- Elkin, Frederick and Handel, Gerald. (1960). *The Child and Society: The Process of Socialization*. New York: Random House.
- Edwards, A.L. (1975). “The Effect of Experience in Moral Development: Results from Kenya.” *Dissertation Abstracts International*.
- Eversoll, D.A. (1979). “The Generation View of Fathering.” *The Family Coordinator*; 28 (4): 503-507.
- Freedman, C. and S. Sears. (1993). *Social Psychology*. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- Gecas, V. and Seff, M.A. (1991). “Families and adolescents: A review of the 1980.” *Journal of Marriage and the Family* ;52 (4): 941-958.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education* 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Kohn, Melvin L. (1976). “social class and parental values: another confirmation of the relationship.” *American Sociological Review*. (September): 538-545.
- Mussen, Paul. H. (1970). *Carmichael's Manual of Child Psychology*, Vol.2; 3rd ed. New York : Haper and Row.
- Nobbs, Jack. (1983). *Sociology in Context*. London : MacMillan Education.
- Olsen, Marvin E. (1968). *The Process of Social Organization*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Peck, R.F. (1958). “Family Patterns Correlated with Adolescent Personality Structure.” *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 57, 347-350.

Pugh, Meredith. D. (1997). "Family socialization, self-control and crime: An interaction."

(CD-ROM). *Dissertation Abstract International AA/9820907*.

Thio, Alex. (1986). *Sociology*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ชื่อ อาจารย์ ดร.วิไลกา สบายยิ่ง
 วุฒิทางการศึกษา ค.บ. (จิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนว) (เกียรตินิยมอันดับ 1)
 ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)
 วท.ค. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ตำแหน่ง นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพชำนาญการ ระดับ 8
 รักษาการใน ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายแนะแนวการศึกษา
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี

2. ชื่อ อาจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล
 วุฒิทางการศึกษา กศ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 ค.ม. (วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 กศ.ค. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 30000

3. ชื่อ อาจารย์ ดร.จันทร์ ดิยะวงศ์
 วุฒิทางการศึกษา ศษ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ค.ม. (วัดผลและประเมินผลทางการศึกษา)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศษ.ค. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสุรนารีวิทยา ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 30000

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0522.21/.....

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

ตุลาคม 2548

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางพัศตร์พิมล ถิมเจริญ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักการ และกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร. 0-2503-3639

ที่ ศช 0522.21/.....

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

มีนาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

เนื่องด้วย นางพัศตร์พิมล ลิ้มเจริญ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก การพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 1 - 3 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 - 2 ในสถานศึกษาของท่าน
โดยการใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยไม่รบกวนการทำงาน
ของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ดำเนินการ
เก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ส่วนรายละเอียดคนนั้น นักศึกษาจะประสานกับสถานศึกษาด้วยตนเอง
และใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร. 0-2503-3639

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7”

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ หรือตัวเลขลงในช่องว่าง หรือใต้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
 หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาและครอบครัวมากที่สุด
 ข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

1. ระดับการศึกษา

 1 ปวช. 2 ปวส.

2. การศึกษาของบิดาและมารดา

2.1 บิดา

 1 ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษา 3 ปวส./อนุปริญญา 4ปริญญาตรีหรือสูงกว่า 5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2 มารดา

 1 ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษา 3 ปวส./อนุปริญญา 4ปริญญาตรีหรือสูงกว่า 5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. อาชีพของบิดาและมารดา

3.1 บิดา

 1 ประกอบอาชีพส่วนตัว 2 รับราชการ 3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ 4 รับจ้าง 5 เกษตรกร 6 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3.2 มารดา

 1 ประกอบอาชีพส่วนตัว 2 รับราชการ 3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ 4 รับจ้าง 5 เกษตรกร 6 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษาทุกคนรวมทั้งนักศึกษาคน

5. บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา

 1 บิดา 3 บิดาและมารดา 2 มารดา 4 ญาติ

ตอนที่ 2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษา

มี 4 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น
ด้านการสอนให้เกิดทักษะ และด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 60 ข้อ ขอให้นักศึกษาตอบให้ครบทุกข้อ โดย
เลือกคำตอบตรงตามที่ครอบครัวปฏิบัติต่อนักศึกษาจริงเพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยแสดง
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณา
ตามเกณฑ์ประเมินระดับการปฏิบัติดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมากที่สุด
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นปานกลาง
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อย
ไม่เคย	หมายถึง	ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อคำถามนั้นน้อยที่สุด

การขัดเกลาทางสังคมในที่นี้หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนของครอบครัว
ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผน
ความประพฤติ และคุณค่าต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้แล้วนำไปปฏิบัติ

ตอนที่ 2.1 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการปลูกฝัง
ระเบียบวินัย

บทบาทด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผู้ปกครองประพฤติเป็นแบบอย่างและสั่งสอนให้นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา
2. ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อนักศึกษามีปัญหาทำงานไม่ทันตามกำหนดเวลา
3. ผู้ปกครองแนะนำให้นักศึกษาปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลา
4. ผู้ปกครองให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาได้พยายามทำงานอย่างไม่ท้อถอยและเกิดผลสำเร็จ
5. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความขยันและความอดทน
6. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักศึกษาในเรื่องความเพียรพยายามและความอดทนในการดำรงชีวิต
7. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างและสั่งสอนให้นักศึกษารับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
8. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้นักศึกษาเห็นในเรื่องความสำคัญในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
9. ผู้ปกครองปลูกฝังเรื่องความรัก ความสามัคคี และความมีเมตตาต่อครอบครัวและสังคมภายนอก
10. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษาและสมาชิกในบ้านพยายามทำความดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

บทบาทด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษาเห็นถึงผลดีของการปฏิบัติตามคำพูดที่ได้พูดไว้ และผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง
12. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนนักศึกษาให้เป็นคนซื่อสัตย์สุจริตและมีความเมตตากรุณาต่อทุกคน
13. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างและสั่งสอนให้นักศึกษาใช้เงินอย่างประหยัด
14. ผู้ปกครองชี้ให้นักศึกษารู้ถึงผลเสียของการใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย
15. ผู้ปกครองสอนและประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาในการใช้ น้ำ- ไฟอย่างประหยัด

ตอนที่ 2.2 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการปลูกฝัง
ความมุ่งมั่น

บทบาทด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผู้ปกครองชมเชยเมื่อนักศึกษาทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดี
2. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาก้าวแสดงออก
3. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
4. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัยทุกครั้ง
5. ผู้ปกครองให้กำลังใจและสนับสนุนเมื่อนักศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปประกวดและแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ
6. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาดูแบบอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต
7. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมพิเศษที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นครั้งคราว
8. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาแสดงความสามารถตามความถนัดหรือความสนใจของนักศึกษาในสิ่งที่ถูกต้อง
9. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันตามงานที่ถนัดเพื่อแสดงความรู้และความสามารถของนักศึกษา
10. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ เช่น การค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การไปทัศนศึกษา

บทบาทด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา อ่านหนังสือและรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่มี สาระดี ๆ
12. ผู้ปกครองได้ชี้แนะให้นักศึกษาปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมที่นักศึกษาทำผิดกฎระเบียบ ของวิทยาลัยและถูกรุทำโทษอย่างมีเหตุผล
13. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาตั้งใจทำงาน และรู้สึกพอใจในงานของตนเอง
14. ผู้ปกครองแนะนำและให้กำลังใจเมื่อนักศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและเกิดผลสำเร็จ
15. ผู้ปกครองชี้แนะถึงผลดีของการมีความ พึงพอใจในงานที่สำเร็จ

ตอนที่ 2.3 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการสอน
ให้เกิดทักษะ

บทบาทด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผู้ปกครองส่งเสริมและกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาคิดประดิษฐ์งานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					
2. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดสร้างสรรค์					
3. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าตามแหล่งความรู้ต่าง ๆ					
4. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง					
5. ผู้ปกครองแนะนำให้นักศึกษามีความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา					
6. ผู้ปกครองแนะนำและส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
7. ผู้ปกครองให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมง่ายหรือยาก					
8. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกับผู้อื่น					
9. ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงผลดีของการช่วยเหลืองานกลุ่ม และผลเสียที่ไม่ช่วยเหลืองานกลุ่ม					
10. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษาสังเกตสิ่งเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัว					
11. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษาซักถามข้อสงสัยที่นักศึกษาต้องการทราบ					

บทบาทด้านการสอนให้เกิดทักษะ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาเป็นคนช่างสังเกต สิ่งแวดล้อมรอบตัว
13. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาทำงานบ้านและ สอนถึงประโยชน์ของการทำงานบ้าน
14. ผู้ปกครองสอนวิธีการดูแลทำความสะอาด เครื่องเรือนต่าง ๆ
15. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักศึกษา ช่วยเหลืองานในบ้าน

ตอนที่ 2.4 บทบาทของครอบครัวในการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่นักศึกษาด้านการสอนให้รู้จัก
บทบาททางสังคม

บทบาทด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการ บริจาคสิ่งของเหลือใช้แก่ผู้ที่มีฐานะยากจน
2. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษาเสียสละ และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
3. ผู้ปกครองปลูกฝังให้นักศึกษามีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษายึดมั่นใน วิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาประพฤติตนเป็น คนดีและละเว้นการกระทำชั่ว
6. ผู้ปกครองส่งเสริมและประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ เกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
7. ผู้ปกครองประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีในการ ตระหนักถึงพระคุณ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ
8. ผู้ปกครองยกย่องและชื่นชมบุคคลที่มีความ กตัญญูกตเวที
9. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาตอบแทนคุณ ความดีของผู้มีพระคุณในทุก ๆ ด้าน เช่น ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน อาสาช่วยเหลือพ่อแม่ ทำงานบ้าน
10. ผู้ปกครองสอนให้นักศึกษาประพฤติตน เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส

บทบาทด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ผู้ปกครองประพุดิตนเป็นแบบอย่างในการใช้ วาจาที่สุภาพกับบุคคลทั่วไป
12. ผู้ปกครองชี้แนะให้เห็นถึงผลดีของการแสดง ความเคารพนบต่อผู้อาวุโส
13. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษามีความมุ่งมั่น ในการทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับ สังคม
14. ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกใน การรักษาของส่วนรวม
15. ผู้ปกครองชี้แนะให้นักศึกษารู้ถึงประโยชน์ ความสำคัญและมีจิตสำนึกในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางพัทตร์พิมล ลีเมธีชญ
วัน เดือน ปีเกิด	7 มิถุนายน 2499
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ค.บ. คหกรรมศาสตร์ (สาขาศิลปประดิษฐ์) วิทยาลัยครูสวนดุสิต
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ